

IGEHIRDETŐ

Az Erdélyi Református Egyházkerület folyóirata

Rembrandt: Ábrahám és Izsák

2000. augusztus

XI. évf. 8. sz.

Tartalom

Tanulmány

Sebestyén Jenő: A kálvinista életstílus kérdése	335
---	-----

Vasárnapi prédikációk

Csaholcziné Kádár Marianna: Isten-élményeink. Ézsaiás 59,1–2a.....	339
Csiha Kálmán: Istennel, Istenért és az ő népéért. 1Királyok 19,8	343
Döbrössy Lajos: Fáradtság és felüdülés. Apostolok Cselekedetei 3,19	344
Incze Gábor: Jézussal. Lukács 22,56.....	347
Joó Sándor: Házassági problémák. 1Péter 3,1–7.....	351
Varga László: Élet az Édenben. 1Mózes 2,7–25.....	354
Visky János: Beengedni Jézust. Lukács 5,1–7.....	358
Beljebb vinni Őt. Lukács 5,8–11.....	362

Prédikációk újkenyér ünnepére

Juhos János: A mi mindennapi kenyérünk. Máté 6,11.....	366
Nagy Károly: Minden ajándék felülről való. Jakab 1,17a	367

Évfordulós prédikáció

Geréb Attila: Nagyok az Úrnak tettei. Zsoltárok 111,1–4.9	370
---	-----

A Genezáret partján

Barth, Karl: A tevékeny élet	373
------------------------------------	-----

Alkalmi prédikációk

Keresztelési prédikáció:

Orbán Attila: Fiúság és tanítványság. Máté 28,18–20	374
---	-----

Ifjúsági bibliaóra:

Sándor Endre: Ninive lakosai azonban hittek Istennek... Jónás 3,3–7.....	375
--	-----

Esketési prédikáció:

Tárkányi István: Őrizd meg szívedet... Példabeszédek 4,23	376
---	-----

Temetési prédikációk:

Gáll Mihály: A sátor és az örökkévaló ház. 2Korinthus 5,1–4	377
---	-----

Ötvös József: „Kicsi ... hűgunk ... elvégeztetett.”

Énekek éneke 8,8–10, János 19,30.....	379
---------------------------------------	-----

A lapot alapította: D. dr. Csiha Kálmán és Nagy László

Főszerkesztő: Jenei Tamás

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Az Erdélyi Református Egyházkerület Igazgatótanácsa

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza

Készült a Református Egyház Misztótfalusi Kis Miklós

Sajtóközpontjának nyomdájában

Felelős vezető: Tonk István

Műszaki szerkesztő: Bálint Lajos

Olvasószerkesztő: Sztranyiczki Mihály

Számítógépes szedés, tördelés: Czirmay Ágnes

ISSN 0254-4458

Tanulmány

Sebestyén Jenő

A kálvinista életstílus kérdése

I.

Van-e külön *kálvinista életstílus*, s ha igen, miben áll az? Ez a kérdés foglalkoztatja újabb időben a teológusok és művelődéstörténészek egy részét. Keresik azt, hogy milyen lelkiületű embereket tud nevelni és milyen életideállal bíró társadalmakat tud életre hívni a kálvinizmus? Mik ennek a törvényszerűségei és milyen gyümölcsei vannak a református keresztyén elveknek a gyakorlati életben, az emberek viselkedésében, kötelességteljesítésében, életfelfogásában, életfilozófiájában stb. Így született meg a *kálvinista életstílus* kutatásának tudománya, amelynek ma már külföldön igen szép irodalma is van.

Legújabban dr. A. A. van Schelven, az amszterdami kálvinista egyetem világtörténelmi tanszékének kiváló és nagy tudású professzora, Magyarországnak és egyházunknak különösen is nagy barátja, foglalkozott ezzel a kérdéssel a holland kálvinisták úgynevezett egyetemi napján, amelyet, magas tudományos színezettel, minden év júliusának elején tartanak. Az idei összejövetelen is két igen érdekes tudományos előadás hangzott el. Az egyik volt van Schelven professzoré: *Történelmi kutatás a kálvinista életstílus megállapítása érdekében* címmel. A másikat egy nagy tudású református főgimnáziumi tanár, dr. H. R. Woltjer tartotta *A természeti törvények jelentősége* címmel. Mi most itt csak az első előadás néhány főbb megállapításával foglalkozhatunk.

Van Schelven professzor, aki házassága révén is erős kapcsolatba került a magyarokkal, különben arról is nevezetes, hogy ő már évek óta Juliana holland trónörökös nő történelem-professzora. Ez természetesen nagy örömmel tölti el a holland református világot, mert ebben garanciát látnak arra nézve is, hogy Hollandia leendő királynője helyes szempontok szerint fogja értékelni a holland történelmet. Ugyanez a professzor nyert azután megbízatást arra, hogy a holland kálvinista tudósok legtekintélyesebbjei előtt tartson előadást a kálvinista életstílusra vonatkozó kutatásainak eddigi eredményeiről. És ezzel kapcsolatban bennünket, magyarokat is felkeresett, hogy legyünk a segítségére annak megállapításában, milyen életstílust hozott létre Magyarországon is a kálvinizmus a nép között, az intelligencia körében s esetleg a főrangúak életében. És erre vonatkozólag a következő kérdéseket is intézte e sorok írójához:

„...az amszterdami kálvinista egyetem július elején tartandó tudományos összejövetelen Max Weber és Troeltsch tanulmányaiival kapcsolatban, előadást kell tartanom arról a kérdésről, hogy a kálvinizmus »életstílusát« definiálhatjuk-e úgy, hogy az »innerweltliche Askese«? Az előadásnak részben kritizálónak kell lenni, részben pedig véleményem szerint jóváhagyónak is (főleg ami a dolog lényegét illeti), egy harmadik részben pedig tételes felépítésnek, azoknak az adatoknak az alapján, amelyeket Weber és Troeltsch nem használtak. És az utóbbi rész számára anyagot is kell gyűjtenem. Ebben pedig nem csak Kálvinra kell figyelemmel lennem, hanem a holland teológusokra is, mint Voetius, Lodensteyn és hasonlók, és... amennyire lehetséges, a hugenottákra és a *magyarokra* is. A hugenottákra vonatkozólag Panniert és Doumerguet tanulmányozom. Magyarországra vonatkozólag hozzád fordulok. Kérdéseim a következők:

1. Van-e Magyarországon is a gyakorlati etikának olyanforma irodalma, mint az angol puritánoknál és »az istenfélelem gyakorlatának« embereinél Hollandiában?

2. Megvan-e ezeknél is a predestinációnak az a sajátos »etizálódása«, ami az angol és holland irodalomban: hogy tudniillik a predestináltság bizonyossága többé nem valami spontán hiten nyugszik, hanem a hit gyümölcseinek meglételén és jelenlétében, ami különösen a társadalmi hivatással kapcsolatos, nyugtot nem ismerő munkában jelentkezik?

3. A hivatásban nyilvánvaló etikának (Berufsetik) e kultúrája együtt halad-e az ugyane hivatással és kultúrával szemben jelentkező *asketikus* viselkedéssel is? Azaz, nem azért használja azt a kálvinista ember, hogy élvezze azt, hanem, hogy legyőzze és Isten dicsősége és az Ő országa eljövételének szolgálatába állítsa be?

Nagyon érdekelne tudni, hogy a magyar kálvinizmusban, amelynek sokkal inkább »mágnáskarakter« volt, mint a polgári holland, angol és amerikaiak, az életstílusnak ugyanazon vonásai jelentkeznek-e; megvan-e az a jellemvonása, amelyről a harmadik pontban beszéltem?

A válaszra nagyon kíváncsi vagyok, tekintet nélkül arra, hogy pozitív lesz-e vagy negatív...”

Erre a levélre válaszoltam, én dr. Révész Imre debreceni lelkész, s a magam véleményét csatoltam. Feldolgozott kész anyagot természetesen ily hirtelen nem küldhettünk. És ezért, részben pedig azért, mert a téma anyaga már amúgy is felduzzadt, az előadás csak a francia hugenották életstílusával foglalkozhatott különösebben, a magyarokénak tárgyalását azonban későbbre kellett halasztani. Magára a főkérdésre mi is csak következő számunkban térhetünk.

II.

Már rámutattunk arra, hogy a kálvinizmus a maga határozott keresztyén világnézeténél fogva, rendkívül határozott jellemeket és életstílust is produkál, amelynek megvan a maga speciális életfilozófiája és megvannak a maga érdekes jellemvonásai is és mindezeket a keresztyén szociológia, e kezdődő új tudomány tudósai, sokfelé próbálják nyomozni és megállapítani, hogy így végül a kálvinista életstílus a maga összes jellemvonásaival tudományosan is megállapíttassék.

Dr. Van Schelvennek, az amszterdami Kálvinista Egyetem világtörténelmi professzorának, kérdőpontjaiból is láthatja mindenki, hogy miről van szó. Ő ugyanis az úgynevezett „*heidelbergi iskola*” eddigi eredményeiből indult ki, amelyek főleg a híres és nemrégiben elhunyt Troeltsch Ernő és Weber Miksa kutatásai alapján állapítottak meg érdekes dolgokat a kálvinista életstílusra vonatkozólag. Troeltsch erre vonatkozó, világhírűvé vált hatalmas munkáját, *Die Sociallehre der Christlichen Kirchen und Gruppen* címmel már mi is többször említettük és fölhasználtuk. Kincsesháza ez a kálvinizmus nagyszerű szociális, erkölcsi és társadalmi értékeit feltüntető temérdek adatnak és bizonyítékoknak. Nem is tudjuk eléggé ajánlani mindazoknak, akik ily kérdések iránt érdeklődnek. Weber leghíresebb idevágó munkája: *A protestáns etika és a kapitalizmus szelleme* címen magyar nyelven is megjelent a Franklin-Társulat *Ember és természet* című sorozatában dr. Vida Sándor fordításában.

A „heidelbergi iskola” kálvinista életstílust kutató munkája azért is érdekes, mert lényegében csak tovább folytatta, de most már főleg *szociológiai, életfilozófiai* és *erkölcsi* téren azokat a kutatásokat, amelyeket szorosabban vett teológiai téren Schneckenburger és Hundeshagen már sokkal korábban, ötven évvel előbb indítottak; és sok tekintetben hozzá is járultak ahhoz, hogy a kálvinizmus önálló nagyságát, valamint elvi határozottságát és gazdag életerejét azokban a szépségekben lássuk meg, ahogy azok ma előttünk állnak.

A „heidelbergi iskolá”-nak a különböző keresztyén vallások szociális erőit, hatásait és értékeit kutató munkája részben Weberék, részben pedig Troeltschék fejtegetései alapján a kálvinista életstílus következő főbb jellemvonásait vélte megállapítani:

Semmi sem dicsóíti úgy az Istent a kálvinizmus szerint, mint a munka. Éspedig a hivatásunknak való teljes megfelelés, úgy, ahogy az Isten bennünket a társadalomban elhelyezett. És semmi sem annyira kárhoztatandó, mint az időpocsékolás és éppen ezért a szórakozások idejét csak a lehető legszűkebbre szabad szorítani. Azonban a kálvinista *bizonyos* akar lenni a maga üdvösségéről és predesztinált voltáról is. De hogyan? Azokból a *cselekedetekből*, amelyek hitének gyümölcsei. A kálvinista tehát szakadatlanul dolgozik, munkálkodik, hogy saját hitének élő erejéről önmaga is meggyőződjék. Természetes azonban, hogy e munkája eredményeképpen az életének óriási *produktivitása* lesz, mert hiszen puritán életével és hangyaszorgalmával szakadatlanul szaporodik gazdasági ereje, vagyona és tőkéje is. Így lett például Weber szerint a kálvinizmus a *hívő kapitalizmus* szülőanyja. Azonban itt következik a legérdekesebb fordulat. A kálvinista ugyanis lényegében és *szívében* mindig elfordul a földi javaktól. És csak annyiban használja, amennyiben Isten dicsőségére használhatja azokat. Így születik meg az a sajátságos lelkiállapot, amelyet a „heidelbergi iskola” emberei németül „*innerweltliche Askese*”, azaz *belső lelki aszkézis*nek kereszteltek el. Ami azt jelenti, hogy a kálvinista lélek a természet és kultúra összes javait felhasználja és produkálja ugyan, *belsőleg* azonban azokkal *szemben* áll. Mert amikor használja is őket, nem azért használja, hogy bennük öröme teljék, vagy élvezze azokat, hanem, hogy *uralkodjék fölöttük* és Isten nagyobb dicsőségére használja föl.

Ezen az úton születik meg azután a kálvinista életstílus, amelynek alapereje tehát az, hogy az ember szakadatlan hűséggel és kötelességteljesítéssel tölti be hivatását, ennek és a vele kapcsolatos szakadatlan munkának azonban nem az anyagi eszközök megszerzése a célja, hanem a szakadatlan munka és a jócselekedetek sorozata csak eszköz számára abban, hogy hite és predesztináltsága *gyakorlati és erkölcsi* formában is jelentkezzen és nagy és erős *megbizonyosodás eszköze* legyen az életében, abban a tekintetben, hogy Isten őt is kegyelmébe fogadta. Az alkalmasságnak ez a gondolata (Bewährungsidee) tehát az, amely a kálvinista életstílus egyik alapenergiáját alkotja. Amely ugyanakkor, amikor belemegy a világba és ott küzd, harcol és dolgozik, valójában meg is győzi azt, mert *följe* kerül és az élet és munka minden értékét és eredményét Isten dicsőségének növelésére használja föl szent áldozatul.

Dr. Van Schelven professzor ezek után azt keresi, hogy a *belső lelki aszkézis*nek e sajátságos jelei mennyiben voltak meg a Kálvin-féle kálvinizmusban, a reformáció korabeli kálvinizmusban és később a különböző kálvinista népek életében. És így fordul hozzánk magyarokhoz is, keresvén azt, hogy a kálvinista életstílus ez érdekes jellemvonásai mennyiben vannak meg, illetve voltak meg nálunk Magyarországon is.

III.

Van-e kálvinista életstílus Magyarországon?

A különböző vallások, sőt keresztyén vallásfelekezetek által is létrehozott különböző életstílusok tudományos tanulmányozása szerintünk azért is fontos, mert ezáltal az is ki fog derülni többek között, hogy melyik vallásnak milyen a *szociális* értéke, az ember- és jellemnevelő jelentősége? Ki fog derülni, hogy mind teológiai, mind erkölcsi és társadalmi szempontból sem *egyforma* értékű minden vallás, sőt minden keresztyén felekezet. Tehát a magyar nemzet és magyar faj fennmaradása és megerősödése szempontjából igen mellékes kérdés az, hogy mely vallások nevelik ezt a népet és van-e erős, virágzó

kálvinizmus Magyarországon vagy nincs? Úgyhogy nagyon igaza van annak a francia filozófusnak, aki azt mondta, hogy „*ha két nép nem imádja egyformán az Istent, nem műveli egyformán a földet sem*”. Nekünk tehát nemzeti szempontból is megmérhetetlen jelentőségű lenne az, ha Magyarországon a kálvinizmus újjászületése által százezer és százezer családban virágoznék ki újra a kálvinista életstílus.

Mert ma a kálvinista életstílus nálunk éppen olyan halvány és színtelen, mint amilyen a református teológiai, erkölcsi gondolkodásunk, sőt egyházi, társadalmi és kulturális életünk is. A református bélyeg és jelleg már nagyon elhomályosult és elhalványodott a homlokunkon.

Sőt, még nagyobb a veszedelem. Az történt ugyanis, hogy a deformálódott, eltorzult kálvinista szellem – miután valamilyen életstílust mégis csak *kell*t létrehoznia –, torz életstílust hozott létre, annyira, hogy ma már oly dolgokat is tulajdonítanak Magyarországon (főleg ellenségeink) a kálvinizmushoz tartozónak, sőt egyenesen a kálvinizmusból folyónak, amelyeknek nem csak hogy semmi közük sincs a kálvinizmushoz, hanem azt egyenesen kompromittálják is. De a világ még nem látja és ellenségeink viszont taktikából nem akarják meglátni azt, hogy ezek a torz vonások éppen a komoly református keresztyén szellem *hiányából* állottak elő a névleges és csak keresztlevel-reformátusok életében. Itt vannak például: a baranyai egyke, a nagykőrösi fősvénység, a somogyi bicskás-virtus, az alföldi, szinte már sportszerű káromkodás, a református falvak parasztasszonyainak, leányainak fényűző ruházkodása, a kálvinista nyakasság, a „csak azért is” ellenzékieskedés, sok helyütt a templomkerülés, a „turáni kedély” állítólagos imádkozni nem szeretése; avagy *intelligenciánknál* a cinikus „józsanság”, a racionalista hajlandóság, a lelki élet kultúrájának elhanyagolása, az álliberalizmus, amely a vallással elvből nem törődik, kifelé való élet, a családi élet lelki kapcsok nélkül való állapota, duhaj mulatozási vágy, a férfiúi és asszonyi léhaság, divatmajmolás stb., stb. Mind olyan dolgok ezek, amelyek a magyar reformátusságot kompromittálják, s bár nem is az igazi kálvinizmus szelleméből folynak, mégis nálunk sokan a mi magyar kálvinista életstílusunkat jóhiszeműen vagy (mint például Pezenhoferék s a jezsuiták) kárörömmel ilyenek szótkák feltüntetni.

Istennek legyen azonban hála: van az éremnek másik oldala is. A magyar református egyházi életnek ugyanis még a jelenlegi, kevésbé virágzó korszakában is vannak nagyszerű eredményei is, és ha halványabb színekben, de *tud* életstílust teremteni még a mai viszonyok között is. És a komoly, hívő református lelket és annak bibliai életét és gondolkodását ma is meg lehet különböztetni minden más vallású embertől s annak gondolkodásától. Ugyanezt lehet látni intelligenciánknál s a református közép- és főiskolából kikerült ifjúság lelkén is. Persze, ha torz-kálvinista nevelésben részesültek, ez szintén meglátszik rajtuk, de bizonyos bélyeget azért mindig nyernek s az elkíséri őket sokszor egész életükön át. Ugyanígy vagyunk a református nőkkel is.

Annyi azonban bizonyos, hogy a dr. Van Schelven professzor által megrajzolt életstílust ma Magyarországon teljes virágzásában megtalálni – sajnos – még nem lehet. A múltban azonban tudniillik a Lorántffy Zsuzsannák, Bethlen Katák, I. Rákóczi Györgyök s Bethlen Gáborok, az erős vallásos életet élő magyar köznemesség idejében még sok tekintetben megvolt. Nagyszerű munkát végezne az, aki a református kegyesség s a kálvinista életstílus magyarországi jellemrajzát is megírná, és pedig nem csak teológiai és egyházi, hanem erkölcsi, családi, társadalmi, kulturális és politikai vonatkozásaiban is, az adatok gazdag kincsesházával illusztrálva. De hol vannak a mecénások? Pedig erre is kellene lenni pénznek, ha harangokra vannak ezermilliók. S hogy ezersen és ezersen élvezettel olvasnák ezt a könyvet, az is bizonyos. Végül pedig még a külföld is tudomást szerezne róla s tisztelettel állana meg virágkorunk emlékei előtt.

(Kálvinista Szemle, 1925. október 10., 24. és 31.)

Vasárnapi prédikációk

Csaholcziné Kádár Marianna

Békéscsaba

Isten-élményeink

Alapige: Ézsaiás 59,1–2a

Bibliaalvasás: Zsoltárok 4

Ma az Isten-élményeinkről, az emberben kialakuló Isten-kép formálódásáról és deformálódásáról szeretnék szólni a kijelölt ószövetségi szakaszok alapján.

Milyen is az ószövetségi ember, az ószövetségi nép Istenről alkotott képe? Milyen Isten-élményei is voltak? Legszínesebben erről a zsoltárok könyvéből olvasunk. A legrégebbi zsoltárok az exodusról zengenek, az egyiptomi fogságból való szabadulásról. Mondhatnánk, hogy Isten választott népének első kollektív Isten-élménye a *szabadulás-élmény*. Ezt követően úgy ismerte meg ez a nép Urát, mint a *gondoskodó*, népét pusztában vezető Urat, aki egyúttal *harcos Isten*, aki népét csodálatos módon a túlerővel szemben is képes megvédeni – ezt a vándorlás során és a letelepedés idején tapasztalhatta meg (Zsolt 68; Zsolt 78; Zsolt 136). Ez a nép aztán szembesülve a környező népekkel, de különösen a babiloni fogság idején mondta el azt a hitvallást, amely a *teremtő Istenről* zeng, aki kifeszítette az eget, és hatalmas kezével formált minden élő és élettelen, tehát mondhatjuk, hogy a választott nép következő Isten-élménye a teremtő Istennel való találkozás. Ő az egyedül létező, a sokistenhit világában vallja ezt. Isten, mint az élet forrása jelenik meg (Zsolt 36; Zsolt 8; Zsolt 19). De ugyanakkor a szégyenletes és drámai fogságra hurcoláskor az *ítélő Istennel* találkoznak, ez egy újabb Isten-élmény. S aztán a Babilonból való szabadulás megint formálja az Isten-képet, melyben újra a *szabadító Isten* jelenik meg, aki egy idegen, pogány királyt használ eszközéül a szabadításban, mert Isten a népek ura is, a királyok királya (Zsolt 46–47; Zsolt 126). S majd az Újszövetség legnagyobb Isten-élménye is a szabadulás lesz, a Krisztus-eseményben. De most maradjunk az Ószövetségnél.

Ez vázlatosan a kollektív Isten-élmények sorozata, egy nép lelkében, tudatában formálódó Isten-képpel. Csak zsoltárokat említettem, mert költői megfogalmazásban a legszebbek, de a történeti könyvekben, és a próféták könyveiben is bőven találunk adalékokat erre az Isten-kép formálódásra. De az egyes ember Isten-élményeiről is költői mívű zsoltárokból tudunk, ahol az Isten, mint erős bástya, kőszikla, menedék jelenik meg, a szorongatásban, üldöztetésben levő ember számára ezek az Isten-élmény kifejezői.

Ezekben a hitvallásokban úgy jelenik meg az Élő Isten, mint aki erős karú, mint ég és föld Ura. Mint mindig közellévő, a népét szüntelenül kísérő Isten. Ővéit gondoskodó anyamádár módjára összegyűjtő és istápoló, akinek szárnya árnyékába lehet menekülni. Nagy történelmi pillanatokban és nagy nyomorúságban átélt Isten-jelenlét élménye ez.

S most gondoljunk saját Isten-élményeinkre. Azokra a kataraktikus pillanatokra, amikor egészen kézzelfogható módon éreztük az Örökkévaló jelenlétét, gondoskodását, vezetését. Bennünk milyen Isten-kép él?

Ha lehetek személyes, az én első Isten-élményem egy veszteséghez kapcsolódik. Mondhatnám, hogy Isten úgy tette le a névjegyét az életemben, hogy közben elvette azt, aki számomra akkor a legfontosabb volt. De voltak más jellegű élményeim, amikor úgy adott, és akkor, amikor arra nem számítottam. Bizonyára közületek sokan élték át így az első találkozást az Istennel, veszteségben, fájdalomban, megrendülésben. Mások esetleg

arról tudnának beszámolni, hogy egy egy mindent elsöprő örömmel élték meg ezt az első találkozást. Ugye vannak Isten-élményeink? Amikor olyan hatalmasnak láttuk Őt, amikor minden más lényegtelenné vált, mert Vele találkoztunk, élet-halál mentén, valamilyen formában berobbant az életünkbe, és akkor minden megváltozott.

A gyors folyású hegyi patak az Alföldre érve széles medrű folyóvá válik, és lelassul. Ez történt Isten népével is a nagy Isten-élmények után. Amikor az élmények lassan elhomályosodó emlékké válnak, már nincs erejük. Megszokottá válik a meder, amiben szép lassan folyik az életünk, Isten jelenléte olyannyira természetessé válik, a hétköznapi taposómalmában elfelejti az ember a nagy élményeket. Marad a kiábrándító jelen. Egy lepusztult ország, egy maroknyi nép, amely a fogságból hazatért, a nép felett még idegen helytartók uralkodnak, akik elveszik a termés javát, égbekiáltó a szegénység, a későbbiekben úgy ábrázolja a próféta ezt a népet, mint egy gyászoló özvegyet, aki nem tud fölkelni gyászából. Marad a panasz, az elégedetlenség. Hol van a korábbi Isten-kép az erős karú Istenről?

Egy torzót látnak csak maguk előtt, és lehet, hogy gúnydalt is énekelnek bánatukban róla: megrövidült az Úr keze, megsüketült a füle (szó szerint megnehezedett a füle – megrestült). Azt is mondják: távol van. Csakhogy le nem írják az Istent! Mint egy öregembert, a szakállas gúnyrajzokra elég csak gondolni. Aki már úgyse tud segíteni, aki már meg se hall minket. Annyi a baj, hogy már-már ellep minket, és nincs, aki segítsen?! Ugye nem teljesen ismeretlen ez az érzés? Amikor a teremtmény fellázad, mert nem lát kiutat, háborog, Teremtőjével perel, tehetetlenségében Istent vádolja, kimondva, vagy kimondatlan. A 20. század embere ebben nagymester. Attól kezdve, hogy egy filozófus kijelentette a század elején, hogy az Isten meghalt, egészen addig, ahogy a kiábrándult ember úgy kezdi a mondatát: ha van Isten, ha lenne Isten... Alighanem ugyanaz történt a 20. század emberével is, ami ott ezzel a választott néppel, az erős karú Isten helyett egy tehetetlen Isten-képet rajzol maga elé, kivetíti a saját tehetetlenségét. Könnyebb megoldás Istenre visszahajigálni a felelősséget, őt okolni, ha nem megy a szekér, hányan mondják, hogy ők azért nem hisznek, mert micsoda véres dolgok történtek ebben a században. De miért vetítjük ki az ember bűnét az Istenre? Miért Ő a felelős mindazért, amit az istentelen ember tesz a másik emberrel?

Nagyon hamar kiderül a prófétai feddő beszédből is, hogy nem az Úr karja rövidült meg, nem az ő füle süketült meg, nem az Isten távolodott el, hanem az ember. Mert Isten-élmény híján az ember csak lázadni tud, hálátlan lesz, eltávolodik. S az arányok megváltoznak. A hétköznapi szürkeségében túl közelről látja a képet. Mint ahogy vannak olyan festmények, amiket csak több méter távolságból szabad nézni, mert úgy látszik ki belőlük a műalkotás, ha valaki túl közelről nézi, elvesz a részletekben. És értelmetlenné is válik a kép. Egyáltalán nem tűnik műalkotásnak. Így van ez az életünkkel is. Ha nincs rálátásunk, aligha tudjuk helyesen megítélni a dolgokat. Már pedig hányszor előfordult velünk, utólag már mi is úgy ítéljük, hogy kár volt beleveszni a részletekbe, hogy miért is nem láttuk világosan, és nem hallgattunk a kívülállóra, aki jobban rálátott. Milyen jelentéktelennek is tud tűnni évek múlva egy olyan ügy, ami akkor a legfontosabbnak látszott, azt hittük, hogy összedől a világ. És nem dőlt össze. Hogy is hihettük?

A feddő beszédből nem olvastam, ahol felsorolja a próféta azt a bűnkatalógust, ami terheli ezt a népet – a vérrel beszenyezett kéztől kezdve a hazugságig és álnokságig, s van ott egy kulcsszó: TÁVOL. De nem úgy, ahogy a nép látja, hogy az Isten van távol, hanem úgy, hogy távol van tőlünk a törvény, távol került az igazság, hűtlenül eltértünk Istenünktől, eltávolodtunk. Tehát nem Ő távolodott el, hanem mi Tőle, és a törvényétől, és az igazságától. „Nem az Úr keze rövid ahhoz, hogy megsegítsen, nem az ő füle süket ahhoz, hogy meghallgasson, hanem a ti bűneitek választottak el titeket Istentől...” „vilá-

gosságra várunk, de csak sötétség van, napfényre, de homályban járunk... tapogatózunk, botladozunk... morgunk... nyögdecselünk, törvényességre várunk... de távol van tőlünk” – jellemzi a zsolttáros ezt az állapotot.

De van-e kivezető út ebből az állapotból? Mert ez egy nagyon érzékeny állapot, a sérült lélek állapota, melyben azt látja, aki benne van, hogy itt már nincs segítség, itt már az Isten se tud segíteni. Talán nem is látja, nem is hallja a kiáltást? Elfásul, elfárad a lélek. Nem lát kiutat.

A kivezető út néhány szakaszáról hadd szóljak, a lépcsőfokokról, amik fölfelé vezetnek, vagy kivezetnek ebből a veremből. Mind egyéni, mind közösségi életünkre nézve útmutatásul szolgálhatnak. Természetesen az Isten Igéje a mi lámpásunk most ezen az úton.

Első lépcsőfok: BŰNBÁNAT

A zúgolódó, gúnyolódó, kétségbeesett nép/ember elfogadja a próféta feddőbeszédét. Felismeri, hogy nem Isten karja rövidült meg, hanem ő távolodott el, a Tőle elfordult nép gubancolódott bele a saját maga által szőtt hálóba. Nem az Isten siketült meg, hanem ez a nép felejtett el Hozzá kiáltani. Élte a maga módján, a környezete által is elfogadott, csúsztatásokkal és becstelenséggel teli életét, ahol a hazugságot nem nevezte hazugságnak, csak apró füllentésnek, az erőszakosságát ügyességnek, talpraesettségnak minősítette, és a sötétségről, vagy félhomályról azt gondolta, hogy ez a világosság. Ez az első lépcsőfok talán a legnagyobb, ezt a legnehezebb meglépni, ahol az ember fölfedezi és beismeri bűnét az élő Isten előtt. És bűnbánatra indul. Amit a mai orvostudomány és lélekgyógyászat tud, azt az egyik zsolttáros több ezer évvel ezelőtt leírta, ez a 32. zsolttár, amit az egyik pszichológus találóan pszichoanalitikus, lélekelemző zsolttárnak nevezett el. „Boldog, akinek hűtlensége megbocsáttatott, vétke eltöröltetett... Míg hallgattam, kiszáradtak csontjaim, egész nap jajgatnom kellett... megvallottam neked vétkeimet, bűnömöt nem takargattam, elhatároztam, hogy bevallom hűtlenségemet az Úrnak, és Te megbocsátottad bűnömöt, amit vétettem.” Mivel kezdődik a zsolttáros gyógyulása? Megvallottam... Bocsánat és gyógyulás így tartozhatnak össze. Valahol el kell kezdeni.

A második lépcsőfok: SEGÍTSÉGGKÉRÉS

A lekióként felolvasott 4. zsolttárból rajzolódik ki: „szorult helyzetemből adj nekem kiutat”. Amikor az ember, a sérült, az élet hálójába gubancolódott ember Istentől kér segítséget. Elkezd imádkozni. Nem válogatja a szavakat, nem másoknak akar megfelelni, hanem őszintén, a saját szavaival az Úrhoz kiált. Tőle várja és kéri a segítséget. Egyúttal biztos abban imádkozása közben, hogy „meghallgat az Úr, ha hozzá kiáltok”. – Nem üres az ég, és nem potyognak vissza a szavak, hanem meghallgatásra találnak. Lehet imádkozni. Hallatlanul nagy ereje van az imádságnak.

Harmadik lépcsőfok: ÚJ FELISMERÉSEK

Mint egy konzekvenciát mondja el a zsolttáros, már másoknak is tanácsolva, de magát is erősítve éledező hitében: „Ha felindultok is, ne vétkezzetek! Gondolkozzatok el fekvőhelyeteken!”

Ne az Istent szidd, ne Benne keresd a hibát. Ne vétkezz. Ne ess abba a hibába, mint annyian, akik gúny tárgyává teszik „...és csillapodjatok le...” – teszi még hozzá a zsolttáros. A felindulás az önpusztítás egyik módja, de a legtöbb erőszakos bűncselekmény is

ebből származik. Felindulásból követik el. S a társas élet egyik ellensége. Ebből le lehet, le kell csillapodni. Indulatok helyett önmérséklés. Ezt ajánlja.

A negyedik lépcsőfok: HÁLAÁLDOZAT

„Igaz áldozattal áldozatok és bízatok az Úrban.” – Hányszor kellett a prófétáknak figyelmeztetniük az áldozatot bemutató népet: ha nem szív szerint való, akkor inkább ne áldozz. Ha peres ügyed van atyádfiával, menj, hagyd itt az áldozatot, és előbb békülj meg vele, aztán gyere vissza. Az Istennek nem a kosok kövérje kell, nem a szép ceremónia. A szoltáros megfogalmazásában: „Isten előtt a töredelmes lélek a kedves áldozat...” (Zsolt 51,19) Ez az áldozat lényege. Nem az Istennek van szüksége rá, nem az Istenért van az áldozat, hanem az emberért, aki miközben odamegy és elkészíti magát, és az áldozatát, megtisztul, új ember lesz belőle. És valahányszor megjelenünk itt az Úr házában, nem az Istenért tesszük, ha magunkhoz vesszük a kenyeret és a bort, ha javainkból fölajánlunk, időnkéből, energiánkából, az értünk van. Mert mi magunk is megszentelődünk e cselekmények közben. Igaz áldozattá válik, ha szívből adjuk, tesszük.

Az ötödik lépcsőfok már a következmény: ELÉGEDETTSÉG

„Nagy örömet adsz szívembe... békében fekszem le, és el is alszom, mert csak te adod meg, Uram, hogy biztonságban élhessek!”

Álmatlanság gyötörte a szoltárost. Szívében félelem volt, bizalmatlanság, békétlenség. S most, hogy megbékélt az Istennel, mintha elválták volna az addigiakat. Már tud aludni, béke és bizalom költözött belé. És öröm. A lehangolt, elfásult, kiégett ember is eljuthat ide. Ezen az úton. Ezek a lépcsőfokokon vezet az út az örömig. A bánattól, vagy az egykedvűségtől az örömig. A békességig, a megelégedettségig. S juthat arra a tudatra, hogy „csak te adhatod meg, hogy biztonságban élhessek”. S az Isten-kép helyére állhat. Az ember egyenesbe jön Istennel és egyenesbe önmagával és embertársaival.

A nagy Isten-élmények csak ritkán adatnak meg. A közbülső időt, a szürke hétköznapokat így élhetjük meg. Én hiszem, hogy ezeket a lépcsőfokokat bejárva mozdulhatunk el a holtpontról, mind egyéni életünk fásultságából, vagy kiúttalanságából, mint pedig közösségi életünk – országunk, népünk elesett állapotából. Nem csodára kell várunk, hanem eszmélni, bűnbánatra jutni, Istenhez kiáltani, igaz szívvel eléállni, neki áldozni, tőle kérni, és hinni, hogy ami embereknél lehetetlen, az Istennél lehetséges. Hiszem, hogy van kiút. Befejezésül hadd olvassam még egyszer a 4. szoltárt.

Imádság

Hála van a szívünkben Atyánk, hogy erős karod minket átölelt, most ebben az órában is, s újra és újra megerősítesz abban, hogy minden nyugtalanságunkkal, félelmünkkel, lehetetlen ügyünkkel atyai szívedhez menekülhetünk. Elmondhatjuk, hogy mi az, ami hiányzik, elpanaszolhatjuk azt, ami kínoz. S a Te közelségedben mi magunk is látjuk, hogy engedetlenségünk az, ami elválaszt Tőled. Adj nekünk bocsánatot, hogy újrakezd-hessünk, és segíts abban, hogy amire a szívünk mélyén most igent mondtunk, hadd történhessen meg. Ehhez nem elég a mi erőnk és akarásunk, kérünk Lelkeddel segíts. Könyörgünk Hozzád a gyászolókért, akik az elmúlt héten álltak meg a koporsó mellett, vigasztald, erősítsd őket. De Eléd visszük a betegeket, lelki, testi gyötrelmet szenvedőket, irgalmaddal légy támaszuk. Rád bízunk magunkat, és azokat, akiket szeretünk, kérünk, kísérd lépteink a jövő hét napjaiban is. Közbenjáró imádságunk hadd szóljon or-

szágunkért, népünkért, kicsikért és nagyokért, és az embervilágért. Könyörülj rajtunk! A mi Urunk Jézusért kérünk. Ámen.

Szeretettel köszöntjük a szerzőt *Mosolyt adott nekem az én Istenem* című kötetének megjelenése alkalmából.

Csiha Kálmán

Kolozsvár

Istennel, Istenért és az ő népéért

Alapige: 1Királyok 19,8

Bibliolvasás: 1Királyok 19,1–8

Rendszerváltás történt Izraelben, az Illés próféta idejében. Előbb Jézabel, az idegen királyné, bevezette a szomszédos pogány bálványok imádatát. Az egy igaz Isten prófétáit megölette vagy száműzte, százával hozta be az idegen prófétákat, kemény terrorral valósággal megsemmisítette a nép ősi vallását. De három évi szörnyű szárazság után a végső nyomor rákényszerítette a királyt, hogy összehívja az országgyűlést, s azon a derült égből lecsapó villám csodája úgy megrendítette a népet, hogy egyhangú lelkesedéssel kiáltották: „Az Úr az Isten, az Úr az Isten!” A nyomban bekövetkező áldott eső után a régi lelkesedéssel, zsoltárokat éneklő hálaadással indultak haza, dicsérve, áldva őseik élő Istenét.

Illés, a rettenthetetlen próféta, diadallal terjesztette áldásra kezét a megtért nép fölé. Parancsára végrehajtották kemény ítéletét: egy óra alatt nyolcszázötven idegen prófétát öltek meg, vertek agyon a hegyen. Az ország megtisztult, a rend helyreállt, a rég várt eső után a föld is kizöldült, virágok nyíltak mindenféle, s Illés, Isten szolgája, Isten nevében, diadalmenetben készült bevonulni Samáriába, a fővárosba.

De a diadalmenet elmaradt. Az idegen királyné hatalmon maradt. Tajtékozó dühvel követelte a bosszút Illés ellen. Mégsem ez volt az, ami megrendítette a prófétát, aki addig sem sokat törődött a királyné gyűlöletével és fenyegetéseivel. De hol maradt a nép? A nép, akiért mindent vállalt? A választott nép, aki lelkes, boldog hálaadással zengte még tegnap este Isten zsoltárait?

A nép hazaszéledt és megszűnt nép lenni. Csak emberek és családok maradtak, mindenki a maga személyes gondjaival. A nagy eső után, a zöldülő határ sok munkát kívánt, mindenkinek meg volt a maga gondja, meg senkinek se volt kedve ujjat húzni a királynéval. Minek? Harcoljon a próféta, ha kedve van hozzá, elég nekünk a jó eső!

És Illés, a győzelmes Isten győztes prófétája, ott maradt egyedül, csalódottan, megaláztatottan. Ami soha nem történt meg életében, menekülésében, száműzetésében, bátor visszatérésében, a király és a nép megleckéztetése idején, most megtörtént: a nagy próféta félt és mentette az életét. A harc befejeződött, nem volt kiért, nem volt kivel folytatni. Illés, Isten embere, elindult, egyedül, nyomorultan, erőtllenül, a sivatag felé.

Kevés olyan kiábrándító, szomorú történet van a Bibliában, mint amikor Illés feladja a harcot, lefekszik egy bokor alá a kietlen pusztaságban és meg akar halni. De ha meghalni még nem sikerül, legalább aludni. Nem gondolni semmire, nem törődni semmivel, nem tudni semmit, csak aludni, végtelen, reménytelen, lehetőleg soha véget nem érő alvással. Mintha ismerős lenne, mintha túlságosan is ismerős lenne nekünk ez az érzés. Nem gondoljátok, kedves testvéreim?

De most szól közbe újra Isten, az Illés Istene, a nép élő Istene. Illésnek meg kell értenie, hogy nem az a fontos, amit ő akar, hanem amit küldő, megtartó, mindenható Ura

akar. Hogy az ő élete és harca nem cél, hanem eszköz Isten kezében. Hogy az Istenért, az igazságért, a népért folytatott küzdelmet nem akkor hagyja abba az ember, mikor akarja, hanem amikor Isten azt befejezi. Addig indulni kell, menni kell, küzdeni kell, erő felett is, kimerülten is, az emberi reménység teljes hiányában is. Mert Isten az élet Istene. A jövő, a hatalom, minden az ő kezében van. De nem kényszerít senkit a maga szolgálatába. Még kiválasztott szolgáját sem. Nem szidja, nem ítéli meg lázadásáért. Végtelen szeretettel áll melléje, biztatja, ébresztgeti, táplálgatja. „Kelj fel, ember! Erőd feletti a feladatod? Ímé, itt álllok melletted! Elég neked az én erőm! Elég neked az én eledelem. Csak egy hamuba sült pogácsa és egy pohár víz? Ennyire van szükséged. Egyedül vagy? Nem igaz! Van még hétezer ember az országban, aki nem csókolta a bálványt, aki megmaradt tisztának, becsületesnek. Kevés, az igaz. Egymásról sem tudnak, te sem ismered őket. De én, az ő Istenük, ismerem és számon tartom őket, egyenként és együttesen. Értük fogsz tovább indulni, szolgám. Megkeresed és megtalálod őket. Belőled és belőlük fog kiindulni az új élet, az új, boldog, hitre jutó nemzedék, a Messiás népe. Kelj fel, szolgám, egyél, igyál, indulj, haladj tovább, bátran, győzelmesen!”

És Illés elindult. Tétován, szomorúan, de végrehajtotta feladatát. És megtanulta, mint a történet folytatása mutatja, hogy Isten hatalmát ne keresse a külső történekekben, se viharban, se tűzben, se földrengésben, hanem ami annál sokkal nagyobb: Istennek hozzá szóló halk és szelíd hangjában. Belülről újult meg Illés. Úgy nyert erőt a szolgálatra.

Idégen volna számunkra ez a régi, több ezer éves történet? Nem, kedves testvéreim. Most is úgy szól hozzánk Isten halk és szelíd, szeretettel biztató hangja. Neked nyújtja az élet igéjének kenyerét, erőt adó, élő vizét. Az úrvacsorában kezdeddel érintheted, nyelveden ízlelheted. Erőt ad erőfeletti utadon. Fogadd el bátran! És gondolkozz el rajta komolyan, mit üzen neked, személy szerint, Istennek hozzánk szóló, szerető, áldást adó, szolgálatra rendelő üzenete. Amen.

Döbrössy Lajos

Fáradtság és felüdülés

Alapige: Apostolok Cselekedetei 3,19
Bibliolvasás: Galata 6,7–10

A fáradtság érzését mindnyájan tapasztalatból ismerjük. Nagyobb testi megerőltetés után alig tudja vonszolni magát az ember, úgy el van fáradva. Hosszú gyalogolás, vagy nehéz fizikai munka szinte „kihúzza” az erőt belőlünk. Ezen azonban könnyen lehet segíteni. Még a legszegényebb embernek is van rá módja, hogy tagjait kinyújtóztassa valahol. Hányszor látni az utcán kövező munkásokat, amint a kátrányos katlan árnyékába húzódva alszanak s talán jobban kipihenik magukat, mint az urak a paplanos ágyban. A szellemi munkások fáradtsága más természetű ugyan, de egy-két hetes nyaralás, vagy akár egy jó hétvégi kirándulás úgy kiszellőzteti a fejet, hogy az megint rendesen „fog”. De van egy másfajta kifáradás is! Az ember szeretne felfrissülni, de nem tud, mert nem a teste merült ki, hanem a lelke! Éjszaka nem jön álom a szemére, hiába hánykolódik a párnái között. Reggel idegesen kel, rosszkedvűen fog dolgához, ingerült mindenkivel, akivel együtt kénytelen eltölteni a napot. Persze kettős erőkifejtésre van szüksége az ilyennek, hogy mindennapi teendőit elvégezhesse, mégis csak „félből-harmadából” van az elvégezve. Ha igaz az a legújabb tétel, hogy egy nemzet vagyonállománya nem az aranyrudak garmadájától, hanem a nemzet egyes tagjainak teljes értékű munkateljesítményétől függ, akkor nemzeti szempontból szinte pusztító veszedelem ez az idült fáradt-

ság, melyben a modern ember szenved. Mert a mai embernek betegsége a hajszoltság. Korunkban a gépek diktálják az iramot az emberiségnek nem csak a termelőmunkában, hanem a romboló háborúban is. De a kimerültség jelei már mutatkoznak rajtunk. Nem csak fáradt emberek vannak ma már, hanem fáradt társadalmak, sőt fáradt nemzetek is. Ezek már nem képesek jövődjüknek irányt szabni, nem maguk döntenek sorsuk felől, hanem mások. Sorskérdéseiket, ha felismerik is, tehetetlen vitatkozásokban, panaszkodásokban élik ki magukat, de nagy felszabadító összefogásokra, újrakezdésekre már képtelenek. Ha egy sofőr az álmoságnak, kimerültségnek egy pillanatra enged, szakadékba zuhan kocsijával, utasaival együtt. De nem vár-e még szörnyűbb pusztulás arra a nemzetre, melynek társadalmi osztályait kikezdte a fáradtság?

Ezen a fáradtságon idegcsillapítók és mindenféle orvosi kúrák nem sokat segítenek. Az ernyedség, ingerültség, kedvtelenség, tehetetlenség, meddőség csak tünetei egy mélyebben fekvő bajnak. A lélekbűvárok, az élettan, a társadalomtudományok, a történetírás hivatottjai minden erejüket megfeszítve kutatják a kórokozót, de sikertelenül. Isten Igéje vet fényt a kérdésre, testvéreim! A Biblia világossága mellett találjuk meg a betegség forrását s állapíthatjuk meg a tételt: a fáradtság igazi oka a bűn! Az ember elszakadt Istentől. Kimondotta önállóságát és függetlenségét Teremtőjével szemben. Nem él Vele közösségben. Megszüntette, vagy talán nem is kereste sohasem az Istennel való jó viszonyt. Lehet, hogy az egyház külső kereteivel van a mai embernek még némi közössége, de az Istennel nincs. Ez az Isten-nélkül-élés a bűn lényege. Pedig az Istennel való együttélés az a természetes és egészséges állapot, melyben boldogul és fejlődik az emberi lélek. Az ember éppen úgy nem lehet el az Istennel való életközösség nélkül, mint ahogy az anya szíve alatt fejlődő magzat elhal, ha megszűnik közte és az édesanya között a szerves kapcsolat. A földi élet célja az, hogy az ember az istenhit általi áldott légkörben átfórmálódjon a Jézusban magát megmutató tökéletes mennyei Atya képére és hasonlatosságára. A bűn ezt a folyamatot szakítja meg. Ahol a lélek nem fejlődik, nem növekedik, ott lassan halódik. A fáradtság pedig ennek a halódásnak egyik általános ismertetőjele. A bűn miatt üli meg a világot az a fullasztó, kénköves légkör, mely korunkat annyira jellemzi, melyet egyedül csak az Isten színeitől jövő felüdülés szelei üzhettek el.

Péter apostol prédikációjának, melynek felolvasott alapigénk csak kimetszett része, központi üzenete az volt, hogy a felüdülés idei csak komoly bűnbánat és megtérés útján jönnek el a zsidó nép számára. A zsidó nép nyomasztó körülmények között tengette életét abban az időben, amikor Péter lelkes bizonyágtétele a Salamon tornácában elhangzott. Feje felett ott lebegett a teljes nemzeti megsemmisülés, de azért még se akarta megérteni az idők komolyságát. Ez a makacs és kemény nyakú nemzetség mindig konokul ellenállott az Isten küldötteinek, valahányszor csak zörgettek lelkiismeretének ajtaján hosszú történelmének folyása alatt. Megölték a prófétákat és megölték a Messiást is, akit az Úr elküldött választott népéhez az idők teljességében. Nem ismerték fel a Názáreti Jézusban a megígért Messiást, mert nem is akarták. Péter ott áll és megrendítő komolysággal hívja fel hallgatói figyelmét a megtérés utolsó lehetőségére. Beszédében elismeri, hogy a zsidó nép vezetői tudatlanságban cselekedtek, különben nem feszítették volna keresztre a dicsőség urát. „Ha megbánjátok és megtértek, akkor Isten felfüggeszti a már készülődő ítéletet és kegyelmet ad néktek és a ti ivadékaitoknak.” Péter a meggyőződés szent erejével hitte és hirdette, hogy ha honfitársai elfogadják a felfeszített és feltámadott Jézust Messiásnak, akkor nem csak tökéletes bűnbocsánatban részesülnek, hanem a visszatérő Jézus felállítandó országában örökké tartó békességben lesz részük. A választott nép a Jézus Krisztus hite által újjá-

születik, nemzeti bűneiből megtisztul s alkalmassá válik arra, hogy Isten eredeti tervei szerint a népek misszionáriusává válják.

Péter apostol prédikációjában számunkra is isteni üzenet van, testvéreim! Az első üzenete az, hogy bánjuk meg bűneinket. Szálljunk magunkba és vonultassuk el lelki szemeink előtt múltunkat, idézzük vissza emlékezetünkbe az elmulasztott alkalmakat s az elkövetett bűnöket. Nézzünk szemébe a tényeknek, ne széptégyessük magunkat, ne kíméljük magunkat az operáló késtől. Aki meg akar gyógyulni, annak ki kell bírnia a legfájdalmasabb műtétet s a legszigorúbb gyógykezelést is. Állj az Isten ígéjének átható fénye alá, mely jobban megvilágítja lelked rejtett zugait, mint belső szerveid beteg pontjait a röntgenkészülék sugára. Ne félj az Isten tekintetétől, ne rettenj meg az Ő ítéletétől, ha gyógyulni akarsz. Lelkedből pusztulnia kell mindennek, ami elválaszt téged Tőle! Adj alkalmat Isten bünt megítélő Szentlelkének, hogy rámutasson ezekre a régen elfelejtett gennyesedő sebekre! Lásd meg, hogy kispolgári becsületességed az Ő szemében nem egyéb szegyenletes képmutatásnál. A látszatra dolgoztál; mindent az emberek jó véleményének elnyeréséért tettél. A jót azért művelted, hogy lássák mások, a rosszat csak azért kerületed, hogy ne lássák az emberek. Nem követtél el nagy bűnöket az igaz, de csak azért nem, mert nem mertél, vagy mert nem volt rá alkalmad. Gondolatvilágod telve van elfojtott kívánságokkal, s tisztátalan kívánságok emlékeivel. Mi lenne, ha egyszer a Duna vize lefolyna és medréből napvilágra kerülnének az évezredek során ott rejtőző dolgok. Ugyanilyen érdekes, sőt megdöbbentő lenne, ha lelkünk titkai egyszer mind napvilágra jönnének. Mert nem azért soroltam föl ezeket a felszólításokat a második személyben, mintha magamat különbnek tartanám nálad, hanem azért, mert én tudom, hogy az a kúra, amit ajánlok: beválik mindazok számára, akik komolyan hajlandók a bűnmegismerés és bűnbevallás keserű orvosságát bevenni. Önzés, szeretetlen ítélkezés, tisztátalanság, képmutatás és ezek válfajai választanak el bennünket az Istentől. Az első lépés a tőlük való megszabadulás útján a bűnbánat, bűnünk beismerése, meggyűlölése, elhagyása és jóvátevése.

Mindez azonban nem sokat segít rajtunk a második döntő lépés megtétele nélkül. Alapigénk második üzenete így hangzik: térjetek meg! Az első felszólítás a büntől való elfordulásra vonatkozott, a második a Krisztushoz való odafordulásra. Megtérsni annyit jelent, mint komoly lélekkel Krisztus felé fordulni és elfogadni az Ő érettség hozott áldozatát. Isten nem azért áll velünk szóba, mert mi megbánjuk bűneinket, hanem egyes-egyedül azért, mert az Ő egyszülött tökéletes Fia odaáldozta magát érettség engedelmesen a Golgota kínos és szegyenletes keresztnél és ezáltal kiengesztelte az Isten haragját, magára vette a mi ítéletünk teljes súlyát s megszerezte számunkra a kegyelmet és az életet. Ő érette bocsátja meg bűneinket az Isten, az Ő vére fedezi el vétkeink sokaságát és rútságát az Isten lángtekintete előtt. A Krisztusban való hit erősíti meg a bűnöst az új életben, a Krisztussal való hitközösség ad erőt neki a bűn felett való győzelemre. Krisztus távolította el az Isten és az ember közt meglévő akadályokat. Aki Benne hisz, az újra Isten gyermekévé lesz, belekerül abba a boldog közösségbe, amely nélkül kárhozat a földi élet és az örökkévalóság egyaránt. A bűnbánat, a megtérés, a Krisztus elfogadása által egyszer s mindenkorra kitöröltetnek bűnös szívünk gondolatban, képzeletben, szóban, cselekedetben, mulasztásban elkövetett bűnei. Ennek a következménye a felüdülés, amelyre olyan kétségbeesett szükségünk van nekünk, mai modern embereknek.

Hogy az Isten a bűneinkkel leszámoló és Jézus Krisztusban igazán hívő emberekkel szemben teljesíti ígéretét és elküldi a „felüdülés ideit”, vagyis megújítja az élet örömeit, erőit rajtuk, azt számtalan embernek tapasztalata bizonyítja ma is.

Mindnyájunk élete megújulhat, testvéreim! csak engedjük, hogy az Isten Lelkének tiszta szelei egészen átjárták lelkünket s megújítsanak bennünket. Akkor belőlünk is üdítő erők fognak kiáradni környezetünkre. Fogadd be Krisztust a szívedbe s a benned meginduló új élet friss vérkeringése hatni fog családodra, hatni fog munkatársaidra, szomszédaidra. Ragályos lesz a te békességed, örömed, életkedved, bajokkal és kísértésekkel megküzdő erőd, ellentmondást, gúnyt, üldözést szelíden és szeretettel tűrő lelkületed. Nem környezetváltozás, nem befecskendezések segítenek, testvéreim, a világ baján, hanem az élet teljes megváltozása Krisztus által. Ezt az igazságot azonban a saját életünkön be kell mutatnunk. Ó, mi lenne, ha meglátszana rajtunk, hogy mi valóban megváltott, az élet igazi örömét megtalált emberek vagyunk!

Ez a mi hivatásunk a nemzet életében. Talán az utolsó kegyelmi idő érkezett el nemzetünk számára. Úgy látszik, mintha Isten felfüggesztette volna az ítéletet, hogy még egyszer, utoljára felkínálja népünknek a kegyelmet a Jézus Krisztusban. Testvéreim, ebben van a mi megrendítően komoly felelősségünk! Hallani az evangéliumot és be nem fogadni, a legnagyobb felelősséggel jár. Aki a Krisztust be nem fogadja, az magában a bűn uralmát erősíti meg. Aki ma a bűn uralmát erősíti, az ellensége nem csak magának, hanem önmagán keresztül családjának és nemzetének is. Azért ne keményítsük meg a szívünket, mint eddig, hanem használjuk ki a még rendelkezésünkre álló kegyelmi időt és forduljunk Krisztushoz. Az életnek újjárendezését csak Krisztussal közösségben képzelheti el a református ember. Engedd, hogy Ő a te életedben mindent rendbe hozzon s téged üdítsen fel előbb az örök életnek Lelkével, hogy rajtad keresztül eljöhessen nemzetünk lelki újjászületésének kora, amikor a kérdések megoldódnak, a tervek megvalósulnak s a szavak tettekké válnak a Krisztus által. Ámen.

Incze Gábor

Jézussal

Alapige: Lukács 22,56
Bibliolvasás: 1János 1,1–7

A Gondviselés legnagyobb áldásainak egyike, hogy sohasem vagyunk egyedül. Mindenki függ valakitől, mindenki felel valakiért; egymás gondjaira vagyunk bízva mindnyájan. Az élet nagy közösség, ahol állandóan hatunk másokra, szüntelenül hatásokat nyertünk másoktól. Ezek a hatások formálják, szépítik vagy bontják meg, teszik kellemetlenné az életet. A sok kellemetlen és ártó hatás mellett azonban megszámlálhatatlan sokasága emel, dédelget, bajtól, kísértésektől óv meg az áldó és magasztos hatásoknak. Gyermekkorunk emlékei eltéphetetlen szálakkal vannak összefonódva barátok, testvérek, szülők, nagyszülők poraikban is áldott arcvonásaival. Nagyszerű érzés arra emlékezni, hogy velünk voltak, a lelküket adták érettünk, hogy mi velük lehetünk, hogy köztünk volt hozzájuk!

Milyen páratlan boldogság lehetett a tanítványok számára, hogy Jézussal voltak. Együtt járhattak a Megváltóval, Vele gyógyíthattak. Tőle hallhatták meg az Isten országa szépségeit, bepillanthattak a szívébe, hallgathatták csudálatos tanításait, élhettek Vele és átélhették Őt. Mennyire irigyelheték őket mások azért, mert ők voltak az elsők, akik meglátták az egyszerű külső alatt és mögött az isteni dicsőséget, meglátták és megérezték a Fiúban az Atyának szeretetét.

Milyen páratlan boldogság lehetett ez a tanítványok számára, olyan, amellyel nem ér fel a világ legnagyobb dicsősége sem, amely többet jelent mindennél, ezért érdemes fel-

áldozni, odadobni mindent! És mégis, most, amikor egy fecsegő szolgáló az udvar közepén gerjesztett tűznek lángjánál ráismer Péterre és megvádolja azzal, hogy ő is Jézussal volt, Péter megtagadja a Mestert. Az éjszaka csendje mintha még halottabb volna, mintha a világ lélegzetvétele is megállana, a tűzben nem pattognak a száraz ágak, a porosz-lók várakozva, ugrásra készen fordulnak Péter felé. Mi lesz most? Az apostol ajakán azonban hála helyett gyáva hálátlanság szólal meg, az éjszaka csendjében mintha nagy robajjal összeomlanék valami, Péter lelkének és bátor lelkesedésének egetverő épülete: *Nem ismerem őt!*

A szolgálóleány szava: *Ez is övéle vala!* azonosítás. Ahogy a magyar közmondás szerint madarat tolláról, embert barátjáról lehet megismerni, úgy akarta a szolgálóleány elmondani a tűz körül ülőknek azt, hogy kicsoda a közöttük lévő ismeretlen. Ha tudjuk, hogy egy embernek milyen a környezete, kikkel tölti legszívesebben szabadidejét, kiknek társaságában leli kedvét, következtethetünk arra is, hogy kicsoda és milyen a lelke. Vádolni akarja Pétert. Íme, egy másik gonosz ember, a Názáretinek barátja, aki szintén megérdemelné, hogy megfogjátok.

Keresztyén testvéreim! Ma is az a legnagyobb kérdés, hogy Krisztussal vagyunk-é, vagy ellene? A szolgálónak megállapítása a Péterekről, a keresztyénekről, sajnos, ma is olyan vád szokott lenni rajtunk, mely elől szívesen menekülünk. Dicsekedés kellene, hogy legyen másokon, ha valakire azt mondják, hogy Krisztussal van, ítélet azért, hogy mások, ti többiek miért nem vagytok szintén a Megváltóval. Krisztussal lenni kiváltság, kitüntetés, az egész világ számára szóló kihívás, felszólítás: Jöjjetek utána, legyünk mi is a Megváltó népe, éljünk Vele!

A keresztyénnel nem mások szoktak dicsekedni, hanem hamis dicsekedéssel a keresztyének kérkednek krisztusosságukkal. Mintha valaki hamis névjegyet csináltatna, tiltott, meg nem érdemelt nevet használna, rangot, címet ajándékozna önmagának: ebben áll sok keresztyénnnek a keresztyénsége. Mennyi haragos ember minősíti erőszakosságát keresztyénségnek, dicsekedik Krisztussal, terrorizál a nevében, háttérbe szorítja a szegényebbeket, azokat, akiknek talán több közük van Krisztushoz. Semmi nyoma nincsen annak, hogy Krisztussal járnak. Egész életük éppen az ellenkezőjét bizonyítja. János apostol ítélete van rajtuk: *Ha azt mondjuk, hogy közösségünk van vele és a sötétségben járunk, hazudunk és nem cselekedjük az igazságot* (1Jn 1,6).

Semmiel sem vagyunk jobbak Péternél. Ha kockázatot, próbát jelent, nem merünk Jézussal lenni. Vele való kapcsolatunk alkalmoszerűségét, rapszodikus voltát bizonyítja az is, hogy az életben nincsen meg a Jézussal való életünknek látszatja. A Vele való közösség hasonlóságot eredményezne. Lelkületünk, alkotásaink, életünk, politikánk, mindennapi dolgaink olyanok lennének, amelyeket aláírhatna, vagy maga is megcselekednék. Ehelyett a keresztyénséget manapság senki sem veszi komolyan. Mintha Krisztus nem volna elegendő a világ megváltására, másra, többre, jobbra, vagy kevesebb önmagunkra volna szükség, hogy a világ megváltassék.

Mennyi prédikáció hangzik el, mennyi imádság szármal, mennyi betű, újság, beszéd hirdeti a keresztyénség igazságait, beszél Jézusról és mégis, mintha egyik sem csinálna komolyan, lélekkel, meggyőződéssel, szenvedéllyel, hátsó gondolatok és mellékszöveg nélkül. A sok buzgólkodás és külsőleges iparkodás mellett olyan kevés a belső lelkesedés, életünk bátorságos rátevése arra, amit az ajkunk hirdet. Krisztust hirdetjük, de cézároknak hódolunk, akik sokszor kimondottan Krisztus-ellenesek. Mintha kiveszett volna a keresztyénségből minden jóra gerjesztő és rosszat fékező erő és a rosszat bárkiben is megpecsételni merő prófétai bátorság. Mintha a világháború óta világszerte mindenütt a keresztyénség semmi egyebet nem tett volna, mint azt, hogy udvariaskodik a hatalmaságokkal, félénken, szerényen, hamupipőke-módjára jár és örvendezik, ha az államból-

csesség, vagy a társadalmi illendőség olykor-olykor elismerőleg veregeti meg a vállát. Hogy szavát hallassa, hogy mint keresztyénség ítéletet mondjon, megálljt! kiáltson, vagy csatasorba parancsolja katonáit, erre alig van eset, mert nincs bátorsága. Mennyi bölcs érv, nagyszerű szempont érvényesült a békekonferenciákon, a lefegyverkezési tanácskozások huzavonáin, a határzárak hirtelen lecsapásában, nemzetiségi politikában, tisztviselői fizetések minimumra szorításában. Bölcs, megingathatatlan látszó ex cathedra igazság mindegyik, kidolgozva és nagyszerűen elképzelve, a nyers, parancsoló és elmentmondást nem tűrő emberi agyvelőben, de hogy Krisztus mit szól hozzá, hogy mit szólna hozzá, ha meghallgatnák szavát, ha velünk volna, erre nem gondol sem az, aki parancsol, sem az, aki szenved. Péter is megtagadja a Mestert, háromszor egymásután, de amikor a kakas megszólal, legalább keservesen sír. Szégyelli, hogy milyen gyenge a hite, a hűsége, a keresztyénsége, hogy a magasabb szempont nem tudott lelkében érvényesülni, amikor a szolgálóleány megvádolta.

Nem tudunk és nem akarunk minden körülmények között Krisztussal lenni. Lehet, hogy nyíltan bevalljuk gyengeségünket, lehet, hogy még ennél is gyengébbek vagyunk ugyan, de nem mutatjuk és nem akarjuk belevinni az életbe. Templomban, családi áhítatban, este az ágyunkban imádság alatt, a presbitériumban és ünnepi alkalomkor igen, különben nem mutogatjuk, nem fitogtatjuk vallásosságunkat. Nem is fogunk mi így egyetlen nehezebb problémát sem megoldani, az élet egyetlen súlyosabb kérdésére sem fogunk így feleletet adni sohasem.

Krisztussal lenni, ez volna a rettenetes kérdések egyetlen megoldási lehetősége. Egynek lenni Vele, nem szégyellni az Ő mérhetetlen erejét, amelyben mindenki részes, aki közösségében él Vele; adna nekünk erőt erőtlenségben, adna nekünk erőt a pogány erőszakosságok leküzdésére. Mennyi bálvány igényli magának és ragadja el azt a tiszteletet és hódolást, ami csak Krisztust illeti meg! Mennyi bálvány képtelen megadni azt, amit Krisztus olyan természetesen nyújt tagjainak, testvéreinek, mint amilyen természetesen táplálja a szőlőtöke a belőle kihajtott, a vele egy nedvkeringésben élő részeseit, gallyait és a gerezdeket.

Gondoltatok-e már arra testvéreim, hogy még ma sem tudunk másképpen gondolkodni, mint a világháború idején? Ma is sárkányfogakkal nézünk egymásra, viszonzásról, bosszúról, megtorlásról, visszautésről tudunk csak gondolkodni. A háborús pszichózis él bennünk, amely egymás megsemmisítésében látja minden téren az egyedüli megoldást. Valaki nem tetszik nekem: letiprom; valaki igazat mond, ami fáj: torokára forrasztom az igazságot; megsértett: fejét veszem; kellemetlen volt: megsemmisítem, lehetetlenné teszem. Nyers erővel, ököllel, könyökkel gondolkodik még ma is az egész világ. Hazug jelszavakba öltöztetik a legönzőbb akaratokat és mikor minden érvnek vége van, akkor a nyílt bevallás következik: így lesz, mert én vagyok az erősebb és így akarom!

Hol van a keresztyénség? Nem volna-e jó, ha a keresztyének, azok, akik Krisztussal vannak, előállanának? Ha valóban Krisztussal lennének a keresztyének? A második században azt mondták, hogy amint a lélek összefogja és együtt tartja a testet, úgy fogják össze és tartják rendben a világot a keresztyének. Hová lett a világnak a lelke? Mivé lett a keresztyénség?

Nem igaz az, hogy a vallásnak semmi köze nincsen a világhoz, hogy a vallás magánügy. Krisztus nem titokban jött el, nem az egyes ember, vagy legfeljebb a családi áhítat számára jött el, hanem a világ Megváltójául jött. Az csak a 20. században történhetik meg, hogy az angol államférfiak vasárnap Bibliát magyaráznak, hétköznap pedig elnézik, hogy Ausztráliában juhnyájukat hajtsanak a tengerbe, nehogy a gyapjú ára olcsóbb legyen és a szegény embernek könnyebben lehessen télikabátot venni

majd. Az csak ma lehet, hogy a lelkiismeret csak vasárnap van ébren, de a hétköznapok munkaidején aluszik. Az csak ma lehet, hogy a keresztyénség lelkiismerete nem képes meg sem kísérelni az emberiség egybeforrasztását, családdá nevelését, testvériesítését. Csuda-é tehát, ha sokan nem hisznek Krisztusban, ha a bizalom minden területen uralkodó krízisében kétségbe vonják azt, hogy a Krisztussal jár-é egyáltalában valaki ma?!

Krisztus emberi testet öltött, ezáltal is jelentette, hogy az emberek minden viszonylatában uralkodni akar, minden téren együtt akar velünk lenni. Támogat, lelkesít, irányt mutat. Evangéliuma szabadságot nyújt, szeretetet szerez, békességet honosít meg. Az egész mindenséget megváltja, az emberről leveszi bűnei súlyát, összetöri göggyét; hiú dicsekedését megsemmisíti. Magabizásáról leszoktatja; aki a legnagyobb, azt a legtöbbet dolgozó szolgálává teszi, a szolgát munkájáért, hűségéért megjutalmazza, testvérévé fogadja és Isten gyermekévé, fiává és leányává, az örökkévalóság részesévé avatja.

A vallás nem a templomok dolga. Nem csak a lélek dolga, mert a lélek és a test, a szellem és az anyag kölcsönösen hatnak egymásra. A kettő nincsen áthidalhatatlan távolságban egymástól, hanem át- és átjárja egymást. A vallásnak, annak a tudatnak, hogy én Krisztussal vagyok, állandóan cselekedeteimmel kell bizonyosságát adnom. Soha egy pillanatra sem volna szabad megfélelkezni erről a kapcsolatról. Krisztusnak kell mérnie életem minden pillanatát. Életem, egyházam, nemzetem, az egész társadalom élete Krisztust kell hogy hirdesse.

A londoni Westminster-apátság temploma olyan, mint egy múzeum. Rengeteg szobor, márványtábla van a falakon, sok embernek a nyugóhelye a padlat alatt. Le lehet olvasni, meg lehet tanulni itt az egész brit történelmet. A nagy vezető személyiségeknek koporsója, szobra, vagy legalább márvány emléktáblája ide került: politikusok, festők, feltalálók egymás mellett. Az egész angol művészet és politikai történelem bekerült az Isten házába. A vallás és a nemzet története annyira összezövdött, annyira vallási értéke, szimbolikus súlya volt a munkájuknak, törekvésüknek, annyira magukon érezték és éreztették másokkal az isteni megbízást, amely vésőjüket, ecsetjüket, vagy gőzmozdonyukat vezette, hogy egész életük vallási misszió volt és így méltán kerültek az istentisztelet helyére, a legelőkelőbb templomba.

Jézussal lenni, érezni életünk vallásos misszióját, ne legyen ez vád mirajtunk! Ne azokat nevezze a világ vallásosoknak, akik menekülnek az életből a templomba, mint a denevér menekül a nap fénye elől a templom padlásának homályába! Jézussal lenni... Legyen ez a meghatározás a legbátrabbak, a legerősebbek, a legkiválóbbak, a legirigyletebbek, mert leggyőzedelmesebbek meghatározása, kitüntető jelvénye!

Ha Jézussal vagyok, akkor együtt vagyok embertársaimmal is. Ha megtalálom Őt, felfedezem azokat is, akik már megtalálták a Messiást, mert ugyanabban az isteni élet áldásaiban részesülök én, mint azok, akiket megtalált, akik megtalálták Őt. Így, akik egy test vagyunk a Krisztusban, egymás tagjaivá leszünk.

Olyan jólesik, ha valahol külföldön magyar szót hall az ember. Annyira megérzi a sok idegen közt, hogy az, akit azelőtt sohasem látott, azt sem tudja róla, hogy kicsodamicsoda, mégis mennyire egy vele, mennyire összekapcsol vele a nyelv, a föld, a származás, a haza. Valamely ilyenfajta érzésnek kell eltöltenie, felvidámitania annak is a szívét, aki Krisztussal van, ha egy másik Krisztussal élő emberrel találkozik. Megvan a nagy közös kapocs, a közös nyelv, a közös Haza, a közös származás: Isten kegyelmét egyként érezzük és ez kapcsol össze hálában és örömben, testvéri szeretetben és diadalra induló elszántságban, a keresztyének szabadságharcában mindenkit, aki nem szégyelli, hanem büszke arra, ha megállapítják róla: *ez is Jézussal vala.*

Joó Sándor

Házassági problémák

Alapige: 1Péter 3,1–7

Bibliolvasás: Efézus 5,1–8

Péter apostol sorra veszi levelében az emberi életnek szinte minden területét és viszonylatát. Szólt már a keresztyén ember helyzetéről a világban, az Isten országában, a rabszolgasorsban, most pedig beszél a keresztyén ember helyzetéről, feladatáról a házasságban. Először egy egészen speciális, a gyülekezetben nyilván gyakran előforduló problémáról beszél, azután pedig általában a házastársaknak egymás iránti köteleességéről.

Lássuk, hogy mi volt az a speciális probléma? Kiderül ez abból, amit az ilyen helyzetben élő gyülekezeti tagnak tanácsként ad. Úgy látszik, sok lehetett a gyülekezetben a vegyes házasság, olyan, ahol a nő keresztyén volt, a férfi pedig pogány. Vándor igehirdetők járták a vidéket, prédikálták a megfeszített Krisztust, hirdették az evangéliumot és a házastársak közül az egyik megtért, a másik nem. Az egyik számára üdvösséget jelentett az evangélium, a másik számára pedig bolondságot vagy botránkozást. Az egyik egy egész új világba lépett be a bűnbocsánat kapuján, bekerült a mennyei Vőlegény násznépének örvendező közösségébe, a másik kívül maradt rajta. Az asszony boldogan táplálkozott az Igéből és az úri szent vacsorából az örök élet edelével a gyülekezetben, a férfi pedig értetlenül, idegenül vagy talán éppenséggel indulattal szemlélte. Az a veszély fenyegette a házastársakat, hogy a Krisztus miatt egyre nagyobb szakadék mélyül ki közöttük, s lassan egy egész világ választja el őket egymástól.

Nem ismeretlen ez a probléma a mai gyülekezetben sem. Ma is vannak hívő emberek, akik vegyes házasságban élnek. Nem olyan értelemben, hogy az egyik református, a másik pedig más vallású. Hanem úgy, ahogyan Péter apostol idejében: az egyik szívvel-lélekkel a Krisztusé, a másik nem. Az egyik hisz és imádkozik, a másik nem. Az egyik Krisztusban és az Ő szolgálatában találja meg élete értelmét és örömét, a másik nem. Az egyiknek otthona a gyülekezeti közösség, a másíknak nem. Az egyikkel történt valami, valami megmagyarázhatatlan, egy láthatatlan, de mégis valóságos találkozás az élő Jézussal, amit a másik nem bír megérteni, jóindulatúan mosolyog vagy bosszankodik, vagy féltékenykedik miatta. Tehát nem felekezeti, hanem lelki vegyes házasságról van szó.

Három nagy veszedelme van ennek. Az egyik az, hogy a házastársak lassan elidegenednek egymástól lelkileg. Mindegyik éli a maga külön életét. Úgy érzik, egy egész világ választja el őket egymástól, hiszen amiért az egyik lelkesedik, azért a másik bosszankodik, ami az egyiknek öröm, az a másíknak értelmetlenség, ami az egyiknek élet, az a másíknak halál. Lassan úgy érzik, nem valók egymáshoz, hiszen annyira végzetesen különböző a lelki beállítottságuk. Legjobb esetben mint két elárvult lélek élnek tovább egymás mellett, idegenül és unottan. Nyilvánvaló, hogy ez nem jó megoldás.

A másik veszedelem az, hogy a hívő házastárs megalkuszik, belefárad a küzdelembe és a békesség kedvéért inkább alkalmazkodik a nem hívő házastárs életéhez, szokásaihoz, kívánságaihoz. Embernek engedelmeskedik inkább, mint az Istennek, hogy min-

denképpen elkerülje a háborúságot a családban. Nyilvánvaló, hogy ez sem a helyes megoldás.

A harmadik kísértés az, hogy a hívő házastárs mindenáron meg akarja téríteni a nem hívőt. Szent hevülettel beszél, beszél szakadatlanul olyan dolgokról, amiket az már ezer-szer hallott és éppen ezért halálosan megunt. Mit sem számít az, hogy az Ige szerint „nem beszédben áll az Istennek országa” (1Kor 4,20), ő nagy erőszakos buzgósággal beszél tovább. Agyonbeszéli azt a szerencsétlen hitelent és még rossz néven is veszi tőle, hogy még mindig nem fog rajta. Közben kifejlődik benne bizonyos fölényérzet a hitetlen házastárssal szemben és úgy gondol reá, úgy szól róla hívő körökben, hogy szegény még nem tart ott, ahol ő. De sok hívő ember zárta el már ezzel a kimondott vagy csak vélt lelki fölényrel az utat Krisztushoz a kereső vagy a tévelygő lelkek előtt! Nem te vagy éppen az a hívő asszony, vagy hívő férj, aki az erőszakos térítő prédikációiddal akadályoztad meg a tiedet abban, hogy ők is veled egy hitre jussanak? Ha eddig a másik félben kerested a hibát, a lelki vegyes házasságnak az okát: nem volna-e itt az ideje vég-re magadat okolni miatta?

Mi legyen hát akkor a helyes megoldás? Mondjon le a hívő házastárs minden missziói törekvéséről a nem hívő házastársával szemben? Nem! Semmiképpen! A hívő ember, a Krisztus követője sohasem mondhat le arról a célról, hogy a körülötte élő nem hívő emberek, legyen az akár házastársa, akár gyermeke, akár barátja, ismerőse, munkatársa, vagy bárki: megnyeressenek a Krisztus országa számára. De ennek a legeredményesebb módja és legáltalánosabb szabálya az, amit Péter így mond: „Hasonlóképpen az asszonyok engedelmeskedjenek az ő férjöknek, hogy ha némelyek nem engedelmeskednének is az igének, feleségük magaviselete által ige nélkül is megnyeressenek, szemlélvén a ti félelemben való feddhetetlen életeteket.” (3,1–2. v.) És ez nem csak a házassági kapcsolatra érvényes, hanem általában a hívő embernek a nem hívőkkel való mindenféle viszonyulására és kapcsolatára. Jézus Krisztus sohasem emelt válaszfalat ember és ember közé, hanem éppen ledöntött mindenféle elválasztó akadályt. Ha a szívünkben az a Jézus Krisztus van, aki a bűnösök és hitetlenek előtt, az Őt gyalázó és keresztre feszítő emberek előtt önkéntes halálával megnyitotta a mennyország kapuját: akkor ez a Jézus Krisztus nem elszakít, elidegenít a nem hívő embertől, legyen az akárki, hanem éppen még nagyobb szeretettel fordít feléje! Ahol a Krisztus miatt lelki elhidegülés, eltávolodás állott be a hívő házastárs szívében a hitelennel szemben, ott a Krisztus abban a szívben már nincs jelen, legfeljebb valami hamis emléke neki.

Nem kell megalkudni sem, nem kell elrejtteni vagy pláne kioltani a kapott világosságot, sőt: minél nagyobb az a világosság, annál nagyobb a vágy az iránt, hogy a másik is megnyeressék a Krisztusnak, – de nem szóval, nem beszéddel, hanem „ige nélkül”, magaviselettel és feddhetetlen élettel. A legnagyobb szolgálatról van itt szó, a józanság missziójáról, a tett evangelizációjáról.

Az apostol olyan esetről beszél, ahol a férfi valószínűleg lenézte a keresztyénséget, nos: döbbenjen meg azon tény láttán, hogy milyen nemessé tette az ő feleségét ez a kigúnyolt Krisztus! A vitakozás helyett legyen az élete olyan tiszta, átlátszó, hogy minden, amit tesz, vagy nem tesz, mond vagy nem mond, ragyogjon át a Krisztustól kapott kegyelem fénye, akkor majd a másik fölfigyel, akkor majd megsejt valamit abból az erőből, ami a Krisztus keresztyéből árad. A múltkor hallottam egy vidéki munkavezetőtől, akinek olyan a beosztása, hogy időnként ott kell hagynia az embereit, akik fölött a felügyeletet gyakorolja és el kell mennie több napra más helyre hivatalos ügyekben. Azt mondta: nyugodtan megyek el, mert az embereim között van öt-hat metodista, akik 100%-ig megbízható emberek és a többiekre is jó hatással vannak. Miért nincsen a református embernek is ilyen híre? Ez a tett evangelizációja: a jóság missziója! Ez a sza-

vak nélküli evangelizáció! Ezt ajánlja az apostol a lelki vegyes házasságban és minden lelki vegyes összetételű társaságban: a szeretet pazarlását! Te, aki az Isten megváltó szeretetéből meríthetsz mindig, pazarolhatod is ezt a szeretetet. A szó legszorosabb értelmében is, pazarolhatod! Pazarolni annyit jelent, mint kiadni valamit számítás nélkül, anélkül, hogy valami eredménye, látható haszna, értelme lenne, meggondolás nélkül, számítás nélkül, hátsó gondolat nélkül, szórni, árasztani! Igazán szeretni csak így lehet. Ha azzal a hátsó gondolattal szeretek valakit, hogy legyen is hasznom belőle, például, hogy az illető változzon is meg, hasonuljon hozzám: akkor már nem igazi szeretettel vagyok iránta. Ne azért szeressem, hogy nekem legyen valami hasznom belőle, hanem neki! Nekem elég haszon az, hogy átáramlik rajtam Krisztus szeretete. Ez a szeretet után majd elvégzi a másokban is azt, amit kell!

Hallottam, hogy az egyik üdülőhelyen a mókusok és cinkék odamennek az emberekhez, fölmásznak a kezükre, végigszaladnak a karjukon, belekotorásznak a zsebükbe. Pedig ezek természetük szerint félnékek, megriadnak, ha ember közeledik hozzájuk. És íme, a szeretetteljes bánásmód a természetüket változtatja meg ezeknek az állatoknak. Az emberi természet talán kevésbé volna fogékony a szeretet hatalma iránt? Szeretettel pazarolva élni: ez a legmeggyőzőbb érv a hitetlenekkel szemben, a gúnyolódókkal szemben, a meg nem értőkkel szemben, hogy Ige nélkül is megnyeressenek a Krisztusnak!

A továbbiakban van még az apostolnak néhány szava általában a házasságról. A nő szépségeideálról beszél. Akkoriban is divat volt a hajfonogatás, aranyrakása, öltözékek felvétele. A kozmetika sohasem volt olyan fejlett technikájú, mint a hellenizmusban, az egyiptomiak hatására. E tekintetben ma sem változott sokat a világ. Rengeteg időbe, pénzbe, erőbe, fáradságba kerül a tűnő szépség ápolása. Nem azt mondja az apostol, hogy a hívő asszony hanyagolja el a külsejét, mondjon le róla, hogy tetszeni akar férjének, az embereknek, sőt, egyenesen arra biztat, hogy olyan szépséggel igyekezzen tetszeni, amin nem fog az idő, ami megoldja az öregedés problémáját: mennél inkább teljen az évek, annál több a sugár benne. A belső szépség fölénye a külsővel szemben, ez a keresztyénség nagy ajándéka a nők számára. A szív elrejtett embere, a szelíd és csendes lélek romolhatatlansága. Nem látszatszépség, hanem alázatosságon is áttetsző vonás, nem kiabáló: halk, nem hivalkodó: békés, nem szenvedélyeket felgyújtó: békés. Ez az a szépség, ami sohasem megy ki divatból, s amivel hívő keresztyén asszonyok új férfiideált tudnak kialakítani a világban.

Végül még a férfiakhoz is van egy szava az apostolnak: „A férfiak hasonlóképpen, együtt lakjanak értelmes módon feleségükkel, az asszonyi nemnek, mint gyöngébb edénynek, tisztességet tévén, mint akik örökös társaik az élet kegyelmében; hogy a ti imádságaitok meg ne hiúsuljanak.” (7. vers)

Ez az „értelmes módon” azt jelenti, hogy belátóan. Férfiak legyetek belátók az asszonyok iránt! Lássatok bele a feleségetek lelkébe, lássatok meg, mire van szüksége, mi bántja, mi hiányzik neki, miben tudnátok segítségére lenni, mivel tudnátok örömet szerezni neki. Néha egészen apró dologgal. Finoman fejezi ki magát az apostol: „az asszonyi nemnek, mint gyöngébb edénynek tisztességet tévén” (7b v.). Vigyázatok: csak az edény a gyöngébb, nem a tartalom. A tartalom, ami abban a gyöngébb edényben van, lehet még drágább és erősebb, mint a férfié! De éppen mivel az edény gyöngébb, nagyobb gondot, kíméletet, szeretetet, tiszteletet igényel. Emellett különös erővel hangsúlyozza az apostol a férfi és asszony teljes egyenlőségét a Krisztusban. Örökös társak a férfi és a nő az élet kegyelmében. Mindkettő Isten képére teremtett, mindketten bűnösök, mindkettőért ugyanaz a vér hullott a kereszten s mindkettő ugyanazon ígéretnek örököse.

És végül megmondja, mi a legmélyebb kapcsolat, ami a házastársakat összekötheti és kell, hogy összekösse egymással: Isten előtt való együtt-megjelenés a közös imádságban. Ez a keresztyén házaselet próbaköve. Ha nincs ilyen, ha lehetetlenné válik, ha a férfi és a nő imádkozó lelke ellentmondanak egymásnak, ha egyiket elnyelt könnyek kísérik: baj van. Revideálni kell a dolgokat és éppen a közös imádságban újra kiküzdeni a harmóniát!

Ti asszonyok – így kezdi az apostol –, ti férfiak, így végzi: nem volna most jó közösen leborulni az Úr előtt és az újakezdést lehetővé tevő bűnbánatban együtt elmondani: Bocsásd meg a mi vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk azoknak, akik ellenünk vétkeztek? (Máté 6,12)

Varga László ny. lp.

Marosvásárhely

Élet az Édenben

Alapige: 1Mózes 2,7–25

Bibliavolasás: Jelenések könyve 22,1–5

Keresztyén testvéreim, arra kérlek benneteket, mindenki próbálja most elképzelni, milyen volt Ádám. Hogy nézhetett ki ez az ember ott, a Paradicsom kertjében? Azt hiszem, legnagyobb részünk előtt úgy jelenik meg, mint egy ügyes, harminc év körüli fiatalember, a bőre természetesen fehér, a haja valószínűleg barna, kb. 175 cm magas, kb. 80 kilónyi súlyú, tehát olyanformának képzeljük el, amilyennek saját magunkat szeretnők látni. De gondoljátok, hogy egy néger is ilyennek képzelné? Biztos vagyok benne, itt senkinek nem jutott eszébe, hogy feketének, négernek képzelje Ádámot. De abban is biztos vagyok, hogy ha egy néger gyülekezetben tennék fel ezt a kérdést, akkor feketének képzelnék, göndör hajjal, fekete bőrrel, hófehér fogakkal és így tovább. Ha pedig Japánban tennék fel a kérdést, mindenki előtt úgy jelenék meg, hogy ferde a szeme, kicsit sárgás az arca, tehát olyannak, amilyennek saját magát szeretné egy japán elképzelni. Melyiknek van igaza? Mindegyiknek. Mert Ádámnak, akiről itt szó van, már a neve is azt jelenti, hogy *ember*. Feleségét pedig úgy hívják, hogy *anya*.

Isten úgy alkotta meg *az* embert, az elsőt is éppen úgy, mint az utolsót, amilyenek Ő akarja látni. Ő pedig különbözőnek akarja látni az embert. Nem egyformának. Melyikek ültetné be a virágoskertjét csupa egyforma virággal? Az embereknek különbözőknek kell lenniük ahhoz, hogy Isten virágoskertje szépen viruljon a földön. Azért Ádámban teljes joggal láthatja minden ember a saját maga képét, amikor minden ember közös ósére gondolunk.

Azért ezt az ígét is úgy tekinthetjük, mint ami rólunk, magunkról szól. Én vagyok az az Ember, héber nevén Ádám. Vagy én vagyok az az Éva, az az asszony, az az Anya.

Úgy figyeljük tehát ezt a történetet, mint aminek minden egyes szava reánk vonatkozik. Minden emberre, tehát most, amikor együtt olvassuk, akkor reánk. És azért kérek most igen nagy figyelmet, mert nagyon fontos az, hogy úgy értsük meg ezt a részét a Bibliának, ahogy Isten akar üzenni rajta keresztül neked és nekem. Mert annyi mese, annyi ízetlen tréfa fűződik ehhez a történethez. Annyiszor kigúnyolták, annyszor mondták, hogy számaráság, hogy értelmetlen mese. Nagyon jól kell figyelnünk, hogy értsük meg rendkívül gazdag, életfontosságú mondanivalóját.

Hogy is kezdődik? Megteremtette Isten az embert. A föld porából teremtette. Ugyanolyan anyagból, mint bármi mást ezen a földön. Testünk éppen olyan, mint akármelyik állatnak a teste. Nem valami kellemes dolog, de a tudósok azt mondják, hogy leginkább a disznóhoz hasonlít az emberi test. Tehát egyszerűen a föld anyagából vagyunk teremtve, földi élőlénynek. Mi a különbség mégis közöttünk és a többi földi teremtmény között? Az, hogy Isten belénk lehelt. Lelket lehelt belénk. A disznóban ez nincs, de az emberben van. Az ember nem csak test, hanem test és lélek. Olyan test, mint az állatok, olyan lélek, mint az angyalok. Azért olyan nehéz embernek lenni, mert borzasztóan nagy a különbség az állat és az angyal között. És ez az óriási különbség mind benned van, testvérem. Olyan vagy, mint az állat és olyan vagy, mint az angyal. Ide tartozol, állati testben. De arra teremtett Isten, az a feladatod, hogy úgy élj, úgy urald a földet, mintha angyal lennél. Mert a parancs így szól: Isten képét kell hordanod a földön. Az ő képviselője kell hogy legyél ezen a földön. És úgy kell uralkodnod rajta, abban a méltóságban, hogy Istent képviseled és úgy hajtsd végre az ő akaratát.

Mi is történt még: „Ültetett az Úristen egy kertet Édenben és ott helyezte el az embert, akit formált.” Miben különbözik a kert egyéb földterülettől? Az erdőben minden oda nő, ahova akar. De a kertben mindennek megvan a maga helye a gazda akarata szerint. Egy jó gazda a gyomot kitépi, mert nem odavaló, de oda ültet egy fát, még egy saláta tövet is, ahol annak a helye van. A helyét pedig előkészíti, gondozza, rendben tartja. Ez a kert. Ilyen kertbe ültette Isten az embert. Jól előkészített helyre. Felolvastam istentiszteletünk elején a teremtés történetét. Láthattuk, hogyan készíti elő Isten annak minden lépését. Először megalkotja a Földet, ahogy a madár fészket rak a fiának. Azután vizet teremt, majd szárazföldet, a kettőt egymástól elválasztja, azután világító testeket – testeket, olyanokat, mint a föld – teremt, hogy világítsanak a földre, gyümölcsöző növényeket sarjaszt a földből, hogy legyen mit ennünk. Állatokat teremt. Mikor aztán minden készen van, belehelyezi az embert a legszebb helyre, elkészített helyére, a kertbe, hogy ott jól érezze magát. Téged is, testvérem! Hát van szebb hely a földön, mint ez a mi vidékünk? Nincs ez kellőképpen elkészítve? Jó föld a folyó mellett. Hegyoldal, ahol szőlő terem. Hely, ahol lakásod, saját kerted lehet. Ez a mi számunkra elkészített hely. Nekünk ebben úgy kell élnünk, hogy ez a mi Paradicsomunk. Itt kell uralmunk alá hajtánunk a földet. És itt kell benne Istent képviselnünk. Isten képét viselni azon a kicsi helyen, amit ránk bízott. Hogy ez mennyire így van, hogy nem csak egy bizonyos kertről van itt szó valahol a föld valamelyik zugában, mutatja az igében szereplő négy folyó. A négyből háromról tudjuk, hogy melyik az, a negyediket csak találgatják a tudósok, de az a három egymástól nagyon messze folyik. Ha a folyók után igazodunk, akkor azt mondhatjuk, hogy Isten nem csak egy kicsi kertet alkotott az ember számára, hanem maga az egész Föld az a kert, ahova Isten belehelyezi az embert. Abból jutott nekünk is egy darabka.

Nézzük csak tovább. „Sarjasztott az Úristen a földből mindenféle fát, szemre kívánatosat és eledelre jót.” Miért sarjasztotta? Azért, hogy szép és jó legyen. Testvéreim, mindig tágabban kell értelmezni az Írás szavát, mert mindennek, ami itt le van írva, nem csak egy, szó szerinti értelme van, hanem megvan a maga jelképes jelentése is, a fa alatt érthetjük mindazt, ami létezik a földön. Amit teremtett, mindent úgy teremtett, hogy jó és szép legyen. Milyen szép, amikor jön fel a nap! Milyen szép egy erdő! Milyen szép a síkság, amikor ring rajta a kalász! Milyen kívánatos ez az egész az ember számára. Úgy teremtette Isten, hogy gyönyörködjünk benne és élvezzük ezt a földet. Tudjuk felhasználni a magunk és egymás számára. Tudjunk benne úgy élni, olyan gyönyörűségben élni, ahogy csak Isten tudta előkészíteni a kertet az ő szeretett gyermeke számára, akit gondos előkészítés után belehelyezett a kertbe. Te nem tudsz a gyermeked számára olyan kertet, olyan otthont készíteni, amilyent az Úristen teremtett mindannyiunk számára, mert Ő

szeret. Szeretetből teremtette a Földet, és szeretetből ültetett bele mindent és mindnyájunkat.

A kert közepén van „az élet fája”. Az örök élet fája. Szabad volt hozzányúlni. Nem volt tilos. Az ember nyugodtan kinyújthatta a kezét és ehetett volna az örök élet fájáról, annak gyümölcséből. Nem tette, de szabadságában állott. Isten az embert úgy teremtette, hogy élhet örök életet. Itt eltűnik azután az örök élet fája, de megjelenik majd a Szentírás legvégén, a Jelenések könyvének is a legvégén, a mennyben, ahol ott van az élet fája és életet ad mindazoknak, akik oda kerülnek.

A jó és rossz tudásának fájáról mindjárt beszélni fogunk, de most lépünk eggyel tovább. „Fogta az Úristen az embert, elhelyezte az Éden kertjében, hogy azt művelje és őrizze.” Sok olyan mese van, tréfa van, elképzelés van arról, hogy milyen jó volt Ádámnak abban a kertben, mert nem kellett csinálnia semmit, csak hanyatt feküdt, süttette magát a nappal, ha megéhezett, leszakított egy kívánatos gyümölcsöt, megette és sétált tovább a kertben. Hát erről szó sincs! Nem lustaságra teremtette Isten az embert, hanem feladatra! Arra teremtette, hogy ezt a csodálatos kertet művelje és őrizze! A földműves emberek tudják a legjobban, hogy ez nem olyan könnyű dolog. Ez a feladata az embernek, az elsőnek és az utolsóknak, és a közbeeső időben éppen nekünk.

„Ezt parancsolta az Úristen az embernek: A kert minden fájáról szabadon ehetsz.” Csodálatos ez a szabadság. Az emberé a föld. Azt teszi vele, ami neki jól esik. Minden szabad. Szabad gyümölcsöt nemesíteni, szabad disznót, tehenet, akármit tartani, levágni, megenni, szabad a tenger mélyére szállni vagy felmenni a hegy tetejére, szabad repülni a repülőgépen, ha képes rá, szabad felmenni a Holdra, mert az is csak egy test, oda mehet, ha meg tudja tenni, szabad gyárat, televíziót, akármit csinálni, mindent szabad az embernek ezen a földön megvalósítani, amire képes.

Egyetlen egy tilalom van itt, de ez a legfontosabb: „De a jó és rossz tudásának fájáról nem ehetsz, mert ha eszel róla, meg kell halnod.” Megint zavar az az elképzelés, hogy volt ott egy szép almafa, aztán Éva nem tudott ellenállni a kíváncsiságnak, vett róla, még Ádám is beleharapott, és azért vagyunk mi mindnyájan ilyen nagy nyomorúságban. Testvéreim, sokkal többről van itt szó. Szokás elfeledkezni róla, hogy itt nem egy akármilyen fáról van szó, hanem „a jó és a rossz tudásának fájáról”. Mit jelent ez? Hogy mi a jó és mi a rossz, azt nem bízta ránk Isten. Azt az egyet – mindennek az értékrendjét, az erkölcsi törvény meghatározását – fenntartotta magának. Nem én és nem az ember döntheti el, hogy mi a jó és mi a rossz. Abban a pillanatban, amikor a gyermeknek megmondják, hogy „fiam, ne nyúlj ahhoz a tésztahoz”, de az mégis odakap és befalja, akkor evett a jó és rossz tudásának fájáról. Mert neki megmondták, hogy ahhoz a tésztahoz hozzányúlni rossz, de ő úgy gondolta, hogy az neki jó. Mert olyan kívánatos az a gyümölcs – ahogy Éva látja. Olyan kívánatos az, hogy én határozzak a magam céljai és tettei felől. Olyan kívánatos az, hogy nekem ne parancsoljon senki, azt csinálom, ami nekem jól esik. Olyan kívánatos az, hogy bár tudom, hogy nem szabad hozzányúlni a más fájához, de én azért leszakítom a gyümölcsét, sőt leszedekek még többet is róla. Tudom, hogy nem szabad még ránézni sem a más feleségére, de vajon megállom? Mert az kívánatos.

Erről van szó. Minden az emberé. Azt teszi vele, amit jónak lát. Ami hasznára válik. Ami kellemes, kívánatos. De hogy mi a jó és mi a rossz, azt egyes-egyedül az Úristen szabja meg. Az ő törvénye, az ő kijelentett üzenete, a jól ismert igazság, amit a lelkiismereted mindig megmond, az az Istené. És az embernek, aki az Isten képét akarja viselni ezen a földön, tudnia kell, hogy éppen azért van Isten képviselőjében ezen a földön, hogy azt tegye, azt tartsa jónak, amit Isten jónak mond, és azt tartsa rossznak, küzdjön ellene és ne csinálja, amit Isten rossznak mond. Akkor lehet a föld Paradicsom! Akkor

ehet minden fáról, akkor élhet boldogan minden ajándékkal, amit Isten az ő számára készített, akkor válhat Paradicsommá az a falu, ahova Isten helyezte, és az egész föld. De amikor hozzányúlsz ehhez a tilalomhoz, amikor azt mondod: igaz, hogy Isten azt mondja, hogy... én ellenben azt mondom, hogy... – abban a pillanatban itt van az ítélet. Akkor meg kell halnod. Nem arról van szó, hogy eltemetnek a temetőbe, az magától értetődik. A tested test és elbomlik. De akkor nincs számodra örök élet. Akkor hiába van ott a kert közepén az élet fája. Akkor hiába áll a világ közepén a Krisztus keresztfája. Akkor hiába van megváltás. Akkor hiába van áldás. Akkor hiába neveznek téged Isten gyermekének és hiába hordozod az ő képe mását. Minden elromlik, minden átokká válik, a halál, a kárhozat, a pusztulás a miénk, abban a pillanatban, ahogy meg van írva: „ahogy abból eszel”, ahogy magad akarod meghatározni a jót és a rosszat, másképp, mint ahogy Isten parancsolja. Halál a sorsod.

Hát ez a nagy probléma ebben a kertben.

Nézzük csak tovább. „Azután ezt mondta az Úristen: Nem jó az embernek egyedül lenni, alkotok hozzáillő segítőtársat. Formált az Úristen a földből mindenféle mezei állatot, mindenféle égi madarat, és odavitte az emberhez, hogy lássa, minek nevezi, mert minden élőlénynek az a neve, aminek az ember nevezi. Így adott az ember nevet minden állatnak, az égi madaraknak, és minden mezei élőlénynek.” A névadás az egész Bibliában és azon túl az egész ókori gondolkozásmódban birtokba vételt jelent. Azért kell a szülő adjon nevet a gyermekének, mert az övé, az ő gyermeke. Én a más gyermekének csak akkor adhatok nevet, ha örökbe fogadom. Akkor a magam nevét ráteszem, és akkor már az enyém. Mit jelent ez tehát? Az ember előtt végigmegy minden, ami létezik a földön. Állat, madár, természetesen hozzátartozik minden egyéb, kő, táj, s az embernek mindezt meg kell ismernie. Miután megismerte, birtokba kell vennie. Sokan úgy tartják, hogy bűn a tudomány, a civilizáció. Szó sincs róla, önmagában nem bűn, sőt, itt van a kezdete. Csak akkor válik azzá, ha a bűn eszközévé lesz. Különbben az embernek mindent meg kell ismernie. Tanulnia kell! A tanulásnak is itt van az alapigéje. Meg kell tanulni mindazt, ami előtte van, hogy tudjad felhasználni arra, amire való. A világot meg kell ismerni és birtokba venni, Isten céljainak a szolgálatában. Minél jobban megismerjük, annál inkább képesek vagyunk arra, hogy a parancsot teljesítsük, Isten akarata szerint műveljük, őrizzük és uralkodjunk felette Isten képviselőként.

De lehet az embernek mindene, lehet tudománya, lehet hatalma, bírhatja az egész földet, ha hozzáillő segítőtársat nem talál benne. Hány olyan ember van ma a világon, sajnos leginkább fiatal emberek, akik mindent meg akarnak szerezni maguknak, ügyesen tanulnak, ügyesen dolgoznak, szép házat építenek – és egyedül maradnak. Kétségbeesetten egyedül maradnak, mert nem élnek közösségben. Mert nem találnak magukhoz illő segítőtársat. Mindeddig azt olvastuk, hogy minden, amit Isten teremtett, jó. Itt olvassuk először azt, hogy valami „nem jó”. „Nem jó az embernek egyedül lenni.” Nem szabad az embernek magára maradnia. Nagyon el kell gondolkoznunk azon, hogy kik azok a segítőtársak, akik hozzánk illenek. És kinek vagyok én a hozzáillő segítőtársa, akinek reám van szüksége, az én segítségemre, az én szolgálatomra, az én szeretetemre, az én hűségemre, az én jószágomra. Hogy lehessen annak segítőtársa. Akkor lesz ő is hozzám illő segítőtársam.

Hogy adja meg azt Isten? „Mély álmat bocsátott az emberre és az elaludt, kivette egyik oldalbordáját és húst tett a helyére. Az emberből kivett oldalbordát asszonyiá formálta és odavitte az embernek.” Testvéreim, nehogy úgy képzeljük, hogy ott feküdt Ádám valahol a kert közepén, egy szép füves helyen, aztán az Úristen elővett egy kést, megoperálta és asszonyt varázsolt a bordájából. Ez a kép a legnagyobb dolgot mutatja, amit Isten mutathat az embernek. Ha úgy volna leírva, hogy az Úristen külön teremtett

egy asszonyt az ember mellé, akkor azt mondhatná az ember, hogy semmi közöm hozzá. Nem tudom, van-e még egy nyelv, ami olyan gyönyörűen tudja kifejezni, mint a magyar, mit jelent az, hogy test-vér. Testvérek vagyunk. Egy testből, egy vérből, egy csontból alkotta meg az Uristen az egész emberiséget. Csak mellékesen jegyzem meg, milyen érdekes, hogy most, annyi csúfolódás, annyi tagadás és annyi istentelenség után, alig néhány évtizede fedezték fel a tudósok a vér alapos vizsgálatából, hogy minden egyes embernek, aki ma él a földön, egyetlen egy őse kellett hogy legyen. Ez a megállapítás csodálatosan szép. Tehát nem csak a Szentírás mondja, a tudomány ugyanazt mondja, egyetlen emberpárból kellett hogy származzék minden ember, én és a néger is, még az ausztráliai félvad ember is, mind egy testből származunk, mert úgy teremtett meg Isten. Ennek pedig a legszebb képe az, hogy kivett Isten Ádamból egy darabot, abból formált egy asszonyt, és azért mondhatja az ember, hogy „ez most már csontomból való csont és testemből való test, egy énvelem”. És ezért van, hogy „elhagyja apját és anyját és ragaszkodik a feleségéhez, és lesznek eggyé”. Azért tudunk eggyé lenni és azért kell eggyé lennünk, mert egyből vagyunk formálva. Nem csak a családban. Az egyház is azért egy, mert a Krisztus egy teste. Ebben az egy testben, a Krisztus testében kell hogy eggyé legyünk és találjuk meg a hozzánk illő segítőtársakat, és úgy éljük meg azt az egységet, azt a közösséget, amelyiknek én csak egy darabja vagyok, de tudom, hogy a többi is egy test és vér énvelem.

Még egy csodálatos kép: „Még mindketten meztelenek voltak: az ember és a felesége; de nem szégyellték magukat.” Itt is többről van szó, mint a testi meztelenségről. Nem volt bűnük, tehát nem volt egymás előtt takargatnivalójuk. Akkor takargatja magát, igazi énjét az ember, mikor van szégyellnivalója. Akkor keresi a fügefaleveleket, amik alól ügyis kilátszik, mindig kilátszik a bűn, a szégyellnivaló. És akkor tudunk Isten akaratára szerint való paradicsomi életet élni paradicsomi boldogságban, ha legalább két ember kerül, akiknek egymás elől nincs takargatnivalója. Próbáljunk meg úgy élni, legalább a házasságban.

Mert a Paradicsom kertje nem veszett el. Ma is megtalálható minden ember számára, ameddig nem nyúlunk a jó és rossz tudásának fájához, ameddig engedelmesen követjük Isten irányítását, s elfogadjuk boldogságot ajándékozó szeretetét, az istenképűség méltóságát és annak minden ajándékát és feladatát. Ámen.

Visky János

Kolozsvár–Bulgária-telep

Beengedni Jézust

Alapige: Lukács 5,1–7

Bibliavásolás: János 10,1–11

A sokaság Jézushoz tódult, hogy hallgassa Isten beszédét. Amikor ez történt, Jézus a Genezáret tavánál állt. Első hallásra, úgy tűnik, az előtérben a sokaság tódulása van. Az, amit az emberek tesznek: igyekeztek, keresésük, kíváncsi vágyakozásuk valami mennyei eredetűre, valami tisztára, valami másra, felülről jövőre, különbre annál, amit ez a föld innen alulról adhat. Mégis, nem ez van az első helyen. Nem az az első, hogy te ma ide igyekeztél a templomba. Nem az a nagy dolog, hogy te most otthagytad munkádat, noha vasárnap is sokan dolgoznak, és nem is tudják otthagyni azt. Nem az a nagy dolog, hogy mit tudsz te tenni Istenért. Ezért nem érdemel senki dicséretet. Az a nagy dolog, ami csendesen, szinte elrejtve áll ebben az első versben: Ő ott állt a Genezáret tavánál.

Tudjátok, mi minden van e mögött? Jézus, akinek hatalom adatott a mennyen és földön, ember formájában elmegy az ember hétköznapi küzdelmeinek a helyére. Oda, ahol hiába bajlódtak a halászok egész éjszaka a halfogással, mégsem fogtak semmit, és oda, ahol kiábrándultan, csalódott szívvel, átfázva, éhesen, korgó gyomorral kötözgetik a hálót, oda, ahol egy kilátástalanságban eltelt éjszaka után egy még kilátástalanabbnak tűnő új nap köszönt a halászokra.

Ó, hányszor indultál el te is így, kedves testvérem! Teltek a napok, teltek az évek, te-le csalódásokkal. Sokat vártál a társadtól, de keveset kaptál. Sokat vártál a gyermekedtől, de nem kaptál eleget a hálából, a szeretetből, amire vártál. Fiatalon, nagy reményekkel elindultál az életbe. Sokat vártál az élettől, de beleütköztél a kiábrándító hétköznapi valóságba. A nincsbe. Abba, hogy akartál ugyan fogni valamit, de nem fogtál semmit. Nincs munkahely, nincs fizetés. Nincs. Még ennél is fájdalmasabb a hiány a lelki élet terén. Nagyon sokan éhesek a szeretetre, a megértésre. Nagyon sokan élnek hit nélkül, nagyon sok embernek nincs semmi reménysége. Olyan bizonytalanul lép a holnap felé. Kellene, kellene már valami nagy öröm, mi pedig csak a kis örömök után bukducsolunk. Futnak az évek, és egyre inkább rognak a térdek. Eltelnek a fényes napok, és egyre homályosabbá válik a látás.

Nos, ezért áll meg Jézus a Genezáret partján. Ez a név, Genezáret, azt jelenti: a Király kertje. Ezek az éhes, átfázott halászok talán nem is tudják, hogy a Király kertjében vannak, talán azt sem tudják mit jelent az: Genezáret.

Tudjátok, hova helyezte Isten az első emberpárt, miután megteremtette őt? A maga kertjébe, az Édenbe, a Király kertjébe, ahol minden megvolt, amire szüksége volt az embernek. Csakhogy az ember fellázadt a Király ellen, felségsértést követett el. Tudjátok, mi jár a felségsértőnek? Halál. Az ember inkább hitt a kísértőnek, mintsem hitt volna az ő Királyának. Te kinek hiszel jobban? Embereknek, a kísértőnek, tested vágyainak, a pénz vonzásának? Minek hiszel jobban?

Jézus eljött és megállt a Genezáret tavánál. Prédikálni akart. Most nem a templomba ment, hanem a mindennapi élet küzdőterére. Odaviszi az evangéliumot. A hétköznapi életben, a szürkeségben, a kiábrándultságban mondja: „itt vagyok”.

Itt azt olvassuk: a sokaság tódult Jézushoz, hogy hallgassa az Isten beszédét. Mások egyébert tódult. Mások azért mentek, mert meggyógyította a vakokat, a sántákat. Sok mindenért tud menni az ember Istenhez. Hadd kérdezzem: te miért jöttél ma ide? Persze egyszerűen is lehet válaszolni: szólt a harang, megszoktam. Én vasárnap délelőtt ide szoktam jönni. Nekem ez természetes. No, de miért? Mi célból? Mit vársz Istentől? Mit szoktál kérni Istentől? Mit akarsz te Tőle? Vajon csak nagyobb kenyeret? Vajon csak nagyobb fizetést? Vajon csak jobb termést a földjeidre? Vajon csak nagyobb bankbetétet? Vajon csak egy kis egészséget a testednek? Miért jössz te Istenhez? Akik ott voltak a Genezáret partján, nem akartak mást hallani, csak Isten beszédét.

Ismerek egy koreai református lelkészt. Egy hatszáz lelkes gyülekezet lelkipásztorja falun. Minden reggel öt órakor van istentiszteletük, mert hatra mennek az emberek dolgozni. Száz-százharminc ember ott van minden reggel a hatszából, vasárnap pedig mind a hatszáz. Tódulnak Jézushoz.

Voltam egy néger gyülekezetben, Németországban. Elmondták, hogy Afrikában a négerék tódulnak a Krisztus beszédjére. Most pedig jönnek Európába ezek a Krisztusnak átadott életű négerék, és hirdetik az evangéliumot a hitét feladó nyugat-európai embernek.

Itt, az igében tódulnak emberek Jézushoz, hogy hallgassák az Isten beszédét. Miért? Azért, mert előbb-utóbb ráérez az ember arra, hogy azért ég ki a szív, azért ábrándul ki az életből az ember, mert nem ismeri az élet Fejedelmét. Ezért kell tódulni hozzá. Mert,

ahol Jézus megjelenik, ott megjelenik az élet, és ahol Jézus szeretete kiárad, oda fognak tódulni az emberek.

Mit olvasunk tovább? Jézus lát két hajót állni a vízen, a halászok pedig, miután azokból kiszálltak, mosták a hálójukat. Ő bemegy az egyik hajóba. Milyen különös! Két hajó a vízen, és Jézus bemegy az egyikbe. Mert mindig úgy van. Kétféle ember van. Kétféle hajó van. Az egyik, amelyikbe bemehet Jézus, a másik, amelyikbe nem megy be, mert nem mehet be. Hadd kérdezzem: a te kicsiny életed törekeny csónakjába bemehet-e Jézus? Vagy azt mondd: „Elég nekem, hogy van valahol messze egy Jóisten, de Jézussal nem tudok mit kezdeni.”

Vajon milyen viszonyban vagy te Istennel? Mert lehet himni Istent, csak úgy messziről. Úgy, amint az ördögökről olvassuk Jakab apostol levelében: az ördögök is hiszik, félnek is tőle, csak nem engedelmeskednek neki. De aki meghallja ennek az Istennek Jézus által felerősített kérését, az engedelmeskedik neki.

Nézzük csak! Bemegy az egyik hajóba. Mert Jézus mindig azért jön, hogy bemenjen valahová. Ahogy bejött a mi világunkba karácsonykor. Szeretett volna egy várandós édesanya szíve alatt megérkezni valamelyik vendégfogadó ház kényelmébe. Nem mehetett be. Tele volt minden vendégfogadó ház. Hát bement egy istállóba. Neki az is jó volt, s megvetette a lábát ezen a világon. Azóta is itt van. Hányszor akart megszabadulni az ember tőle? Gondolhatta volna Simon is: mit akar itt ez az idegen? Mit akar ez a Jézus? Miért lép be az én csónakomba? Miért zavarja az én munkámat? Nem látja, hogy én a hálókat mosom? Mit akar ez?

Mit akar ez? Még a hétköznapiakban is utánam jön? Nem elég, ha vasárnap hallom a templomban? Miért akar bejönni a hajlékomba is? Miért akar bejönni a párkapcsolatomba is? Miért akar bejönni a szórakozásomba is? – kérdezi annyi fiatal.

Csak azért akar Jézus bemenni a te életed csónakjába, hogy átminősítse, átváltoztassa azt. Nézzétek, Jézus a maga jelenlétével a Simon kis koszos halászbarkáját átváltoztatja szószékké. Onnan akar prédikálni. Tudjátok, miért akar bemenni Jézus valakihez? Hogy az Ő szava tovább hangozhasson azáltal, akihez bemegy.

Vajon általad, drága testvérem, a Jézus szava fölerősödhet-e már? Vajon Isten szerelmi vallomása általad elérkezik-e valakihez? Azért kell Jézusnak bemennie, hogy ahol Jézus megjelenik, ott felerősödjék a mennyei üzenet és elhangozzék az, amit Isten az embernek üzen.

Tudjátok, mit üzen Isten Jézus által a hallgatóságnak? Azt, hogy Ő szeret. Téged is, kiábrándult, csalódott halász testvérem. Szeret az Isten. Minden vasárnap üzeni: úgy szerette Isten a világot, hogy az Ő egyszülött Fiát adta. Úgy szeret Isten, hogy Ő adja a legtöbbet, a legjobbat. Hiszed-e ezt? Átvetted-e már ezt az ajándékot? A tiéd-e már? Vallhatod-e már örömmel, hogy enyém ez az isteni ajándék, Jézus? Ezért kiszorult az életedből, családoból az alkoholizmus, a veszekedés és a harag, a válási szándék. Kiszorult az abortálási szándék, a gyermekgyilkossági szándék. Mert ott helye van az élet Fejedelmének!

A bűneset következtében kikerült az ember a Király kertjéből. Az Éden kertjéből Isten kizárta Ádámot és Évát. Jézus azért jött, hogy miután megbocsátja a bűnt, visszavigyen minket oda. Miután az ember megbánja az ő engedetlenségét, és minden bűnét megvallja Isten előtt, Jézus az embert visszaviszi a Király kertjébe.

Vajon a Király kertjében éhen lehet halni? A Király kertjében sem lesz munkahelyed? A Király kertjében sem lesz ruhája a gyermekednek? Hát ez lenne a legszemtelenebb felségsértés. Még kigondolni is nagy bűn lenne, nemhogy kimondani. Tudjátok, hogy miért pusztul a mi magyarságunk? Azért, mert nem ismeri a mi magyar népünk nagy része a „Király kertjét” és annak az áldásait.

Nézzük csak meg, mit mond Jézus Simonnak? Megkérte Jézus Simon Pétert, hogy vigye egy kissé beljebb a parttól, s a tanítás után azt parancsolta: „Evezz a mélyre!” Milyen különös. Jézusban megjelenik Isten és kér valamit Simontól.

Jön Isten és kér valamit az embertől. Hát nem furcsa, hogy a mindenség Gazdája, a Teremtő Isten, egy parányi embertől, egy senkitől kér valamit! Isten kér. Hát nem megszégyenítő ez rád nézve, amikor Ő olyan hatalmas, hogy parancsolhatna, és nem parancsol, nem tör erőszakkal be a csónakodba, csak kér.

Nem kér nagy dolgot. Sokan kérdezik tőlem: hogyan kell megtérni? Keresztelő János arról prédikált, hogy térjete meg, Jézus azzal kezdte nyilvános szolgálatát, hogy ezt hirdette: térjete meg. Ezt kéri Isten, nem parancsolja senkinek. Nem követeli senkitől, de tudjátok, hogy hogyan kezdődik? Egy kicsi kérést teljesítesz. Jézus ennyit kér: vigyél egy kicsit beljebb a csónakoddal. Nem veszem én el a csónakodat, ne félj! Nem veszem én el a halászhalódat sem, én csak kérek tőled valamit, egy kicsiny szolgálatot: vigyél beljebb!

Tőled is ezt kéri: vidd Őt beljebb az életedbe. Ne hagyj Őt itt a templomban. Vidd haza a házába és ne csak házadnak a szép szobájába, ahová néha bemész Bibliát olvasni. Vidd beljebb a szívedbe és vigyed a szívedben a hétköznapijaidba. Vigyed a munkahelyedre, az iskolába, a párkapcsolatodba, a barátságodba, a főnököddel való kapcsolatodba. Vidd mindenhova magaddal, és meglátod, kivirul az életed!

A Simoné most fog kivirulni. Előbb kér Jézus valamit, és Simon teljesíti ezt a kérést. Miután teljesíti a kérést, azt mondja Jézus: „Evezz a mélyre és dobjátok ki hálói-tokat a fogásra!” Ez már parancs. No, gondolhatjuk, jól átejtette Jézus Simont. Először csak szépen kér, utána már parancsol. Hogy is van ez, testvérek? Úgy, hogy aki a szeretetteljes kérésre engedelmeskedik, annak már lehet parancsolni. Márpedig az Isten parancsai nem nehezek. Mert mindig a te javadra parancsol valamit. Mit parancsolt Jézus? Evezz a mélyre és vessétek ki hálói-tokat a fogásra. Hát nem azt akartátok? Egész éjjel ezen fáradoztatok. Hát nem azt akartad, hogy fogjál valamit? Eddigi életedben nem ezt akartad? Nem ezért vetted ki a hálódat a másokra is? Hát nem ezért keresztetted a másik érdekeit is? Hát nem ezért lested az alkalmakat, hogy már fogjál valamit? Hát nem ezért megyünk és keressük a lehetőségeket az élet nagy tengerén, hogy legyen már valamin?

Hát ezt akartad. Nézd, Jézus is ezt akarja! Csakhogy, fordított sorrendben. Előbb kér, hogy taníthasson. Hogy taníthasson téged is. Engedd meg – mondja Jézus –, hogy tanítsalak téged is. Engedd meg, hogy átadjam az Atya üzenetét neked. Engedd meg, hogy tudomásodra hozzam: Isten szeret téged. Ha ezt megengeded, és ez lesz a legfontosabb, akkor meglátod, utána gondoskodik arról is, hogy megteljen a hálód. Azért mondta Jézus a Hegyi Beszédben: Keressétek először Isten országát és az Ő igazságát, és a többi ilyen, hogy kenyér, ruha, mind megadatik nektek.

Jézus nagyon józan ember volt, két lábbal a földön élő lény volt, de mindig a mennyre függesztett tekintettel járt. Hát ilyen kell hogy legyen minden követője is. Meglátod, ha ilyen értelemben engedelmeskedsz először a kérésének, utána a parancsának, átéled a csodát, hogy a javadra parancsol. Ha pedig teljesíted a parancsát, a te hálód is megtelik. A te csónakod is tele lesz. A te szíved lesz tele nagy örömmel, s nem fog megelégedni kicsiny, jelentéktelen, hétköznapi örömmel. Nem fogsz megelégedni apró élvezetekkel. Nem fogsz megelégedni hétköznapi mihaszna dolgokkal. Akkor azt fogod mondani, mert tele leszel lelki igénnyel, nekem a nagy öröm kell, amiről az angyalok énekeltek karácsonykor. Ezután én is tódulni fogok oda, ahol a Jézus szava hangzik, mert nekem a nagy öröm kell. Ha ezt a nagy örömet megkapod, akkor már intesz a társaidnak is, mint

ahogy e történet első fele befejeződik. Intesz a társaidnak, jöjjenek ők is, segítsenek, mert annyi van a te hálódban és hajódban, hogy csaknem elsüllyed. Már kész vagy másnak is ajándékozni abból, amit te is úgy kaptál. Már kész vagy elmondani másnak, hogy milyen nagy öröm ért azzal, hogy Jézus belépett a csónakodba. Hirdeted, hogy a Jézus kérése és parancsa a te javadat szolgálta, téged gazdagított meg. Ezért ti is társak, gyerekek, részesüljétek abból a gazdagságból, amelyből én részesültem az Ő közelében. Ámen.

Visky János

Kolozsvár–Bulgária-telep

Beljebb vinni Őt

Alapige: Lukács 5,8–11

Bibliaalvasás: 1János 3,18–24

Az elmúlt vasárnap hallottuk a történet elejét, aminek az volt az üzenete: ahol Jézus megjelenik, ott minden emberi elképzelés, tapasztalat, minden emberi okoskodás ellenére, valami olyasmi történik, amire az ember addig nem számított.

Kétezer éves ez a történet, s még mindig tud róla a világ. Péter sem felejthette el soha, de még a tanítványtársak sem. Később Lukács is meghallotta és leírta. Azóta olvassuk, és olvassák majd az utódaink is. Mert amikor Jézus mond valamit, ott maradandó történik. Szavára megtelik az üres háló, az üres szív. A Jézus szavára megszűnik a gonosz uralma, megbékélnek a haragosok. A Jézus szavára minden hiányérezettől fölszabadulsz és akkor erről éveken vagy évtizedeken át lesz mit mondanod. Zengeni fogja a tiszta életed, hogy Jézus megjelenésére történt valami a te életed kicsiny, büntől szennyezett csónakjában is.

Mert ott is ez történt. Nézzük meg közelebbről hogyan.

Jézus kiszemeli a két csónak közül az egyiket és bemegey abba. Nem kérdezősködik, egyszerűen csak belép a csónakba, s odaszól a gazdájának: „Simon, vigyél beljebb.” Simon pedig ellentmondás nélkül engedelmeskedik. Beljebb viszi Jézust. Ott Jézus elkezd tanítani. Tanítja a sokaságot. Péter is egy tagja volt a sokaságnak. De Pétert kiemelte már Jézus a sokaságból. Most már egy csónakban ülnek. Miközben Jézus tanítja a sokaságot, Simon már név szerint megszólítottként és a tömegből kihívottként hallgatja az igét. Már eddig is ismerték egymást. Hallotta ő már máskor is Jézust, csak még mindig nem követte őt. Most ezt készíti elő Jézus.

Tudod testvér, a sokaságban is el lehet rejtőzni. Itt a templomban is. Beülsz a tömegbe és senki nem tudja mi zajlik ilyenkor a szívedben. Ha viszont úgy érzed, hogy már neked szól az ige, örülj ennek, mert ez azt jelenti, hogy kiszemelt téged Isten. Úgy, ahogy elhangzik egy párvalasztásnál: én eljegyezlek téged magamnak. Jézus a sokaságból kihívja őt és megnevezi. Azt mondja: te az enyém leszel. Hát ez akar itt történni. Amikor a sokaságból kihív, ne rejtőzködj tovább. Isten nem tömegembert akar. Ő személyesen akar megnevezni, megszólítani és azt mondja: Simon, gyere csak, a te csónakodra van szükségem. Gyere csak, vigyél beljebb. Gyere, előbb kérek tőled valamit, azért, hogy szolgálj nekem. Azután én akarok szolgálni neked.

Mikor veszed észre, hogy Jézus tőled is kér valamit? Mert mi tudunk kérni. De milyen koldus módra ostromoljuk sokszor az eget?! Persze legtöbbször csak kenyérért, pénzért, egészségért – földiekért. De mikor már észreveszed, hogy Isten Jézus által is

kér tőled valamit, csak két-három lépést az engedelmesség útján, akkor éled át micsoda fordulat következik az életedben.

Egyik evangelizációs héten nagy változások történtek. Jézus szólt, és egyik este azt mondta az istentisztelet után az egyik fiatalember a feleségének: Most megyünk a szüleidhez. Mi utána tudtuk meg, hogy másfél éve nem volt a fiatalember az apósánál és anyósánál, mert haragban voltak. Tudjátok testvérek, amikor beljebb jut Jézus szava egy szívben, ilyen dolgok történnek. Történt egy másik eset is. Valaki komoly összeggel adója volt egy másik embernek, de úgy tett, mint aki el akarja felejteni. Hónapok teltek el és nem adta meg, pedig rég megvolt a szükséges pénz. Aztán hallom az egyik igehirdetés utáni reggel, hogy az illető adós felkereste a hitelezőjét és kifizette a tartozását. Amikor Jézus egyre beljebb kerül az ember szívébe, ott minden előkerül a mélyről. „Evezz a mélyre!” – mondja Jézus Péternek.

Egyszer egy faluban fertőzőes megbetegedések jelentkeztek. Rájöttek, hogy az ivóvíztől van a fertőzés. Egy közös kútra jártak a faluban. Kiderült, hogy annak a közös kútnak a vize fertőzött. Amikor kimerték a vizet, egy döglött varjút találtak a kút mélyén. Kitakarították a kút mélyéről a mérgezés forrását, és megszűnt a fertőzés.

Miért mondja Jézus: „Evezz a mélyre”? Hatolj egy kicsit beljebb, a lelked mélyéig, és nézd csak meg, mitől nincs békesség a családban? Keresd csak meg az okát ott a mélyben. Nézd csak meg, miért nem derűs az arcod? Miért nem ragyog a tekinteted? Vajon mi okozza ezt? Mi van a mélyben? Miért vagy mindig elégedetlen? Vajon miért háborogsz örökké? Miért zúgolódsz, panaszkodsز mindig, mindenre és mindenkire? Vajon nem az a baj, hogy a szíved mélyén lapul valami? Valami meg nem vallott bűn. Valami ki nem takarított gonoszság. Valami eltítkolt dolog.

Egyszer egy templomi igehirdetés után férj és feleség együtt mentek haza a templomból. Egy hasonló jellegű üzenet nyomán kibuggyant a férjből az a méreg, ami már hosszú idő óta megfertőzte társas kapcsolatukat. Útközben megvallotta a férj a feleségének, hogy hónapokkal előbb viszonya volt egy idegen nővel. A feleség könnyeit nyelve, de szeretettel azt mondta a férjének: „Tudtam róla. Már meg is bocsátottam rég, de most, hogy megvallottad, el is felejttem örökre.” Tudjátok, drága testvérek, amikor a Jézus szava ilyen mélyen behatol a lélekbe, akkor onnan a mélyből kikerül minden, ami fertőz. Mindennek ki kell kerülnie onnan, ami megrontja az emberi kapcsolatokat, ami az örömet aláassa, ami a békességet széttepi, mert addig nem lesz az életed örömteljes.

Hallottuk ebben az igében, mit mondott Jézus Péternek: „Evezz a mélyre, és vessétek ki hálóitokat fogásra.” Hát ez lehetetlenül hangzó parancs volt. A Jézus szava sok ember számára ma is lehetetlennek hangzik. A Jézus kérése sokszor ellentmond a józan észnek. Ha azonban a Jézus szavára mersz olyan lépéseket megtenni, amelyek teljesen örültségnek látszanak, de amelyek mégis a hit lépései, akkor ezeket mindig megkoronázza Isten.

A hit lépése a hitetlen ember számára örültség. Péter is hasonlózt érzett. De azt is érezte, hogy itt olyan Valaki ül a csónakban, Akinek nem lehet ellentmondani. Olyan valaki adja a parancsot, Aki képesít is a parancs teljesítésére. Olyan Valaki szól, Akinek a szavára meglesz, amit mond. Hiszed-e ezt? Ott sírt Mária és Márta a Lázár sírja közelében. Negyednapja eltemetett testvérüket siratták. Aztán jön Jézus. Jókorá késéssel. Meg is mondja neki jól a testvérek közül az egyik: „Uram, ha itt lettél volna, nem halt volna meg a testvérem.” Vádolta, korholta Jézust. „De feltámad a te testvéred, hiszed-e ezt?” „Hát, Uram, feltámad majd az utolsó napon, talán.” „Nem! Most. Most, ha hiszel, feltámad a te testvéred.”

Vajon nincs baj a mi hitünkkel testvérek? Valakinek Jézus azt mondta: eredj el és legyen neked a te hited szerint. Ha most jönnél egy nagy kéréssel, és azt mondaná neked Isten: eredj haza, és legyen neked a te hited szerint, vajon nyugodt szívvel haza tudnál

menni? Vajon miért nem történnek csodák az életünkben? Miért nem éljük át az Isten jelenlétének hatalmas erejét? Miért? Mert nem hiszünk igazán!

Hiszed-e ezt? Hány esetben kell feltenni ezt a kérdést, amikor rettenetes mélységeket látok. Amikor szétzilált családokban sír az egyik vagy a másik, és én mondom, hogy Jézusnak van hatalma megtenni a csodát. Hiszed-e ezt? Hányan nem tudják hinni, és nem élik át a csodát. Nézd meg, Simon ki tudja mondani: egész éjjel fáradtunk, nem fogtunk semmit, de a te szavadra kivetem a hálót. „De a te szavadra...”

Testvérek, a mi életünkben ez a „DE” kevésbé ismerős. Az a másik „DE” sokkal ismerősebb. Hinnék én Uram, „de” azért huszadik század végi emberek vagyunk. Hát azért mégsem lehet szó szerint venni a Bibliát. Hányan mondják ezt manapság. Hát, Uram én megtenném, de előbb... Megbékülnék én a szomszédommal, de ő kezdte. Ha előbb ő jön hozzám, majd akkor én is megbocsátok.

Te kérsz most tőlem valamit, de ez ellenkezik az én gondolkozásmódommal, az eddigi szokásokkal, akár az eddigi egyházi hagyományokkal. Uram, a józan ésszel is ellenkezik. De, mert te mondd, mégis megteszem. Tudod, drága testvérem, itt kezdődik el a nagy fordulat, a megtérés folyamata! Itt ugyanis a Simon megtéréséről van szó. Előszörban erről, másodsorban a csodás, gazdag halászatról. Mert mikor gazdag egy halászat? Nem akkor, amikor tele lesz néhány halásznak a hálója valódi halakkal, hanem akkor kezdődik a nagy halászat, amikor Jézus Krisztus szeretete kifoghat egy embert, s ki tudja rántani a bűn örvényei közül, a halál és kárhozat mélységéből. Amikor egy embert rá tud állítani a tiszta élet útjára, ott kezdődik a nagy halászat. Az a nagy halászat, amit Jézus végez, nem az, amit mi tudunk végezni.

A te részed ebben a te igenlése: „Igen, Uram, a te szavadra bevetem a hálót.” Amikor ki tudod mondani ezt az igent önmagad ellenére, okoskodásod ellenére, nem törődve azzal mit mond a világ, akkor felejthetetlen dolog történik veled. Erre a váratlan fordulatra, a csónaknak halakkal történő megtelésére Péter a Jézus lábaihoz esik. A csónak koszos padlójára lerogyva, azt mondja: „Eredj el én tőlem, mert én bűnös ember vagyok, Uram!”

Figyeltük-e, a legelső megszólításnál, hogy nevezte Simon Jézust? Mester. Akkor még csak egy tanítómesternek látta. Most, a nagy csoda láttán kiderül: ez a Mester nem egy a sok tanítómester közül. Ez Úr! De nem akármilyen Úr. Az enyém is. Személyesen az enyém is, mert elfogadott, noha én bűnös ember vagyok. Döbbenetes ez a találkozás. Sorsdöntő, életre szóló!

Figyeljük a történet menetét. Jézus nem azzal kezdi a Genezáret tavánál az igehirdetést: Ti bűnösök vagytok, gyertek, térjete meg! Nem, nem így kezdi. Nem is azt mondja, hogy: Simon, én a te csónakodba nem megyek be, mert te egy nagyon indulatos, haragos természetű, bűnös ember vagy. Inkább megyek a Jánoséba, mert János csendesebb, szelídebb, kedvesebb teremtés. Ő jobban megérdemli azt a kitiintetést, hogy bemerjenek a csónakjába. Nem beszél Jézus semmiféle bűnről. Csak egy kis engedelmisséget kér. Utána már parancsol, és megtörténik a nagy csoda. Akkor már megérzi Simon, hogy most ki kell mondania a bűnvallás szavát.

Drága testvérem! A Jézus szeretete nem tör reád, nem dorongol le, hogy te milyen bűnös vagy. Pedig mondhatná, mert lenne mit mondania bőven. De amikor felismered, hogy hatalma van, és megérzed, milyen közel van, akkor leroskadsz. Ott már nem tehetsz többet. Ott már nem lehet elmenekülni, csak térdre kényszerülni. Nem érdekes, hogy hol és az sem, hogy látják-e a többiek. Ott volt János is, Jakab is a csónakban. Nem érdekes, mit mondanak arra, hogy én most itt térdelek. Pedig én voltam a legmerészebb, a legbátrabb a halászok között. Most az a döntő, hogy itt a világ Ura az én csónakomban. Egy szavára olyan történt, amit én még sosem láttam. Minden józan eszemet, gon-

dolkozásomat felülmúlta az, amit tett. Minden eddigi tapasztalatom ellenében cselekedett. Most már csak egy következhet: az, hogy én térdre hullok előtte. Az, hogy én kimondom: Ő az Úr, kimondom a magam személyére vonatkoztatva: Ő az én Uram. E nélkül nem lehet tovább menni.

Aki eddig nem jut el, az tovább mehet, de csak úgy, mint a gazdag ifjú: megszomrodott szívvel. Jézus pedig engedi elmenni. Aki nem jut el addig, hogy térdre hulljon az Isten fia előtt, és kimondja: én bűnös ember vagyok, Uram, azt engedi bűneinek terhével együtt elmenni. Hadd cipelje csak tovább a békétlenséget a szívében. Hadd vigye csak a haragnak éles tuskóját, ha nem akarja letenni előttem.

Te tovább akarod-e vinni? Hát érdemes? Hát nem hurcoltad-e már eleget? Hát nem vészelt-e a lelked eleget? Hát nem kerülgettük egymást eleget a harag miatt? Hát nem szidtuk egymást eleget? Hát nem irigykedtünk egymásra eleget? Hát kell ezt tovább vinni, hát érdemes? Simon azt mondja térdre hullva: „Eredj el éntőlem, mert én bűnös ember vagyok, Uram!” Persze, ő még most sem ismeri eléggé Jézust. Jézus nem megy el. Hiszen nem azért jött a csónakjába, hogy otthagyja: szerencsétlenül, térdre hullva, a koszos csónak mélyén. Nem azért jött! Persze azért is, hogy oda jusson Péter, hogy utána onnan felemelje. Tudjátok, hogyan emeli föl? Úgy, hogy azt mondja: ne félj, mostantól fogva embereket fogsz.

Hát ezért jött hozzánk Jézus. Látod, rád szakadt a félelem. A bűneid miatt szakadt rád ez a félelem. Nem azért, mert Ő megjött. Mert Ő nem azért jött, hogy félelmet gerjessen benned, hanem, hogy legyen kit boldogan, félelemtől szabadon követned. Ezért kelj fel és kövesd az Urat! Ámen.

Egy korsó bort a gyülekezetbe

Gyülekezeteink életére alkalmazzuk most az itt következő régi kínai példázatot. Lakodalomra készült egy szegény jegyespár. Azt akarták, hogy sokan örüljenek velük együtt, de olyan szegények voltak, hogy nem tudtak ételt, italt kínálni sok vendégnek. Ezért úgy hívták meg a rokonaikat, barátait, hogy mindenki hozzon magával a lakodalomba egy kancsó bort. A ház mélyén, a hívős éléskamrában volt egy hatalmas dézsa. Amikor megérkeztek a vendégek, bementek a kamrába, és beleöntötték a kancsó borukat a közösbe, a dézsába. Amikor aztán elkezdődött az eszem-iszom, a háziak merítettek a dézsából, és kezdték teletölteni a vendégek poharát. De micsoda keserű meglepetés: A dézsa vízzel volt tele! Kiderült, hogy mindegyik vendég így gondolkozott: a többiek bort hoznak, senki sem fogja észrevenni, hogy én vizet töltök a dézsába. Így aztán megszenyülten oszlott szét a násznép, szomorúságra fordult a jegyespár öröme.

Kell-e hosszan magyarázni ezt a példázatot? Gondolunk-e egyáltalán arra, hogy ne üres kézzel (készületlenül, üres szívvel) induljunk a gyülekezeti összejövetelekre? Valójában ott kezdődik a baj, hogy még csak nem is gondolunk arra, hogy nekünk is vinnünk kell egy „kancsó bort”. Gyülekezeteinkben az a gyakorlat, és mögötte az a kimondatlan közös megegyezés, hogy nekünk, egyszerű hívő embereknek, csak az üres „poharunkat” kell magunkkal vinni. A lelkes feladata az, hogy teletöltse borral.

Farkas József

A kerék küllői

– Hogyan lehetséges, hogy a szerzetesek különböző származásuk, képzettségük ellenére is megférhetnek egymás mellett? – Ezt kérdezték egy kolostor látogatói az apától.

Az apát példázattal felelt:

– Képzeljetek egy kereket magatok elé. Van küllője, abroncsa, agya. Az abroncs küllőleg mindent összetart. A kerék pereméről indulnak el középfelé haladva a küllők, amiket az agy tart össze igazán. Ilyenek vagyunk mi. A küllők közösségünk tagjai. Jézus Krisztus van középen. Ő tart össze mindent. Minél jobban közelednek a küllők a középhez, annál közelebb kerülnek egymáshoz is.

Középkori bölcsesség

Prédikációk újkenyér ünnepére

Juhos János

Szentmáté

Ami mindennapi kenyерünk

Alapige: Máté 6,11

Bibliaviasás: Zsoltárok 100,1-5

Az Úri imádság első fele három pontban a mennyek országának a problematikájával foglalkozik, a második felében négy pontban a mi emberi dolgaink következnek. E négy pont közül az első a kenyérkérdéssel foglalkozik. Isten országának hatalmas témája után ilyen egyszerű dolog is, mint a kenyér, a mindennapi szükséglet is „terítékre” kerül. Bizonyára azért, mert fontos, mert életkérdés, ugyanis kenyér nélkül nincs élet. Az az igazság, hogy nem vagyunk „szuperemberek”, függünk a kenyértől, ennünk kell ahhoz, hogy éljünk. Mai világunkban e mellett az ismert igazság mellett szükséges hirdetnünk egy másik igazságot is: az élethez kell a kenyér, de az még nem elégséges az élethez. Krisztus óv a szélsőségektől, óv attól, hogy csak a testi kenyérré összpontosítsunk, de attól is, hogy a testi kenyeret lebecsüljük.

I.

Krisztus arra tanít, hogy a kenyeret kérnünk kell. A kenyérré való könyörgés nem jelenti azt, hogy az ember mentesült volna a munka parancsától, melyet maga Isten adott az embernek. A keresztyén embertől idegen kell hogy legyen az ölbe tett kézzel való várakozás, hogy majd Isten földöntúli módon csodát tesz. A kenyérré az embernek dolgoznia kell, s így az isteni parancs jegyében a kenyérré való könyörgés a kenyérré való munkával harmonikusan illeszkedik egybe. Ez az Isten szerinti életrend: *imádkozzál és dolgozzál*.

Ugye, kedves testvéreim, azt is jól tudjátok, hogy sokan mégis kőkeményen vallják, hogy kenyerük azért van, mert megdolgoztak érte, mert az munkájuk kizárólagos eredménye. Te, kedves testvérem, nem így gondolkozol?

Isten azokat, akik Reá figyelnek, ebben is útbaigazítja: *orcád veritékével keresed a kenyered, de nem orcád veritéke adja a kenyeret*. Halld meg te, önmagaddal eltelt ember, hogy kenyered azért van, mert Isten adományozza azt neked. Nem munkád kizárólagos gyümölcse, nem is a természet ajándéka és nem ügyességed jutalma. Kenyered azért van, mert Isten ajándékozta. A zsoltáros ezt világosan látta: „Adsz nekik, és ők takarnak; megnyitod kezedet, és megtelnek a te jóvoltoddal.” (Zsolt 104,28)

Van egy szó, aminek a fontosságát gyakran nem ismeri fel a mai ember. Ez a szó így hangzik: *áldás*. Isten áldásától függ munkánk eredménye, ha Isten nem építi a házat, hiába dolgoznak azon az építők. Isten áldása nélkül hiába néked korán kelned, későn feküdnöd, fáradsággal szerzett kenyeret enned, szerelmesének álmában ad eleget.

Az elvégzett munka eredménytelenségét, hiábavalóságát gyakran megtapasztaljuk. A várva várt gyümölcset elviszi az árvíz, vagy épp a szárazság, netán a fagy. Azt gondold, hogy ez a véletlen műve, vagy a természet zordságának az eredménye? Hallgass az ígére te, a mindennapi szükségleteidért sokat fáradozó ember, és halld meg az Ige tanítását: ha azt akarod, hogy munkád ne váljon hiábavalóvá, kérd Istentől az *áldást*, mert „minden jó adomány és minden tökéletes ajándék felülről való és a világosságok Atyjától száll alá” (Jak 1,17).

II.

Krisztus a *naponkénti* testi szükségletért tanít imádkozni, ami kizárja a halmozást, a gyűjtést. A gyűjtés ösztönös dolog az ember életében, szeretné bebiztosítani magát, hogy ne szoruljon senkinek a segítségére, ne kelljen kérjen. A kérés bizonyos alázatot is feltételez, ami sokszor idegen az ember természetétől. Őszintén és alázattal kell megvallanunk, hogy a halmozásnak a vágya, a bebiztosításnak a vágya nem idegen tőlünk, s miközben pirulva tartunk seregszemlélt e bűnös gondolataink és vágyaink felett, hangzik az igéből a biztatás: ember, ne számítgass, ne kicsinyhitűsködj! Bízzál Teremtődben! Higgy abban, hogy a világ Urának van hatalma kirendelni minden nap az élethez szükséges dolgokat.

A kenyér nemcsak a magam ügye, a keresztyén ember nem egyke gyermek, Krisztusban testvéreim vannak, ezért nincs helye az önzésnek. Ha gyűjtöm és halmozom a „kenyeret”, testvéreim elől veszem el és miattam fognak éhezni. Krisztusnak a tanítványa ezt nem teheti és nem nézheti tétlenül, hisz a szegények ügye Krisztus ügye, s ha az éhezőknek nem adok enni, Krisztus azt mondja, hogy neki nem adok.

A kenyeret meg kell becsülnünk. Erre is maga Krisztus tanít: az ötezerék megvendégelése után a maradékot össze kellett gyűjteni. Ezért a mában élő ember sem lehet tobzódó és tékozló. Isten kirendeli a mindennapi kenyeret, de azt meg kell becsülnünk és azzal meg kell *elégednünk*.

A kenyér nemcsak testi táplálék, hisz az úrasztalára is tesszük, hogy hirdesse Krisztusnak értünk megtört testét és az ebből fakadó életet. Ezért a kenyérnek az ünnepén arra is oda kell figyelniünk, hogy „nem csak kenyérrel él az ember, hanem minden igével, ami Isten szájából származik”. Ha meg kell becsülnünk a testi kenyeret, annál inkább meg kell becsülnünk a mennyei kenyeret. Sámuel prófétáról jegyzi fel az Írás, hogy „...semmit az ő Igéjéből a földre nem hagy vala esni”. Az egészséges élethez a mennyei kenyér jelenléte nélkülözhetetlen, hogy megtanítsa egy fontos és elmaradhatatlan igazságra, a *hálaadásra*.

Krisztus megtanít arra, hogy a kenyérért imádkoznunk kell, de arra is, hogy kérésünket hálaadással tárjuk fel Isten előtt, aki jól tudja, hogy a kenyérré szükségünk van, és kegyelemből meg is adja azt. Ámen.

Nagy Károly

Köpec

Minden ajándék felülről való

Alapige: Jakab 1,17a

Bibliolvasás: Zsoltárok 104,1–15

Öntelt emberek világában, akik erényeikkel és megvalósításaikkal büszkélkednek, lealacsonyítóan, megalázóan, sőt ellenségesen hangzik az apostol hitbéli látásból fakadó kijelentése: „minden jó adomány és minden tökéletes ajándék felülről való”. Hol van hát a szellemi képesség, az emberi szorgalom, a testi erő okos felhasználása, ha ezek nem munkálják a sikert, a hasznot? Miként mondhatja el az önmaga és embertársai javát is munkáló ember: nézzétek, ez az én búzám, az én szőlőm, az én kenyerem és borom, vegyetek belőle és egyetek, fogyasszátok bizalommal és aztán dicsérjétek meg?!... Nos, úgy-e megmondtam? Nem csak szemnek és szájnak kívánatos, ízletes is, jó és tökéletes: az én munkám gyümölcse!

Mennyivel másabb az oktalan állatok helyzete. Azok mit sem tehetnek azért, hogy táplálékukat megtermeljék. Rá vannak kényszerítve, hogy elfogadják mindazt, amit a Teremtő nekik elhelyezett a természet nagy és változatos tárházában. Egyiknek eledele a

porban van elhelyezve, melyet mi lábainkkal taposunk, másoknak a levegőben vagy a vizekben, melyeket akár be is szennyezhetünk; de az ember az más, az ura önmön sorsának és eledelének. Mindezekből azt a hibás következtetést vonhatnók le, hogy azok az áldások, azok a megszámlálhatatlan testi-lelki ajándékok, melyekkel elhalmoztatunk, önérdemünknek tudható be: pedig emberi erőnk gyenge arra is, hogy csak egyetlen búzaszemet, vagy akár szőlőszemet alkosson. Minden tudományosság és erőfeszítés ellenére is be kell látnunk, hogy csupán bizonyos korlátok között munkálkodhatunk. Hogy mégis áldás származik küzdelmeinkből, azt egy láthatatlan égi kéznek köszönhetjük, amely ha elfordul tőlünk, hasztalan minden erőlködés, hiábavaló a verejtékezés, a véget nem érő fáradozás. Erről az igazságról az évnek talán egyetlen szakasza sem győzhet meg jobban bennünket, mint az aratásnak, a gyümölcsszedésnek az ideje, amikor az anyaföld kebelén Istennek áldásait szemlélhetjük, melyeket betakarítva hálánk azt dicsőíti, akihez Illés próféta is imádkozott „és az ég esőt adott, és a föld megtermé az ő gyümölcsét” (Jak 5,18b).

Csodálatos dolog ez! Olyan a természet, mint egy hatalmas templom, melyben ezer meg ezer nyelven hirdettetik Isten jósága, nagysága és dicsősége, asztalán pedig ott találjuk számtalan áldását, melynek birtokosa az ember, aki reménységén felül látja megjutalmazva fáradozásait. Van helye az embernek is ebben a csodában, sőt rendeltetése és feladata. Ő készíti elő vetésre a talajt, ő szórja szét a magvakat, ő ülteti el a gyümölcsöt hozó facsemetéket, ő vívja kemény küzdelmét a feltörő gazokkal, ő aratja és szedi le a termést, ő raktározza, hogy majd fogyaszthassa. Parancs is ez egyben az Istentől, mert „kiküldé őt az Úr Isten az Éden kertjéből, hogy művelje a földet, amelyből vétetett” (1Móz 3,23), büntetés is, mert „Átkozott legyen a föld te miattad, fáradságos munkával élj belőle életednek minden napjaiban. Töviset és bogáncskórót teremjen tenéked; s orcád verítékével egyed a te kenyeredet” (1Móz 3,17–19a), de kegyelem is, mert „megöntözi a hegyeket az Ő palotájából; füvet sarjaszt a barmoknak és növényeket az embereknek hasznára, hogy eledelt vegyenek a földből, és bort, amely megvidámítja a halandónak szívét, fényesebbé teszi az orcáját az olajból, és kenyeret, amely megerősíti a halandónak szívét” – így olvassuk a 104,13–15. zsoltárban.

Nem lenne hát elegendő csupán a munka ahhoz, hogy az ember áldásokban részesüljön, mert hosszú időköz van a vetés és aratás, az ültetés és gyümölcsozás között. Gondoskodó szeretet, őriző hatalom kell ahhoz, hogy a bármilyen szakszerűen végzett munkának gyümölcse kárba ne menjen. Erre a védelemre már nem vállalkozhat az ember. Kevés az ereje, kicsi a hatalma, összezsugorodik délceg „ÉN”-jében. Semmittevésnek még sincs helye, mert egy dolgot tehet az ember és azt meg is kell tennie: megalázza magát Istennek hatalmas keze alatt és imádkozik. Beismeri, hogy bár övé a munka, de az áldás Istentől jön.

Így már helyére kerülnek a dolgok. A bölcs és hatalmas Isten Igéje által eszébe is juttatja az embernek: „mid van ugyanis, amit nem kaptál volna? Ha pedig úgy kaptad, mit dicsekedel, mintha nem kaptad volna?” (1Kor 4,7b)

Ez a „kapok” megajándékoztatás nem csupán a testi dolgokra vonatkoztatható, hanem a lelkiekre is, mert a lélek is éhezi és szomjúhozza az eledelt. A lelki ajándékok sokfélesége útján jutunk el hitre, reménységre és szeretetre, hogy felismerjük az életünk és javaink felett őröködő és bennünket gazdagító mennyei Atyát, ki elküldötte megváltásunkra Egyszülött Fiát, mint örök életre tápláló „mennyei kenyeret”. Isten kiterjesztette az ember tápláltatásának tárházát a földiek mellett a mennyekre is, hogy ezzel mind testtől, mind lelkestől biztosított legyen élete. Ez a legbiztonságosabb életbiztosítás, mely nem tintával, hanem vérrel íratott meg és az Isten megtartó kegyelmének pecsétjével hitelesített.

A lelki áldásoknak, mennyei tökéletes ajándékoknak a birtokában lehet gazdaggá a testileg szegény, boldoggá a szenvedő, éppé a nyomorult, jóllakottá az éhező. Ha a természet megvonná is tőle áldásait, ha a testi kenyérben szűkölködne is, ez a lelki kenyér el nem fogyatkozik soha. Tudjuk, hogy a világi javakat egyenlőtlen kézzel osztogatják a földön, de a lélek kincsei egyaránt adatnak szegénynek és gazdagnak, bölcsnek és tudatlannak. S míg a világ javait sok minden elpusztíthatja, addig a lélek kincsei, mint soha el nem enyésző gazdag örökség, mindig megmaradnak, s gyümölcsöket érlelnek a mennyei aratásra, mely Istennek legfőbb áldása és legtökéletesebb ajándéka.

Az áldások és jótétemények megtapasztalása után még a kételkedő ember sem maradhat érzéketlen, mintha mindennek így kellene lennie, mert jó, ügyes, szorgalmatos munkás volt, s méltó a maga bérére. Nem, mert ez nem így van. Mindenünket, amivel testileg-lelkileg bírunk, Istennek köszönhetjük. Legyen hát a mai Újzsenge vasárnapja is drága alkalom arra, hogy hálával gondoljunk Istenre, „akitől jön ránk minden áldás”. De milyen legyen a mi hálánk, hogy hozzánk illő és Istenhez is méltó legyen?

A mózesi törvények értelmében a zsidók bizonyos „osztalékot” adtak Istennek a kapott áldásokból terméseik első zsenegéjét elégetve, tiszteletére emelt oltárokon. Tudjuk viszont azt is, hogy a mindeneiket teremtő és fenntartó Isten semmiben sem szűkölködik és a lélek nélküli áldozatokat nem kedveli. Előtte csak a tiszta szív a kedves áldozat. Adjunk hát neki hálát tiszta szívvel és alázatos lélekkel, imádvá Őt igazságban és lélekleben. Ezt teszi a zsoldáros is, mikor így szól: „hálával áldozál az Istennek”, vagy „aki hálával áldozik, az dicsőít engem” (Zsolt 50,14a; 23a).

Ilyen természetű hálaadásunkból nem hiányozhat a könyörületes szív sem, mely által arra indíttatunk, hogy Isten ajándékait nem úgy tekintjük, mint sajátunkat, melyeket érdemeinkért nyertünk, hanem mint Isten „kegyajándékait”, melyek közé a szegények és nyomorultak részét is letette azért, hogy a szeretetszolgálat munkáját gyakorolhassuk. Egyszer olvastam egy kedves történetet két testvéréről, akik jó testvérek voltak, mégis ritkán beszélgettek egymás gondjairól. Földjeik is egymás mellett voltak, melyekbe búzát vetettek. Aztán eljött az aratás ideje és egymástól függetlenül arra gondoltak, hogy örömet kellene szerezni a másiknak. Az éjszaka leple alatt a gyenge holdfénynél mindketten kimentek földjükre, hogy néhány búzakévéát átvigyenek saját termésükből testvériük földjére. Örömet szerző buzgólkodásukban a félhomályban összetűköztek, elejtették kévéiket, egymásra ismertek s majd bevallva titkos tervüket, összeölelkeztek. A történet szerint azon a helyen, ahol összetalálkoztak, a késői utódok templomot építettek, annak emlékére, hogy szerető testvérszívek találkoztak a szeretetszolgálatban.

Testvéreim! Ha éhségtől és nyomorúságtól elkínzott és meggyötört embereket láttok, vagy halltok felőlük, ne maradjatok érzéketlenek irántuk, ne csak sírjatok velük és panaszkodjatok, hanem juttassatok nekik is az áldásokból, mert ekkor találtok kedvességet az Úr előtt, s lesztek méltók Isten további jótéteményeire, ajándékaira. Maga az Úr Jézus Krisztus is azt tanította, hogy az éhezőnek megszegjük kenyérünket, a mezítelel felruházzuk, s a bujdosót befogadjuk hajlékunkba.

Soha ne feledjük el, hogy minden jó adomány és minden testi-lelki tökéletes ajándék felülről való és a világosság Atyjától származik, aki nem csúfoltatik meg, és aki munkálkodó gyermekeiről sem feledkezik el.

Énekeljük hálás szívvel: „Áldjad, én lelkem, az Urat, hirdessed dicséretét...” Ámen.

Évfordulós prédikáció

Geréb Attila

Székelyudvarhely

Nagyok az Úrnak tettei

Alapige: Zsoltárok 111,1–4,9

Bibliaalvasás: Jelenések 15,2–5

Kedves ünneplő Testvéreim!

Elmondhatja-e egyetlen vízcsepp az óceán hatalmát? Jelezheti-e annak haragját, erejét vagy békéjét? Nem mondhatja el, mert lehetetlenség! Kibéd elismert 500 éves történelmének én is egyetlen cseppje vagyok, mint Kibéd minden egykori és mai szülöttje és lakója. Én sem és egyetlen szónok sem képes ezt az 500 éves Kibédet bemutatni. Csak érzékeltetni próbáljuk, ki-ki a maga műfaján belül, hogy legkevesebb 40–45 ezer emberi élet egyéni létében, családjában, valamilyen munkában, különböző alkotásban, e községben belüli és kívüli létküzdelemben részesévé vált az erdélyi magyar történelemnek, mert faluközösséget teremtett és éltetett.

Mindezekért *először* Istené a dicsőség és csak Őt dicsőítjük! Soli Deo gloria! Ez közösségi istentiszteletre hív. Most együtt énekeljük: „No, minden népek dicsőítsék az Istent.”

Másodszor „hálát adok az Úrnak teljes szívből”. Ez már személyes szava, hálája kell legyen mindenkinek. Senki sem háríthatja át másra Isten iránti háláját. Én és ki-ki személyesen hálát ad azért, hogy részt vehet ezen az ünnepségen; hogy itt lehetnek szeretteink, családtagjaink vagy barátaink. Személyesen hálát adok azért, hogy létrejöhetett ez a találkozás, ez a találkozó, azért, mert voltak, akik e célért munkálkodtak, időt, energiát, türelmet nem kímélve.

Az Istennek való hálaadás nem csupán hitvallásbeli előírás. A hálaadásnak felmérhetetlenül nagy gyakorlati haszna van. Miközben Isten megáldja azt a valóságot, amiért hálát adunk, már birtokunkba engedi annak javait a jövőre nézve.

A *harmadik* üzenete ennek a mai ünnepi alapigénknek ez: „Nagyok az Úrnak tettei, kívánatosak mindazoknak, akik gyönyörködnek benne, kikutathatják azok, akiknek kedvük telik benne.” Milyen tapintatos a különböző beállítottságú emberek irányában. Megállapítja, hogy az Úristen tettei nagyok, de nem kényszeríti vakhitre a hallgatókat, vagy az olvasókat. (Ezt csak az államegyház és a szekták követelik.) Figyeljük meg! Kétféle megtapasztalási lehetőséget kínál: *az ismeretet és a bizalmat*. Már itt is vagyunk a hit református megfogalmazásánál, a hit ismeret és szívbéli bizalom. Próbáld ki! Nem fogsz csalódni!

Kibéd létezése is Isten nagy tettei között van. Félezer éve benne volt Isten történelemformáló tervében, Krisztus egyházában. Én most nem kizárólag a kimutatás szerint érzem fontosnak, hanem lényeg szerint. Az evangélium örök értéke, hogy beleoltott életek szolgálatából nőttek ki az újabb és újabb nemzedékek. Ez sohasem azonos a nemzedékek számszerű mennyiségével, hanem jelenti azt a minőséget, amely Krisztus közösségeként minden korszakban utat tört a pogány világban.

Ezen evangéliumi minőség kapcsán gondoljunk történelmi példákra. A Római Birodalomban gazdasági okokból szüntették meg a keresztyének üldözését, mert a keresztyének voltak a megbízhatóbbak a munkában, szakértelemben, kereskedelemben, pénzügyekben, hajófuvarozásban, gyermeknevelésben, mint tisztviselők vagy akár mint rabszolgák is. Akiről megtudták, hogy a hal jegyében jár, azért versenytárgyalások folytak, azért a rabszolgáért ötszörös árat fizettek. Vagy figyeljük meg a reformáció országait,

államait, gazdasági, ipari, pénzügyi s egyúttal művelődési fejlődésüket Európában vagy az amerikai földrészen. Vagy gondoljunk arra, hogy a reformatori örökségből nőtt ki a Függetlenségi Nyilatkozat, az Emberi Jogok Chartája, a nemzetközi Vöröskereszt szervezete, Svájc megbízhatósága, Hollandia szeretetszolgálat. Nem beszélve arról, hogy magyarságunkat az osztrák és török veszedelem között, gályarabságaink ellenére is a magyar protestáns evangéliumi szabadságigény tartotta meg.

Ma is úgy van, mint régebb, hogy a politikai erők szövetségre lépnek a politizáló egyházakkal. De nem bírják el, nem túrik meg, ha az egyház az Ige hatalmával személyi vagy közösségi igényeket próbál kiharcolni, mint például a csángók magyarságigényét.

A negyedik üzenet így hangzik: Isten cselekedete „dicsőség és méltóság”, „fenséges és ékes”. „Igazsága örökre megmarad.” Ez egy rosta, ami szétválasztja azt, ami emberi, attól, ami isteni.

Kibéd történelmében is menthetetlenül szétválasztódik, ami Istentől volt, ami az ő áldását hordozta attól, ami nem krisztusi indulatból származott. Hiába voltak lihegő iga-vonói, rikkancs vezetői megmaradásunknak, mert nem Krisztussal húzták azt az ígát, hanem a Sátánnal. De ott, ahol az evangélium elégette az önzést és a lélek súlypontját Krisztus keresztyéjére helyezte rá, ott belülről kifelé változott meg az egyének, a családok, a faluközösség élete.

Abban volt a jövője és ma is ebből származhat jövőnk, ha Krisztus jelenléte elfelejti velünk az önzést. Semmi sem az enyém. Minden Istené, de én is Istené vagyok, és minden ami az enyém, egyben a miénk is. „Mid van, amit nem kaptál volna?” – kérdezi Isten. Ez az Isten szerinti gazdagság egy folyamatos boldog állapot. Nincs benne irigység, aggodalmaskodás, félelem, idegszanatórium, törvényszék. Külsőleg persze, hogy ez másként néz ki. Nekünk nem volt sohasem megtakarított pénzünk, a második gyermekünkől kezdve alig ismerték azt a fogalmat, hogy új ruha, új cipő, új játék. De több barátjuk volt és van, mint akiknek mindentől csak új van, amit csak egyedül ők használtak.

Tehát csak az evangéliumi keresztyén vérkeringésben válhat élővé a jelenünk és a jövőnk.

Ünneplő testvéreim! Elengedhetetlennek tartom, hogy jövőnkéről ne szölgj. *Azért hangsúlyoztam ki az evangéliumi keresztyén vérkeringést, mert az a mi reformatori örökségünk.* Mi attól nagyon eltávolodtunk. Manapság van kultúrkeresztyénség, ünnepi keresztyénség, politikai keresztyénség, szektás keresztyénség stb. Ezek mind-mind el-lenségei a reformatori örökségünknek, a Károlyi Gáspár-i, a Bethlen Gábor-i, a Bocskai István-i, az Árva Bethlen Kata-i, a Bod Péter-i, a Lorántffy Zsuzsanna-i reformatori örökségünknek. S még sorolhatnám, de amúgy is tudjátok, hogy ezek:

- Krisztus szerinti keresztyének voltak és nem szektások;
- naponkénti bibliaolvasók voltak és mégsem maradtak koruk gügyögői, ahogy ma elképzelik a mindennapos bibliaolvasókat;
- szín magyarok voltak és nem lettek sovének. Írni-olvasni tanították nem csak a ma-gyart, hanem a románt is, a szerbet is, a szlovént is, másokat is;
- tudós gazdák és tanító fejedelmek voltak. A kertészettől, a varrástól egészen az or-szág vezetéséig minden okosra, jóra és szépre megtanították népünket. Evangéliumi hi-tüket nem adták fel sem Bécs, sem Róma, sem Isztambul kedvéért;
- adakoztak iskolák, menhelyek, könyvtárak, templomok, bel- és külföldi tanulmá-nyok céljára – jövedelmüknek nemcsak tíz százalékát.

Megtapasztalták, hogy az Istennek való engedelmség az egyedüli legyőzhetetlen szabadság. Ha ők nem munkálkodtak volna úgy, ahogy megismertük életüket, embersé-güket, keresztyénségüket, akkor erdélyi magyarságunkat eddig már elvesztettük volna.

Szeretett kibédi falus feleim! Tisztelt vendégeink!

A 4. versben ezt olvassuk: „Emlékezetessé tette csodáit, kegyelmes és irgalmas az Úr.” Nem azt írja, hogy emlékezetessé tette Kibédet, vagy a kibédieket, vagy valami kibédi tettet. Szó szerint nincs benne, de mégis így van. Ami Istennek tetszett, azt jó emlékké, emlékezetessé tette. Isten azt ígérte, hogy tisztességet szerez azoknak, akik dicsőítik őt és tisztességet adnak neki.

Ezekre a csodákra a jelenben is, a jövőben is nagy szükségünk van. Családi közösség is, faluközösség is, amelynek jövője van, azokból az életekből lesz, akik szent daccal, boldog erőbedobással *csak* Ő neki engedelmeskednek, *csak* Ő általa gyarapodnak, *csak* Ő vele vállalják a szegénységet, vagy a gazdagságot.

Engedjétek meg, hogy befejezésül kitérjek erre a „csak” szóra. Pogány jellemvonásunk, hogy gögünk kisebbitse Istent. Ezért ezt a „csak” szócskát az apostoli korszak utáni félezer év alatt jelentéktelenné tette az uralkodó egyház. A reformáció visszahelyezte hangsúlyos helyére: hitünk alapja *csak* a Szentírás. Egyetlen közbenjáró Isten és emberek között *csak* Jézus Krisztus. Üdvösségünk *csak* kegyelemből és hit által lehetséges.

Milyen veszélyes és káros hitéletünkre és evangéliumi keresztyén magatartásunkra, hogy a római katolicizmus és az ortodox dogma összefogott, vagy ha úgy tetszik besegített az ateizmusnak és azt sugallták: a Biblia is tekintély, de kell a hagyomány is, Jézus Krisztus is jó, de besegítenek a szentek és a pápa, Isten kegyelme létezik, de érdemszerző jócselekedetek nélkül semmire sem megyünk. Az ateizmusnak már csak egy vigyorra való maradt, hogy befejezze az istenellenességet: a *csak* szócskát felöltöztették bohóc ruhába, hogy aki hallja, az röhögjön a keresztyének hitén. S be is vált ez a sátáni terv, mert akit már lemosolyognak, annak nincs megtartó hatalma. Ezért van, hogy ezt a *csak*-ot pejoratív, lenéző hangszúllyal ejtik ki, akik Krisztust vagy tanítványait gúnyolni kívánják.

Erről a *csak* szócskáról jussanak eszetekbe azok a parányi fémgörgők, amelyeken nyugszik minden vashíd hatalmas acélteste. Ki merné elvenni ezt a *csak*-nak nevezett pici görgőt és helyettesíteni pl. egy több mázsás vastömbbel?

Kibédnek és a Kibédről elszármazottaknak is keresztyéni jövője úgy valósulhat meg, ha vállaljuk az isteni, a krisztusi *csak* világterhét is megbíró hatalmát. Hitben akkor leszünk cselekvőbbek és megbízhatóbbak, ha általa a bűn útján elindult személyek, országrészek, közösségek világosságot nyernek, és ha szélcsöndes időben is meglátatja a lelkekben meginduló gyilkos ciklonok halálos tölcserét. A hit időben lép, időben mozgósít, időben megtermi gyümölcsét.

Prédikációm egy másik reformációi örökséggel fejezem be, amely nem más, mint a *hivatus*. A hivatás több, mint a munkavégzés, több mint a foglalkozás, több mint beleszületés egy családba, egy faluba, egy nemzetbe, egy vallásfelekezetbe. Hitünk szerint Isten eleve elhívott a minőségi életvitelre, és ha erre felfigyelünk, akkor boldogan mondunk igent arra az elhívásra és betöltjük azt. Isten gondoskodott megváltásunkról. Beteljesítette. Számunkra ez már a legfenségesebb elhívást is jelenti.

Kibédiek, Kibéd vonzásában élő testvéreim! Legyetek az élő Istennek elhívott gyermekei, hogy általatok újabb és újabb csodákat vihessen végbe Isten Kibéden is és azon a helyen is, ahol éltek és munkálkodtok. Véghez viszi ezután is! Tegyétek próbára Istent, hiszen a 37. zsoltár 4. verse így biztat: „Gyönyörködj az Úrban és megadja neked szíved kéréseit.” Eszerint adja meg néktek, nekünk szívünk kéréseit. Ámen.

(Elhangzott 1999. augusztus 28-án Kibéd írásos említésének 500 éves évfordulóján.)

A Genezáret partján

Barth, Karl

A tevékeny élet

A tevékeny ember. Az Isten parancsa megköveteli az ember tevékeny életét: hogy magát valamire irányítsa, és hogy azután valamit irányítson is. A valóságban Isten nem engedi meg neki, hogy a létét öncélúnak fogja fel és úgy kezelje. Valóban nem merül ki abban, hogy az életet tisztelje és oltalmazza. Nincs megengedve neki, hogy az életével mint olyannal megelégedjen, önmagában megnyugodjon, élvezze magát és hogy méginkább élvezze magát, szemlélődve önmagával foglalkozzék. Az Istennel, az ember-társal és a környezettel való olyan foglalkozás sincs neki megengedve, amely végül mégiscsak mindig önmagával való intenzívebb foglalkozássá váljék, önmaga egyre intenzívebb élvezésével. Pusztán „világfi” nem csak a durvább, hanem a finomabb alakjaiban is az az ember, aki még nem hallja az Isten parancsát, vagy többé már nem hallja, akinek szüksége van a lehetetlen izoláltságból és önmagára irányultságból arra, hogy az Isten parancsa által kihívassék.

Az ember, ahogyan Isten látja és amilyennek akarja, valóban nem olyan, aki a Példabeszédek 6,10 szerint „még egy kis alvást, még egy kis szunnyadást” akar, „még egy kis kéz összetevést az ágyban”, hanem éppen olyan valaki, aki ama szép zsoltáros Ige szerint a nap feljöttével „elindul a munkájára”. Isten parancsa valóban arra hívja fel őt, hogy magát – és éppen ez a tevékeny élet – *transzcendálja*. Átmeneti, relatív, határolt transzcendenciáról van szó, a teremtménynek a teremtményi területen belüli mozgásáról. Az a rövid lélegzetű tévedés nem jöhet itt szóba, mintha az Isten az embert tüstént az abszolútba vezetné át, mintha az Isten transzcendenciájában venne részt, amely által úgy cselekedhetne, mint a transzcendens Isten. De – azokon a korlátokon belül érve – minden esetre arról van szó, hogy az ember ne maradjon önmagánál, hanem hogy maga átlépjen abba a kettős irányultságba, és hogy ez most a szabadságnak a tetteként értett egzisztenciájában történjen.

Az engedelmisségben végbemenő tevékeny életnek *az Isten cselekvésével való megfelelésben* kell történnie. Óvakodunk ezt mondani: folytatásban, továbbvitelben. Az isteni cselekvésnek mindenféle folytatása és továbbvitele újból és újból az Isten és nem az ember cselekvése. Az emberi élet megszenteléséről beszélünk s nem a pogányokkal és a rajongókkal együtt a megistenüléséről. De éppen az ember megszentelésében kell végbemenni az emberinek, az isteni cselekvéssel való megfelelése helyreállításának, Isten parancsol és parancsával megszenteli az emberi életet, miközben, mint Teremtő a magát cselekszi azzal a gondolattal és szándékkal, hogy az ember úgy válaszoljon Neki, hogy ő is, mint teremtmény megteszi a magáét. Az övének ez a megtétele az Isten cselekvéséhez való megfelelésben – ez az ember engedelmisségben folytatott élete.

(Részlet a Barth breviáriumból.)

Alkalmi prédikációk

Keresztelési prédikáció

Orbán Attila

Déscsichegy

Fiúság és tanítványság

Alapige: Máté 28,18–20

Kedves szülők, nagyszülők, keresztszülők! Kedves testvéreim!

A feltámadott és dicsőséges Krisztus megjelenései nyilvánvalóvá teszik előttünk, hogy kicsoda Ő valójában és ki volt földi életében. Azt amit hirdetett és parancsolt, életbe kell léptetni és minden nép számára hozzáférhetővé kell tenni.

A keresztséget maga Jézus Krisztus szerezte és teljesítendő parancsként bízta ránk. A keresztségben arra kell elsősorban gondolnunk, hogy Isten, az Atya, amikor meg nem érdemelt jóságából beplántál minket az egyházba, akkor örökbe fogad és fiai sorába állít. A keresztség Isten családjába való felvételünk, fiúvá fogadtatásunk jele.

Ti már befogadtatok e kisdedet a ti családotokba. Nagy öröm volt, amikor megtudtátok, hogy fiatok született, ő lesz az örökös, ő az, akiben gyönyörködtök, akit szerettek, akiért sokat tesztet, aki nélkül már üresebb lenne az életetek. Nem csak ti szeretitek e kisdedet! Isten is szereti! Isten indított el a templom felé e gyermekkel, hogy beplántáljátok az Ő családjába, az ő életét Isten kezébe tesztitek, ahogy valamikor a tiéteket is letették a ti szüleitek az Ő kezébe. Később, ahogy a vallásórakon elkezdtetek növekedni a hitben, megtudtátok, hogy Isten gyermekei vagytok. Egyben azt is megtudtátok, hogy ez a fiúság, amelyet Istentől ajándékba kaptatok, kötelez. Igen, tiszta és szent életre kötelez.

A keresztség tehát egy új lelki élet megszületését ábrázolja ki, amelyet most már táplálni és egész földi életünkön át védeni és gondozni kell, míg a mennyben teljessé lesz. A fiúságban és a tanítványságban folyamatosan növekedni kell. Ezért a parancs így hangzik: „Elmenvén azért tegyetek tanítványokká minden népeket.”

Az újszülött még nem tudja mi történik vele. Megszületett..., de még nem tudja miért! Lassan kezdi megismerni szüleit, környezetét. Megszereti őket, felfigyel a szavukra, visszamosolyog a mosolyukra. Így ismeri meg a gyermek az ő családját. Így válik a szülők „tanítványává”. Ahhoz, hogy Jézus tanítványává váljék, ti kell beszéljétek neki Krisztusról, a Mesterről. Ti kell megismertessétek vele Krisztusnak értünk tett áldozatát és megváltását. És ti kell felfedjétek előtte azt, hogy ő is Isten családjához tartozik. Vigyáznunk kell, hogy mit tanítunk. Krisztus nem ruházza a tanítványokra teljesen a maga szerepét, mintha Ő megszűnne a maga egyházának tanítója lenni. Az apostolokat azzal a hatalommal küldi ki, hogy ne a maguk elképzeléseit kényszerítsék az emberekre, hanem azt adják tovább tisztán és hűségesen, amit Ő parancsolt. A mi feladatunk az, hogy ezt a gyermeket a keresztség vize által elpecsételjük Jézus Krisztusnak, aki tűzzel és Szent Lélekkel fogja majd megkeresztelni (Lk 3,16). Nektek, nekünk az a feladatunk, hogy mint egyház ezt a lelki növekedést biztosítsuk számára.

Most pedig kérjük a mindenható Istent, hogy ez a külső, vízzel való leöntés legyen az a jegy e kisded élete számára, amely őt Isten családjában élő taggá teszi, aki alkalmassá válik majd a tanítványságban való növekedésre. Ámen.

Ifjúsági bibliaóra

Sándor Endre

Vámosújfalú – Magyarország

Ninive lakosai azonban hittek Istennek...

Alapige: Jónás 3,3–7

Isten Igéje engedelmessé tette és elküldte a prófétát, mert nagyon sok ember várja a prófétai szót, sok embernek van szüksége az élete megjobbítására. Ninivében hasonló lehetett a helyzet, mint most közöttünk: az embereket nem érdekelték Isten dolgai, futottak a bálványaik után. Ebbe a városba küldte a mindenható Isten Jónást. Egyetlen egy embert. Ma jó néhányan itt vagyunk: ha meghallanánk küldő szavát, hány emberen tudnánk segíteni, hány embert tudnánk megtérésre hívni!

Isten elküldi Jónást és Jónás most már engedelmeskedik. Rádöbben, hogy Ninive Isten számára fontos és nem akarja az embereket veszedelemben hagyni. Isten minket is szólít, hogy mondjuk el a környezetünkben élőknek, hogy Isten Igéje szerint kell az életet berendeznünk. Ez az egyetlen lehetőség. Jónás Ninivében semmi mást nem tesz, mint elmondja, ami rá van bízva: Még negyven nap és elpusztul Ninive! Az emberek megdöbbentek és továbbadták a hírt egymásnak. Negyven nap van hátra! Ezalatt talán tenni lehet még valamit! Két dolgot tehetnek: kihasználják a negyven napot, amíg még lehet mulatni, vagy megpróbálják megmenteni a várost, megtenni, ami rajtuk áll. Imádkoznak és bűntöt hirdetnek! Jónás megváltozott életű ember, aki megtapasztalta Isten hatalmát és csak azt mondja, amit Isten rábízott. De maga Jónás sem számított arra, hogy az igehirdetésének ilyen hatása lesz. Az emberek imádkozni kezdtek. Az imádság belső dolog. Jézus ezt mondja: „Ha imádkozol, zárd be az ajtót, menj a belső szobádba, ne lásd senki, ne hivalkodj vele!” A niniveiek az imádkozást alátámasztják bűntőléssel. A testület sanyargatják azért, hogy a lelkük közelebb kerüljön Istenhez. Szükség van arra, hogy az ember megzabolázza magát és Istenre figyeljen. De a bűnt sem tartozik senkire. Azonban a niniveiek zsákruhát öltöttek, hogy mindenki lássa, hogy megalázzák magukat és gyászolnak, hiszen az ítélet a városnak szólt, együtt kellett bűnbánatot tartaniuk. A hír gyorsan terjedt, eljutott a királyhoz is. Bizonyára olyan volt a király élete is, mint a városé: „Fejétől bűdösödik a hal.” De amikor meghallja az ítéletet, azonnal felelősséget érez a népért, maga is zsákruhát ölt és bűnbánatot tart. Átéled-e, hogy vannak emberek, akikért te vagy felelős? Átéled-e, hogy neked is zsákruhát kell öltened, mert sok mindent rosszul tettél, vagy nem tettél meg azokért, akik rád vannak bízva?

A király totális bűntöt hirdet, még az állatok se egyenek! Akkor még elevenen élt az emberekben az, amiről mi sokszor megfélekedünk, hogy az állatok teremtménytársaink. Az ember bűnéért minden teremtmény bűnhődik: így volt ez az özönvíz idején és Sodoma pusztulásánál is. Most fordított dolog történik: az állatok is bűntölnek az emberért, hogy ne pusztuljanak el. Talán Isten megkönyörül rajtuk.

Jónás könyvének nagy hatása volt. Jézus is többször idézte: „Mert miképpen Jónás jelül volt a Ninivebelieknek, azonképpen lesz az embernek Fia is a nemzetségnek.” (Lk 11,30) Jónás, akit kihozott Isten a hullámsírból, a saját életében tapasztalta, hogy Istent komolyan kell venni. Mert Ő meg tud bocsátani, fel tud emelni, de le is tud sújtani. „A Ninive férfiai az ítéletkor együtt támadnak majd fel ezzel a nemzetséggel, és kárhoztatják ezt: mivelhogy ők megtértek Jónás prédikálására; és íme nagyobb van itt Jónásnál!” (Mt 12,41) Jézus meghalt értünk, nekünk új életet szerzett és reménységet ad az üdvösségre.

Emberileg érthetetlen, hogy mit tett Jónás, amiért így hallgattak rá. Hogy lehetett az igehirdetésének akkora hatása? A Kánai menyegzőn, amikor a bor elfogyott, Mária ezt mondta az embereknek: „Amit mond néktek, megtegyétek!” (Jn 2,5) Ez a Biblia egyik

legfontosabb mondata. Jónás végre megtette, amit Isten kért és megindult az új élet, a megtérés. Még az államhatalom is Jónás mellé állt, mert azt tette, amit Isten kért tőle. Ritkán ugyan, de megtörtént ez később is: István király felvette a keresztyénséget és templomokat épített az egész országban, Luthert a fejedelmek védték meg, ők segítették a reformáció terjedését. Amikor Napóleon Moszkva alól a hideg miatt kénytelen volt visszafordulni, akkor I. Sándor cár pénzérmét nyomatott, amire ezt íratta: „Nem nekünk Uram, nem nekünk, hanem a te nevednek adj dicsőséget!” (Zsolt 115,1) Legyünk hát mi is engedelmesek, tegyük meg, amit kér tőlünk. „Ma, ha az Ő szavát halljátok, meg ne keményítsétek a ti szíveteket!” Ámen.

Urunk! Tudjuk, hogy ha nem nyitjuk ki a Bibliát, ha nem hallgatunk a harang szavára, akkor nem tudjuk meg, mit kívánsz tőlünk. Segíts, hogy keressük a Te akaratodat, és adj erőt, hogy meg is tegyük, amit ránk bízol. Segíts, hogy tovább tudjuk adni a Te üzenetedet a világnak, amely sóvárogva várja Isten fiainak megjelenését. Ámen.

(Elhangzott 1999. szeptember 11-én Vámosújfaluban.)

Esketési prédikáció

Tárkányi István

Újös

Őrizd meg szívedet...

Alapige: Példabeszédek 4,23

Az ember mindig arra vágyik, hogy társa legyen. Már a kicsi gyermek is társat keres magának a játékhoz, a felnőtt társat keres magának a munkához, az ifjú társat keres magának az élethez. Most, amikor eljöttetek ide, hogy házasságkötésekre Isten áldását kérjétek, azt hiszitek, hogy megnyertétek egymást, s ezzel megtaláltátok a boldogság forrását. Pedig a házasság nem a boldogság forrása, de boldoggá tehet mindkettőtöket, ha betartjátok, megfogadjátok Isten parancsát, ami most az Igéből hangzik felétek: „Minden féltett dolognál jobban őrizd meg szívedet, mert abból indul ki minden élet.” Kinek kell megőriznünk a mi szívünket? Nem csak házastársunk számára, hanem Isten számára is: égjen a ti szívetekben az Úr iránti buzgó szeretet és vágyakozás. A szeretet a tökéletesség kötele, mely összeköt titeket, összeköti a szíveteket. Öltözzétek fel a szeretetet, öltözzétek fel a Krisztust, s akkor boldog lesz a házasesetetek. Ne bízzatok csak a szerelemben, ami most szívetekben ég, mert a szerelem tüzeiben könnyen el lehet égni. De a szeretet olyan, mint a Mózes által látott égő csipkebokor, ami ég, de nem ég el. Ezért olyan fontos ez a szeretet, amit Istentől el lehet kérni.

Az embernek az életében nagyon sok féltett dolog van: ház, vagyon, kocsi, munkahely, hivatás, egészség, szépség, fiatalság. De mindez mulandó! Nem biztos, hogy kitar egy életen keresztül. De a szív biztosan kitar, mert az élet is csak addig tart, ameddig a szív bírja. Ha a szívetek tisztasága lesz a legféltettebb dolgokat, akkor nem fog a ti szívetekből „gonosz gondolat, gyilkosság, házasságtörés, paráznaság, lopás, hamis tanúbizonyság, káromlás” kiindulni (Mt 15,119), hanem Isten békessége uralkodik bennetek, s akkor békességes lesz a ti házasesetetek is.

Isten a házasságot a hűség és a szeretet alapjára építette. Az ember mástól megköveteli a szeretetet, a hűséget, az alázatosságot, a teherhordozást, de sajnos hogy saját magától nem. Ilyenkor romlik meg a házaseset, ha nem Krisztus útján járunk, aki alázatos volt, szeretetéből az életét adta oda érettünk és hű volt az Atyához haláláig. A krisztusi szeretet és hűség legyen a ti szívetekben, s akkor boldog lesz házasesetetek. Szent ráadásként pedig elnyeritek az örök életet is. Ámen.

Temetési prédikációk

Gáll Mihály

Felőr

A sátor és az örökkévaló ház

Alapige: 2Korinthus 5,1–4

Kedves gyászoló testvérek, kedves gyülekezet! A váratlanul érkezett halál okozta fájdalom idején nyissuk meg szívünket az apostoli bizonyágtétel előtt: gyermeki bizalommal ragadjuk meg a felénk nyújtott segítő kezet, s a halál titokzatos ismeretlenségével szemben fogadjuk el alapigénkől azt a felülről jövő „tudást”, amelyet lelkünk vizsgálására ajándékoz nekünk az élet és halál Ura.

Az ajándékul nyert ismeretre, erre felülről jövő vizsgálásra nézve szól az apostol: „Tudjuk”, biztosan tudjuk és ismerjük azt. Hadd kapcsolódjunk be az áldott bizonyágtétel útján abba a sorba, amelyet nem csak Pál apostol vallott, hanem vele és a többi tanítvánnyal együtt vallottak és hirdettek a reformátorok és hitvalló őseink valamennyien. Hadd kapcsolódjék vallástételükbe a mi ajkunkról is az őszinte, a diadalmas, a halál és a változhatatlan vég feletti győzelem vallomása: „Tudjuk”, mi is tudjuk éppen a magunk keserűségében, a magunk személyes gyászában ugyanazt, amit egykor szívében hordozott az apostol. Igen, tudjuk még akkor is, ha befelé síró megrendültségünkben dadogva és ingadozva vesszük ajkunkra a végesről a végtelenre, a múlandó tovatűnőről a változhatatlanra mutató bizonyágtétel szavát. Feltehetjük a kérdést: vajon miben áll a mi biztos tudásunk? Abban, hogy olyan ismerettel rendelkezünk, amely nem csak hitvalló őseink részére, hanem számunkra is „kötés és orvosság”. Ezt egyedül a minden vizsgálás Istene ajándékozhatja és ajándékozza valamennyiünknek. Hála legyen ezért a tudásért az élet és halál Urának, aki a gyász mostani idejében is kézen fog, hogy kivesszen a koporsó sötétjéből, az elesettség és megszorodott tehetetlenség mélységéből, s felragyogtassa bennünk a maga győzedelmes és minden gyászba beleragyogó fényességét. Ezeknek alapján kérdésünket így folytathatjuk: mit jelent ez a tudás éppen itt, a mi elköltözött nőtestvérünk koporsója mellett?

Az első, amit tudunk, az, hogy „a mi földi sátorházunk elbomol”. A miénk, azaz mindnyájunké! Éppen az elmulás miatt nevezi testünket az Ige sátorháznak. Olyanok vagyunk – ifjak és öregek egyaránt –, mint egy sátor, amely csak az élet és halál kezdő és záró pontjai között létezik. Isten kinek-kinek hosszabb vagy rövidebb időt ajándékoz a földi életre, de egyszer mindenki számára elérkezik az „elbomlás” pillanata, amidőn többé nem dobog a szív, nem mozognak a tagok, s elmegyünk az „örökös házba”. Mind ezt hívó szívvel úgy kell felfognunk, mint akik az Úr akaratát ismerjük fel a sátorház idejének kimérésében.

Elköltözött nőtestvérünk földi sátorházában, csaknem az élet felső korhatáráig lakozt közöttünk. Mindnyájan tudjuk, hogy ékes volt ez a hajlék, hiszen erőtelenségében és törekenységében is szilárd maradt, ráépítve az élő hit fundamentumára, s földízítve Istennek a nála sáfarkodásra elhelyezett ajándékaival. Akik közelebből ismertük őt, bizonyágot tehetünk arról is, hogy életének megszépítő ereje a szeretet volt. Az az áldozatos és gondoskodó szeretet, amelyet elsősorban vér szerinti hozzátartozóinak adott, de mellettük mindazoknak, akiket éppen általa akart segíteni az Úr. Ezt a mélységes szeretetet tapasztalta elsősorban hitvestársa, akit gondoskodó szeretettel vett körül. De még inkább tapasztalhatták gyermekei, akikért határtalan áldozatkészséggel égett naponta. Aztán sátorházának szeretete kiáradt nem csak a hajlott korú szülőkre, hanem a rokonokra, ismerősökre s mindazokra, akiket szívébe fogadott. Elmondható róla tehát, testvéreim, hogy élete őszén is ékes sátorháza maradt a szeretetnek.

Másodszor azt is tudjuk, amit az apostol így mond: „épületünk van Istentől, nem kézzel csinált, örökkévaló házunk a mennyben”. Kibeszélhetetlen ígéretet nyertünk: a könnyen széthulló és elmúló sátor helyett örökkévaló házzá lesz a mi feltámadást nyert testünk. Mindkettő Istentől van. Attól az Úrtól, aki nem csak az idők határát méri ki, hanem azután általvisz önmagához az örök házába. Ide ment előre az Úr Jézus, hogy helyet készítsen számunkra. Tehát Istentől házat nyerni annyit jelent, mint Krisztus feltámadásának gyümölcseként elfogadni a romlandó helyett a romolthatatlant, a múlt helyett az örökkévalót.

Ez a forró vágy hatja át az apostol szívét is, amely nem csupán szubjektív alapon nyugszik, hanem van annak egy objektív alapja is. Az apostol hittudatában sarkalatos meggyőződés, hogy ő még életében felöltheti gyarló testére ama mennyei testet. Ezért vágyódik, hogy az élet nyelje el a halált, tehát hogy ne lásson soha halált; az után vágyódik, hogy a benne lakozó kegyelmi létező lassanként járja át az ő gyarló testét, s mintegy elnyelje belőle mindazt, ami múltó, és új testté alakítsa át. Milyen erős hit vezette az apostolt e meggyőződéshez!

Ugyanígy megboldogult testvérünk sátorházát is nem csak a szeretet ékesítette, hanem az élő hit is. Ennek az örökkévaló hajléknak, a feltámadásnak és örök életnek a biztos tudását mindig szívében hordozta. Nem mindig látszott ez a kincs, de erős fundamentumként mindig ez tartotta őt, betegségek, szenvedések között is. Ez a biztos hit nyomta rá bélyegét az ő bensőjére, s így a kedve ellenére való dolgokban türelmes, a boldogságban háládatos, a jövőre nézve pedig jóreménységgel tudott élni. Ezért nem kétségeskedett örökkévaló házában a valósága felől. Tudta, ismerte a mennyei látnokkal együtt az új eget és az új földet, amelyben van néki lakása, s ahol nincs többé sem gyász, sem fájdalom, sem betegség, sem egyéb próbák, mert az elsők elmúltak.

Ugyanakkor ez a hit tartotta meg – ha nem is mindig érzékelhető módon – az Anyaszentegyház közösségében úgy, mint az Úr tornácában járó és Isten Igéjét szívében forgató, bibliaolvasó, imádkozó testvért. Akik naponta találkozhattak vele, s szíve ajtaján át betekintheztek lelki életébe, azok mégjobban ismerik ennek a földi, múlandó sátoznak a külső-belső ékességét. Áldjuk az Urat mindnyájan, hisz Krisztus által nekünk is ajándékozta ezt az örökkévaló épületet. Ezt az örök házat valljuk meg hitvallásunkban a sírgödör mellett, amidőn együtt mondjuk hangos szóval: „Hiszem testünk feltámadását és az örök életet” – vagyis az örökkévaló házat.

Hazaköltözött testvérünk tudta, hogy ezt a házat Istentől nyerte, az ő ingyen kegyelméből, a kereszten szerzett bűnbocsánatért. Ez a tudat, ez a biztos hit adott néki erőt, hogy nem kétségeskedett, hanem buzgón énekelte: „Tudom, az én Megváltóm él”, akit „térdre hullva áldok”, s akinek „hajléka készen vár reám”.

Testvéreim, ez a biztos hit éljen mibennünk is. A gyászban ne csüggedjünk; ne engedjük, hogy a gyász súlyos teherként nehezedjen reánk. Adjunk igazat Pál apostolnak, aki ezt mondotta: „Ha csak ebben az életben reménykedünk Krisztusban, minden embernél nyomorultabbak vagyunk.” Mi nem csak ebben az életben reménykedünk, hanem az eljövendőben is, amelybe ő már átment ebből az életből.

Kedves hozzátartozók, gyászoló gyülekezet! Mielőtt az anyaföld porába helyezzük hazaköltözött testvérünk porból vett testét, köszönjük meg Istennek az üdvösséges tudást, amellyel visszatekinthetjük a sátorház földi idejére, s előre nézhetünk az örökkévaló házra. Mondjunk dicséretet az élet és halál Urának, hogy hazaköltözött testvérünk személyesen is tudta és ismerte mindazt, amit mi az ő ravatala mellett vallunk, s éppen ezért úgy temetjük el sátorházát, mint akik bizonyosak vagyunk: „csupán az lesz porrá, ami porból vétetett”, s így ő már az örökkévaló házban szemtől szemben látja teremtő és megváltó Urát.

Ettől az Úrtól kérjük a lelki békességet és a sebek begyógyulását a családtagok és az egész gyülekezet számára. Amen.

„Kicsi... húgunk... elvégeztetett”

„Kicsi még a mi húgunk... Mit csináljunk húgunkkal, amikor megkérük? Hogyha kőfal, építünk rá ezüst pártázatot; ... Kőfal vagyok, ... de őelőtte olyan leszek, mint aki megtalálta a boldogságát.”

(Énekek éneke 8,8–10).

„Miután Jézus elfogadta az ecetet, ezt mondta: „Elvégeztetett!” És fejét lehajtva, kilehelte lelkét.”

(Jn 19,30)

Az Ószövetség költészete és az Újszövetség üzenete találkozik most itt. A világirodalom egyik gyöngyszeme, az Énekek éneke, és a világtörténelem egyik fontos fordulóján, a golgotai kereszten elmondott utolsó szó evangéliumi megörökítése: elvégeztetett.

Ez a két bibliai rész, amely keletkezési idejében egy évezredet ölel át, azért találkozik, mert fájdalmas szépségében szó szerint igaz itt is. A bibliai költészet így fogalmaz: „kicsi még a mi húgunk”, és Tünde is olyan kicsi volt, csendes, nyugodt arcú Picuri, ahogy otthon, a családban becézték.

A másik, az evangéliumi vers pedig azért szólal meg itt, mert ott is, itt is áldozat volt valaki. Ott a kereszten szólal meg az áldozat. Akkor és ott a világ nem hallotta meg. Itt a hideg vízben csobbant a fájdalom, és nem volt aki meghallja a sikoltozást.

Azért is találkozik itt ez a két bibliai vers, mert mindkettőben egy-egy fájdalom szólal meg; világirodalmi Igében így: „kicsi még a mi húgunk”, és a világtörténelmi mondatban a kegyetlen valóság így: „elvégeztetett”; a kettő együtt pedig így hangzik: „kicsi ... húgunk ... elvégeztetett”. Ebben a fájdalomban most itt mind együtt vagyunk, aki erősebb, annak befelé hullnak a könnyei, másoknak pedig kifelé és befelé egyaránt.

A fájdalmas szépség leírása folytatódik: „mit csináljunk húgunkkal? ... hogyha kőfal, építünk rá ezüst pártázatot”. A pártázat dísz a kőfalon, hogy szebb legyen az a fal, hogy ne legyen egyhangú, monoton és szomorú. Három hét múlva konfirmálnak azok az ifjak, akik közül kiszakították, letépték. Ők, százharmincan olyanok a cserealji gyülekezet számára, mint kőfalon az ezüst pártázat, mint dísz az épületen. És akkor majd, virágvasárnapon az egyik letört „ezüst pártázat” üres helyére csak egy szál virágot fogunk tenni, de tudni fogjuk, hogy az a virág a mi kis húgunk.

Itt mindenki tudja, sőt az újság és televízió jóvoltából az egész ország előtt ismerős, hogy elindult otthonról kátéórára, és nem érkezett meg, pedig fel akarta mondani a megtanult kérdést, ami így hangzott: „Hogyan érted azt, hogy felment a mennybe?” Elmaradt a válasz, a felelet ez lett volna: „Krisztus a földről tanítványainak szeme láttára emelkedett föl az égbe, és éreztünk mostan is ott van.” Nem mondhatta már el, de hiszem, hogy *átélte*, mert ő is „a földről ... emelkedett föl az égbe, és ... mostan is ott van”.

Ez alatt a rövid tizennégy év alatt annyi sajátos dolog történt vele. Advent ideje volt, mikor utoljára elindult otthonról. Úgy mint az Ószövetség utolsó szava megszakadt, csak ennyit mondott, „aztán jövök...”, és tizennégy hétig szomorúan, de feszült reménnyel várták, vártuk, hogy érkezzen, jöjjön. Aztán tél, hideg, fájdalom, sötét titokidő jött. Vártuk minden pénteken és várták otthon minden hajnalon. Jött a tavasz jégolvadással, úgy mint Dsida Jenő szomorúan szép szavaival *A tó tavaszi énekében*:

„Hó- s jégtakarta
volt a part
és engem is
nagy jég takart,

vastag, páncélos,
szürke jég,
közömbös, mint a
téli ég. [...]

Elment a jég
jaj, mindenütt,
s ma minden kis zaj
szíven üt –
vagyok mezítelen
kék elem,
és testem-lelkem
védtelen. [...]

Ó, emberek,
nem alhatok!
Fájdalmam a
fájdalmatok,
itt tükrözik
keresztetek
és borzadok
és reszketek.”

Elment a tél, elment a jég és végre megtudtuk az Énekek énekében lévő nagy igazságot: „köfal vagyok... de őelőtte olyan leszek, mint aki megtalálta boldogságát”. Amíg mi titokban reméltünk, féltünk és találgattunk, hogy hol lehet, ő addig, az Ige szavai szerint, lélekben „megtalálta boldogságát”, mert már ott kell lennie, ahol örök boldogság van.

Sok évvel ezelőtt, még nagyon fiatalon, egy teológiai előadás után azt kérdeztük egyik előadónktól fiatalos kacérkodással, hogy biztosan feltámadunk? Ő ránk nézett és így válaszolt: az ártatlanul meghalt gyermekek mind feltámadnak.

Sebesi Tünde Krisztina azzal a nyugodt, csendes, szőke arcával már ott van abban a megtalált boldogságban, hisz olyan ártatlan gyermek volt, áldozat. Talán mártír is egy kicsit, mert mártírnapon született, október 6-án, de attól függetlenül áldozattá lett.

A kislány, a mi kis hűgünk eltűnésére megrémült a mi világunk, de megtalálása még jobban megdöbbenett és megbolydult körülöttünk az élet. A megbolydult világban pedig megfordulnak a dolgok, események; megbolydult világban szülők temetik egyetlen gyermeküket, nagyszülők kedves unokájukat. A megbolydult világban még az evangélium szavai is másképpen csengenek. Jézus, aki úgy köszön el, hogy főpapi búcsúbeszédét édesanyja is hallhatja, így szól: „Ne nyugtalankodjék a ti szívetek: higgyetek Istenben, és higgyetek énbennem. Az én Atyám házában sok hajlék van.” (Jn 14,1–2)

Nem telik el sok idő és Jézus megszólal, most már a kereszten, és ott állnak nem messze Tőle anyja, barátai, tanítványai, elhangzik az utolsó szó: elvégeztetett. Mintha a keresztről szólna alá a fájdalom evangéliuma most is, az áldozat gólgotai és marosvásárhelyi találkozásánál. Azért kerül ide ez az evangéliumi vers, mert ott is, itt is egy-egy áldozat mellett állunk.

Kísértetiesen sok hasonlóság van a helyzetekben; itt is állnak az édesanya, édesapa, nagyszülők, rokonság, barátok és egykori tanítványtársai, konfirmálóink. Szomorú volt az a (nagy)pénteki nap, amikor az a történet, az az esemény ott megtörtént. Azután eltelt három nap és Jézus feltámadt, találkozott azokkal, akik ott álltak egykor mellette és a kereszttel.

Szomorú volt az a decemberi pénteki nap, amikor Tünde már nem érkezett meg a kátéórára, pedig otthonról odaindult. Szomorú volt az az utolsó pénteki nap, amikor megkerült holtteste.

Most pedig arra gondolunk, hogy az ártatlan gyermek feltámadásában találkozunk azokkal, akik miatta sírnak, és akik itt állnak, mikor elhangzik: elvégeztetett.

(Elhangzott Marosvásárhelyen, 2000. március 27-én.)

(1999. december 17-én du. Sebesi Tünde Krisztina elindult otthonról a cserealji templom felé kátéórára, és nem érkezett meg. Beültették egy kocsiba, meggyilkolták, majd 30 km-re szülővárosától bedobták a Marosba. 14 hét múlva találták meg a holttestet egy part menti fa ágaiba beleakadva. Eltemették Marosvásárhelyen 2000. március 27-én. A konfirmáció alkalmával egy szál virágot tettünk üresen maradt helyére. Így lélekben a mi kis hűgünk velünk volt.)

Találkozás az élet és halál partján

Alapige: János 21,17

Gyászoló Testvéreim! Megpróbáltatásaitok hosszú láncsorozatához íme új, nehéz láncszemet fűzött az Úr. Súlya szinte földre roskaszt! Tudom sorsotokat. Családotok történetének láncszemei sokszor sírtak eddig is veszteségtől, hányattatástól, megpróbáltatástól és az ezekből fakadó fájdalomtól. Mégis veletek együtt érzem, hogy talán nehezebb e láncszem számotokra – akik roskadozó lélekkel álljátok körül e koporsót –, mint életetek, sorsotok, szenvedéseitek eddigi egész láncsorozata, mert változó idők, változó és megpróbáló körülményei között mind ez ideig megmaradt a legnagyobb érték és kincs: édes- és nagyanyátok élete és szeretete. E kincseteket sodorta el tragikus hirtelenséggel szerető családotokból és baráti körötökből a halál. Néhány perc vergődés után örökre megszűnt dobogni édesanyátok és nagyanyátok, a jó testvér, jóságos és gondos anyós, szerető rokon, barát, drága testvérünk, immár néhai M. I. szíve. Mindnyájan, akik kegyelettel álljuk körül koporsóját, veletek együtt érezzük: életetek legdrágább kincse száll sírba drága halottunkkal.

A vigasztaló és bátorító Ige, mely által roskadozó lelketeket e koporsó mellett átöleli Isten, úgy érzem, mindenekelőtt azáltal szólít meg, hogy az élet és halál partján, itt e koporsó mellett, mint egykor a Genezáret-tó partján tanítványainak, a ti számotokra is megjelenik, és megszólít benneteket. Megszólít mindnyájunkat Ő, a halálon diadalmas, a feltámadott Jézus, az életnek Ura.

Engedjétek meg azért, hogy drága halottunknak ne életrajzát, életének 63 éves történetét mondjam el – azt ti jobban ismeritek –, hanem a Jézus hozzá szóló kérdésére adott válaszáról szóljak emlékezetképpen.

Halottunk élete titkát megfejtő vallomása, üzenete szólal meg abban a feleletben, melyet életével, hűségével, a reábizottak felé irányuló határtalan és önfeláldozó szeretetével adott arra a kérdésre, mely egykor Péterhez szólt, de melyet minden tanítványának, így halottunknak is feltett az ő életében, földi sorsának sötétlő árnyai között az Úr Jézus Krisztus: Szeretsz-e engem?

Tovább nem is kellene beszélnem, hisz a feleletet, melyet küzdelmes, de Isten által diadalmas életével, mindig harmóniát, békességet kereső hosszútűrő hitével, önfeláldozó szeretetével földi életének 63. évében néhai M. I. testvérünk adta meg. Ez a felelet szólal meg hangosan a koporsó mellett és visszhangzik szívetekben drága testvéreim, hozzátartozók, gyászolók.

Fényleni, melegeíteni kezd a felelet, az igenlő válasz és vallomás: „Uram, Te mindent tudsz, Te tudod, hogy én szeretlek Tégedet!” Nem elszálló szó ez, nem a szíven átsuhanó, pillanatig tartó érzés, nem fellángolás, hanem az Isten szeretetében meggyökerezett élet felelete szólal meg néhai M. I. életéből: „Te tudod, hogy én szeretlek Tégedet!” Drága halottunk élete, beteljesedett sorsa nagy és boldog igen, egész életét átfogó boldog felelet és vallomás volt a jézusi kérdésre. Áldott legyen Isten, hogy így emlékezhetünk most róla!

Nézz bele szívedbe, életedbe nagyobb gyermeke, fia, akiről tudom, hogy sem saját életedet, de az abban megtapasztalt anyai szeretetet és jóságot sem tudod elválasztani ifjúvá érett két fiad életétől és szelíd feleséged sugárzó tekintetétől. Tudod és érzed, hogy örökké élni fog benned-bennetek az édesanyai szeretettel összecöllezve a nevelő nagymama és jóságos anyós simogató áldása. Ezt az önfeláldozó jóságot és szeretetet sem a rövid és sikertelen házasság, sem az abból fakadó félárva sors, anyagi gondok és megpróbáltatások, de az egyedül maradt és halálos ágyáig istápolásra, gondozásra szoru-

ló nagypapa keresztje és nehézsége sem árnyékolhatta be. Sokkal inkább a szeretet himnuszának szépsége és igazsága ragyogta be azt: a szeretet mindent hisz, mindent remél, mindent elfedez... a szeretet soha el nem fogy. Arról beszél, abban erősít meg az igaz emlékezés a te és tied számára, hogy áldott emlékezetű édesanyád ezt a szeretetet zárta szívébe és életének szent és nagy beteljesülése volt e szívébe zárt kincs szétosztása közöttetek. Így lett élete felelet, nem szóval, de étellel, tettel és jövőt vállalással az Úr Jézus kérdésére. „Uram, Te tudod, hogy én szeretlek Tégedet!”

Ti unokái, kiket német ajkú édesanya hordott szíve alatt, tudjátok-e, hogy azért vagytok nem csak szívetek, érzésetek, de anyanyelvetek szerint is magyar ifjak és reménységek itt e szórványban, mert nagymamátok nem csak titeket nevelt, tanított és szeretett, hanem szeretettel és simogatással megtanított a szép magyar szóra és annak jó ízére, azt a német anyanyelvű asszonyt, aki a ti édesanyátok.

E drága Igének sugara, visszfénye és áldása aranyozza be s tegye idvességessé és széppé számodra az utolsó földi búcsú pillanatát kisebbik gyermeke, leánya, aki az óceánon túlról jöttél haza szereteteiddel édesanyád temetésére. Ne gondold, hogy véletlen az, hogy tiszteletes asszony vagy, és református lelkipásztornak vagy nem csak felesége, de munkatársa és sorstársa. Nem véletlen, hogy mosolyogva, odaadással és zúgolódás nélkül tudtad vállalni a falusi papnék és nagy szórványgyülekezet tiszteletesasszonyának hivatását, úgy, hogy közben előbb szíved alatt, majd öledben és szeretetedben hordoztad két fiadat. Nagy sors, szent hivatás, melyet Isten előkészített – ugye érzed ezt a krisztusi szeretetet itt a koporsója mellett – édesanyád önfeláldozó és mindent a jövő érdekében vállaló megpróbált sorsában, életében. Tiszteletesasszonyi elhivatottságodba, házasságodba magaddal hoztad édesanyád lelki-hitbeli örökségét: a nagy, boldogító IGENT a jézusi kérdésre. Így nem csak lelkipásztor férjed, két fiad, családod, de a rátok bízott gyülekezetek is megérezték ennek éltető, sugárzó melegét. De ugyanezt érezték meg és érzik a más felekezetű és más nyelvű, sőt a világ másik részéről azok, akik értékelik a végeken azokat, kik hitükkel és példájukkal, szolgálatukkal őrzik a végek magyar reformátusainak megmaradását. A kegyelet sok virágcsokra között az a hét koszorú, melyet amerikai testvérgyülekezetek és barátok helyeztek édesanyád ravatalára, mindennél beszédesebbek. Igazi megbecsülését jelentik e drága családi örökségnek, a Krisztus iránt való önzetlen szeretetnek.

Gyászoló Testvéreim! Drága hozzátartozótoknak példamutató szerető, imádságos földi útja véget ért. Úgy érzem drága halottunk koporsója mellett, mindnyájunk nevében elmondhatom, hogy életében és emlékezetében összeölelkezett és kiteljesedett Isten szeretete és az abból fakadó önfeláldozó és egyedül Istent dicsérő, mások felé irányuló szeretete. Emlékét pedig úgy hordozhatjátok egyedül méltó módon, ha a ti hitetekből, életeetekből, szolgálatotokból tovább száll a felelet, a boldogító vallomás Isten felé, az Úr Jézus felé: „Uram, Te mindent tudsz, Te tudod, hogy én szeretlek Tégedet!”

Úgy érzem, hogy nem kerestük holtak között az élő, hanem az élő Jézus életünket megszólító Igéje odaemelte szívünket és tekintetünket a fájdalmas koporsó mellől, ahol az örök élet kapujában ismét elhangzik a kérdés: Szeretsz-e engem? A felelet pedig mint szent testamentum, drága örökség, Istent szerető földi életek titkát megfejtő forró vallomás szól majd ott is: ... „tudod, hogy én szeretlek Tégedet!”

Így legyen megszentelt és áldott az üdvösséges emlékezés! Ámen.